Bat. Gen.
VI
509.

LEIDRAAD VOOR DE AFRICHTING VAN DE PAARDEN DER ARTILLERIE.

(L. A. P. A.)

VI 509.

LEIDRAAD

VOOR DE

AFRICHTING VAN DE PAARDEN

DER

ARTILLERIE.

(L. A. P. A.).

LANDSDRUKKERIJ — WELTEVREDEN
1922.

GENOOTSCHAP VAN K. EN W.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
Tanggal : 1-7-2010
Nomor Induk : 1526/PN-Mus
BIB - ID : 8935360
ITEM - ID : 0000383832
Asal : Museum Pusat

INHOUD.

	Blz.
Lijst van afkortingen	IV
Aanteekening omtrent hetgeen van dezen leidraad moet worden gekend	IV
INLEIDING	I.
De onderwijzer	1
De remonteruiter	2
De klasse	2
Opleiding van den remonteruiter	3
Algemeene beschouwingen en benamingen.	5
Doel van de africhting	17
In de dressuur individualiseeren	18
Verschillende doelen in den loop der africhting	19
Tegenstrijdigheid tusschen voorloopig doel en einddoel	19
Dwingen lokt verzet uit	20
Alle dressuur van achteren naar voren	22
Eerste dressuur van het grootste gewicht	23
VOORBEREIDENDE AFRICHTING.	
Het mak maken van het paard	25
Het gewennen aan het op- en afstijgen en het dragen van den ruiter	29
Het longeeren van jonge paarden	33

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

AFRICHTING RIJTREKPAARD.

Blz.

Ie Tijdperk.

Slede trekken 38
Trekoefeningen aan de hand 41
Rijden onder den man 44
Korte reprises en het paard niet te veel vermoeien 47
Opschieten voor den druk van beide beenen. 48
Aanhouden met de teugels om halt te houden. 50
Aanhouden en aandrukken moet momentaneel zijn 51
Onvoorwaardelijk gehoorzamen aan den druk der beenen is de eerste eisch voor het soldatenpaard 53
Gehoorzaam maken aan de sporen 54
Waar den beendruk te geven 55
Van richting veranderen en de voorloopige teugelhulpen daartoe 56
De beendruk bij het van richting veranderen 57
Verschil in hulpen nu en later 58
Aanleuning, hoe te verkrijgen en te behouden. 59
Houding en tempo nog onveranderd 61
Het bijbrengen en het begin van het vormen van den opwaartschen boog van den hals. 62
Moeilijkheden voorkomende bij het bijbrengen van het hoofd en het oprichten van den hals 64
Het uitstrekken en verkorten van den stap en draf 66
Den galop beoefenen 68

Blz.

Het buitenrijden 70
Het springen aan de hand 70
Voorbereiding voor het rijden met één hand. 72
Gewennen aan de modeltuigen 73
Rijden met losse spannen als voorbereiding tot het rijden in de bespanning 74
Trekken voor voertuigen 75
Aanspannen 75

IIe Tijdperk.

Verdere africhting als rijpaard 79
Wijken voor den eenzijdigen beendruk 80
Het scheef gaan van het paard 82
Het recht richten 83
Wendingen 85
Groote volte 86
Wending om de voorhand 86
De gebroken lijn, de slangen volte, de volte. 87
Fouten op den cirkel 88
Het uitstrekken en verkorten van den gang. 90
Bevestiging van de gehoorzaamheid aan den eenzijdigen beendruk 92
Schouder binnenwaarts en buitenwaarts 92
Achterwaarts gaan 95
Passade 98
In travers van hand veranderen 100
Overschenkelen 100
Opmerkingen betreffende de oefeningen op twee hoefslagen 101
Wending om het midden 103
De ophouding, de halve ophouding 104
Het rijden van korter tempo van draf en het maken van kortere overgangen 105

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

	Blz.
In evenwicht stellen	106
Het aanspringen in galop	107
Springen onder den ruiter	111
Het terreinrijden	113
Gewennen van de paarden aan de sabel, aan de trom en aan het schieten	118
Het in conditie brengen	121
Verschillende soorten verzet van het paard.	124
Doorgezette trekoefeningen	131
Bij springen en trekken niet de uiterste krachtsinspanning eischen	132
AFRICHTING RIJPAARD	133
AFRICHTING OFFICIERSPAARD	134
Indeeling in tijdperken	134
Ie Tijdperk	134
IIe Tijdperk	135
IIIe Tijdperk	136
IVe Tijdperk	136
Travers en renvers	137
Contragalop	138
Wending om de achterhand	139
Ve Tijdperk	140
Schema van africhting van het Rijtrekpaard.	141
AFRICHTING DRAAGTREKPAARD	143
Doel van de africhting	143
Hoe dat doel te bereiken	143
Gewenningswerk	144
Algemeen	144
Staldressuur	145
Oefening in op- en aftuigen en op- en aftoomen	146

	Blz.
Oefening in op- en afhaken van munitiekisten	146
Oefening in aan- en afspannen	150
Ontwikkeling van het trekvermogen	151
Algemeen	151
Eigenlijke oefeningen	152
Ontwikkeling van het draagvermogen	156
Algemeen	156
Eigenlijke oefeningen	160
Verdere oefeningen	165
Wenken voor de batterijen	167
a. Algemeen	167
b. Veldbatterijen	170
c. Bergbatterijen	177

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

LIJST VAN AFKORTINGEN.

A. = achter.
M. = midden.
V. = voor.
L. = links.
R. = rechts.
B.H. = bijdehandsch.
V.H. = vandehandsch.
D.T.P. = draagtrekpaard.
T.P. = trekpaard.
R.S. = Ruiterschool.
R.Bg.A. = Reglement voor de bergartillerie.
l. = lang.
p. = punt.

Aanteekening omtrent hetgeen van dezen leidraad moet worden gekend.

Officieren en onderofficieren belast met de africhting van paarden:

Kennis van den geheelen inhoud.

Overige officieren, onderluitenants en onderofficieren-instructeur:

Kennis van de wenken voor de batterijen en algemeene bekendheid met de beginselen en met den gang van de africhting.

Woordelijke kennis mag niet worden geëischt.

INLEIDING.

1. DE ONDERWIJZER.

Aan den officier of onderofficier, aan wien de africhting van paarden wordt toevertrouwd, moeten zekere eischen worden gesteld, die een bijzondere opleiding noodig maken.

Behalve bepaalde karaktereigenschappen als energie, geduld, bedaardheid, moet van hem worden geëischt:

1e. kennis van dit voorschrift, theoretisch en practisch, na ontvangen opleiding;

2e. begrip omtrent doel en wezen van paardendressuur;

3e. Vermogen om aan de ruiters zijn bedoeling duidelijk te maken en hun te allen tijde persoonlijk voor te doen wat van hen verlangd wordt;

4e. kennis van het paard, bouw, anatomie, om te kunnen zien of de dressuur resultaat heeft en om te beoordeelen, wat verlangd kan worden aan arbeid. Bekendheid met de gangbare begrippen omtrent training, voeding, hoefbeslag, beoordeeling van paarden voor dienstgebruik.

Verder moet de onderwijzer doordrongen zijn van de navolgende beginselen:

a. bij het begin van elke oefening goed voor oogen hebben, wat hij bereiken wil;

b. tot het bereiken van éénzelfde doel ook steeds dezelfde middelen toepassen;

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

c. nimmer vergeten, dat, wil men een paard iets doen verrichten, het in die houding moet zijn geplaatst, welke een juiste uitvoering mogelijk maakt;

d. eerst in het laatste gedeelte eener les tot een nieuwe oefening overgaan, om, bij een bevredigende uitvoering, het paard in de daarop volgende rust zijne belooning te doen vinden;

e. steeds geleidelijk opklimmen in zijne eischen.

Overigens wordt verwezen naar hetgeen in de Ruiterschool betreffende den onderwijzer is medegedeeld.

2. DE REMONTERUITER.

Voor remonteruiter zoeke men bij voorkeur de stukrijders uit, die flink gebouwd zijn, zonder zwaar te zijn, lang en lenig. Zij moeten goed voldoen als spanruiter en afgerichte paarden behoorlijk kunnen rijden en een goed strafregister hebben.

De a.s. remonteruiter krijgt, alvorens in de remonteklasse te worden ingedeeld, eene opleiding als hieronder aangegeven.

Voor zooveel noodig en beschikbaar kunnen ook gegradueerden als remonteruiter dienst doen.

3. DE KLASSE.

Ieder onderwijzer heeft normaal 2 klassen van 12 à 15 paarden en een aantal vaste remonteruiters, waaraan helpers worden toegevoegd.

Bij iederen onderwijzer worden als regel een

wachtmeester 1e klasse en een wachtmeester 2e klasse of korporaal ingedeeld als hulp in de klassen.

4. DE OPLEIDING VAN DEN REMONTERUITER.

De stukrijders, die opgeleid worden tot remonteruiter, doorloopen de oefeningen, aangegeven in de R. S. IIe, IIIe en Ve Hoofdstuk op Engelsch zadel. Voor de meesten is het noodig gedurende eenigen tijd zonder beugels de oefeningen te houden van de R. S. Ie Hoofdstuk, althans tijdens een deel van de les. De oefeningen hebben plaats op afgerichte paarden; hoe beter deze gaan, des te beter resultaat kan men verwachten (1).

De onderwijzer lette er op, dat de ruiters een goede houding te paard verkrijgen.

(1) Voor de opleiding van remonteruiters en van onderwijzers bij de remonte, alsmede tot het geven van rijlessen aan de in Tjimahi in garnizoen zijnde luitenants en onderluitenants der bereden artillerie behoort bij het depôt te worden beschikt over 12 paarden, welke niet in aanmerking komen om aan officieren te worden afgestaan.

Deze paarden worden door den depôtcommandant gekozen uit alle tot de bereden artillerie behoorende paarden, met uitzondering van de in africhting zijnde paarden der officiers-remonte; de keuze zal niet uitsluitend mogen geschieden uit de voor officierspaard in aanmerking komende paarden, doch moet z. m. ook plaats hebben uit de andere paarden, welke b v. slechts wegens schoonheidsgebreken niet voor officierspaard gewild zijn, maar overigens aan de te stellen eischen voldoen.

De aanwijzing als instructeurspaard geschiedt door den inspecteur der bereden artillerie, afvoering als instructeurspaard mag zonder voorkennis van dien inspecteur niet plaats hebben.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Van veel belang zijn: **lenige, meegaande zit, stille hand, rustige ongedwongen beenligging.**

Daarvan uitgaande, wordt de onafhankelijkheid der beenen en handen verder opgevoerd, door het toepassen van de hulpen en door te letten op de overeenstemming dier hulpen.

Door veelvuldig oefenen van de hulpen wordt getracht hun te leeren op **welk oogenblik, op welke plaats** en in **welke mate** zij de hulpen moeten aanbrengen, teneinde met het minste krachtverbruik de beste uitwerking te verkrijgen.

Tijdens de les wordt den stukrijder duidelijk gemaakt:

Doel van africhting.

Welke verschillen er bestaan tusschen de hulpen in verschillende tijdperken.

Hoe men van de eenvoudigste natuurlijke hulpen komt tot aangeleerde hulpen.

De beteekenis van verschillende uitdrukkingen, welke tijdens de oefeningen met jonge paarden worden gebruikt als wijken voor een been, nageven enz.

Verder welke hulpen einddoel zijn, hoe men tot die hulpen komt en waarom men niet terstond met die hulpen begint.

Een en ander is noodig, opdat de opgeleide remonteruiter, in een remonteklasse komende, niet in de war gerake, als een andere werkwijze wordt verlangd, dan hem op afgerichte paarden werd geleerd.

Het lichte zitten wordt beoefend, waarbij te trachten dit te verkrijgen, **niet** door het zitvlak vanuit de knieën uit het zadel te lichten, maar door het kruis naar voren te brengen en zich veerend op de licht aangesloten dijen op te vangen.

Het rijden op twee hoefslagen alleen te beoefenen op paarden die goed doorgereden zijn.

Bij het beoefenen van licht draven er op te letten, dat daarbij licht wordt gezeten en het gebruik van de beenen behouden blijft, daar dit van zeer veel belang is.

5. ALGEMEENE BESCHOUWINGEN EN BENAMINGEN.

Vierkant stellen.

Een paard is vierkant gesteld, wanneer de V- en A-beenen recht onder het lichaam staan; de rechter beenen naast de linker. Het paardenlichaam moet op de vier beenen rusten, de hals in ongedwongen houding. Is het paard op vlakken bodem aldus opgesteld, dan kan men den bouw van het paard het beste beoordeelen. De pijpen staan daarbij verticaal. Van den vierkanten stand uitgaande, valt het beste te beoordeelen of het paard onder zich of gestrekt staat, de schouders belast of door buiging van de gewrichten van de A-beenen verzameld staat.

6. TEMPO'S.

Tempo is de snelheid in een gang, meestal uitgedrukt in het aantal meters per minuut of het aantal minuten per K.M.

De tempo's zijn verschillend naarmate het doel.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Middeltempo is het tempo, waarbij het paard zich het gemakkelijkst beweegt en dus voor elk paard verschillend.

Bij het uitstrekken en verkorten van het tempo wordt meer beoogd verlenging of verkorting van de passen dan vermeerdering of vermindering van het aantal passen.

De tempo's zijn per minuut:

voor ruiters afzonderlijk of in klein verband:

stap	86—100 M. (1).
draf	200 M. (2).
sterke draf	240 M.
galop	300 M. (2).
sterke galop	350 M.

voor ruiters in grooter verband, voor bespanningen en voertuigen:

stap	86 M.
draf	180 M.
sterke draf	240 M.
galop	300 M.

7. DIAGONAAL EN LATERAAL.

Rechter voorbeen en linker achterbeen noemt men het rechter diagonaal paar beenen.

Rechter voorbeen en rechter achterbeen noemt men het rechter lateraal paar beenen.

Hieruit volgt, wat linker diagonaal en linker lateraal wordt genoemd.

(1) Naarmate de rijtrekpaarden meer het type trekpaard dan wel rijpaard naderen.

(2) In de manege draf en galop zooveel korter als noodig is voor de oefening.

8. ACTIEF, PASSIEF, INWERKEND, REGELEND.

Wanneer been of teugel opzettelijk in werking wordt gebracht, spreekt men van actieve of inwerkende hulp.

Wordt daarentegen niet rechtstreeks ingewerkt, doch alleen zooveel tegendruk uitgeoefend om het inwerkende been of de teugel tot zijn volle recht te laten komen, dan spreekt men van passieve hulp.

De actieve of inwerkende hulp is dus een hulp, die een direct resultaat beoogt.

De regelende hulp voorkomt, dat door te sterk volgen van de actieve hulp een **niet** gewenschte beweging of houding ontstaat.

B.v. bij een wending treedt het binnenbeen actief of inwerkend op, om de achterhand wat naar buiten te drukken, doch het buitenbeen werkt regelend om het **teveel** naar buiten zwaaien van de achterhand te beletten.

9. HOUDINGEN.

De natuurlijke houding.

Het jonge ongereden paard beweegt zich in een houding, die men de natuurlijke noemt, waarbij de voorbeenen meer van het gewicht van het lichaam dragen dan de achterbeenen. De gewichtsverdeeling over V- en A-hand hangt vooral af van: de algemeene bouw; zwaarte van het hoofd; lengte en vorm van den hals; richting van den wervelkolom en stand van de ledematen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

De hals is meestal uitgestrekt en recht met laag geplaatst hoofd, de richting van den wervelkolom sterk dalende van achteren naar voren; de voorbeenen meestal onder het lichaam geplaatst en de A-beenen ongebogen achteruit. De voorhand is daardoor zwaarder belast dan de achterhand.

Beweegt het zich later in natuurlijke houding onder den ruiter (een houding die reeds zal verschillen van de houding, welke het ongereden aannam), dan zal ook de nieuwe last, de ruiter, meer door de voor- dan door de achterhand gedragen worden. Op den duur zouden daardoor, vooral bij overgangen en wendingen, de voorbeenen te veel lijden; de dressuur nu heeft ten doel, een gedeelte van het meerder gewicht van het samenstel ruiter en paard door de voorbeenen gedragen, naar de achterbeenen te brengen en zoo den last eenigszins gelijkmatiger over de vier beenen te verdeelen.

De voorhand draagt ongeveer $\frac{1}{5}$ van het ruitergewicht méér dan de achterhand; bv. 45 K.G. door de V-hand tegen 30 K.G. door de A-hand.

Evenwichtshouding.

Is de houding door het paard aangenomen, wanneer het gewicht van paard en ruiter meer gelijkmatiger over de vier beenen verdeeld is. Zij is voor alle paarden volstrekt niet dezelfde en het is de kunst van den onderwijzer en van den africhter om na te gaan, in welke houding het paard zich op de meest regelmatige, vlotte en rustige wijze beweegt, onder volkomen gehoorzaamheid

aan zijn ruiter. Deze kan pas worden verkregen, nadat het paard zich geheel heeft losgelaten, de krampachtige spanning is verdwenen en door voorbereidende en opklimmende oefeningen heeft plaats gemaakt voor een veerkrachtige werking der nu buigzaam en krachtig geworden spieren.

Tot het verkrijgen van het evenwicht moet dus in het algemeen het hoofd hooger geplaatst, de hals meer gebogen en teruggeschoven worden, de richting van den wervelkolom meer horizontaal en de A-beenen meer gebogen onder worden geplaatst.

Uit proeven is gebleken, dat bij **hooge, middelbare,** of **lage** plaatsing van het hoofd (neus ter hoogte van schoft, heupen of boeg) de voorhand $^1/_{10}$, $^1/_7$ of $^1/_6$ van het geheele paardengewicht meer te dragen had dan de A-hand. Door andere proeven werd aangetoond, dat den doorslag voor een voordeeliger zwaartebelasting der A-hand veel meer gegeven wordt door de hoogte verhouding tusschen V- en A-hand, dan door het absolute gewicht van hoofd en hals. Uit proeven blijkt, dat bij **middelbare** plaatsing van het hoofd, het paard onder den ruiter weer dezelfde gewichtsverdeeling heeft, als bij onbelast paard met **laag** geplaatst hoofd. De dressuur werkt dan ook steeds op een verbeterde, vermeerderde buiging van de gewrichten der A-beenen, waardoor de richting van de wervelkolom horizontaler wordt. Het oprichten van den hals door de teugels mag om later te behandelen redenen, vooral in den aanvang van de dressuur, niet plaats hebben.

Houding trekpaard.

Wanneer het trekpaard een zwaren last moet

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

voortbewegen, zal het zich in het haam leggen, waarbij de voorbeenen meer, de achterbeenen **minder onder** het lichaam worden geplaatst. Hierdoor wordt het gewicht nog meer naar de V-beenen verplaatst, zoodat die houding van het trekpaard zeker niet gunstig is voor de evenwichtshouding en ook omgekeerd de laatste de eerste niet in de hand werkt.

Het is niet mogelijk, dat een paard, dat èn onder den ruiter zal gaan èn in het tuig zwaar moet kunnen trekken, in een dier richtingen kan uitmunten, zonder nadeel voor de andere functie. Het kan nooit tegelijk een ideaal rijpaard en een ideaal trekpaard zijn, hoe wel doordacht en goed uitgevoerd de dressuur ook geweest zij.

Toch dient, daar alle paarden ook als rijpaard moeten kunnen dienst doen, de africhting van het trekpaard en die van het rijpaard op hetzelfde beginsel te berusten, nl. op dressuur van achteren naar voren d.w.z. opwekken, ontwikkelen en onderhouden van de impuls, het paard onder die impuls zijnde, in zijn geheel buigzaam te maken, het recht te doen gaan en het steeds als een geheel te beschouwen, waarbij gestreefd moet worden naar volkomen verband tusschen voor- en achterhand.

10. ENTRAINEMENT.

De stelselmatige en oordeelkundige ontwikkeling van longen en spieren.

11. GANGEN.

Aangezien de beginselen der rijkunst steunen op

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI

de wetten, die de bewegingen van het paard beheerschen, is een duidelijk begrip van de beweging in de verschillende gangen van het paard voor den africhter noodzakelijk, teneinde het onderscheid tusschen regelmatige en gebrekkige gangen te kunnen beoordeelen.

Men noemt een gang **regelmatig (zuiver)**, als de beweging der beenen en hunne onderlinge samenwerking steeds plaats heeft op de wijze, waarop ondervinding en wetenschappelijk onderzoek (moment photografie) hebben aangetoond, dat zulks moet geschieden. Door afwijkingen van deze wijze ontstaan de **gebrekkige (onzuivere)** gangen, die een gevolg zijn van zwakte, bovenmatigen arbeid, gebreken of wel slechte africhting.

Men spreekt bij een paard van natuurlijke en van kunstmatige gangen. De natuurlijke gangen zijn stap, draf en galop. De kunstmatige gangen zijn alle andere wijzen van gaan, die het paard door dressuur moeten worden geleerd.

De natuurlijke gangen van het paard veranderen eenigszins, worden zuiverder, naarmate het dier wordt afgericht; de meer volmaakte natuurlijke gangen noemt men daarom de door africhting verkregen gangen.

Bij de natuurlijke gangen, die nog niet door de africhting geregeld zijn, valt de zwaarte van het lichaam meer op de V-hand dan op de A-hand; de rug wordt hierbij stijf en krampachtig gewelfd dan wel slap gehouden, de heupen onbewogen, terwijl in den regel in stap en in draf de achterbeenen voorbij de voorbeenen grijpen.

Bij de door africhting verkregen gangen daaren-

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI

tegen is de voorhand niet meer bezwaard dan noodig voor de snelheid van gang. De grootte der passen onderling is gelijk. Het opheffen en neerzetten van de voeten geschiedt met gelijkmatige tusschenpoozen, de voorvoeten bewegen zich vrijer en hooger. De hoefslag van de achtervoeten valt in stap en draf niet meer voorbij die der voorvoeten, terwijl hij bij den galop verder naar voren komt dan tot dusverre bij den natuurlijken gang het geval was.

Door de africhting moet het paard verkrijgen wat men noemt: **zuivere** gangen.

Is de gang regelmatig, dan volgen de verschillende bewegingen elkander steeds in eenzelfde reeks op. De onderlinge opvolging van de verschillende bewegingen in eene reeks bepaalt de soort van gang.

De tijdruimte, waarin een reeks van bewegingen wordt uitgevoerd, noemt men een „bewegingsperiode", elk onderdeel daarvan een „bewegingsmoment". Naarmate men gedurende een bewegingsperiode op harden bodem twee, drie of vier hoefslagen hoort, spreekt men van een gang in twee, drie of in vier tempo's.

Stap.

De stap geschiedt in vier tempo's. Het stilstaande paard kan deze beweging zoowel met een voor- als met een achterbeen beginnen; dit zal afhangen van de wijze waarop het op dat oogenblik staat. Begint het paard de beweging b.v. met het rechter achterbeen, dan is de opvolging aldus:

rechter achterbeen,
rechter voorbeen,
linker achterbeen,
linker voorbeen, enz.

Uit het vorenstaande volgt, dat het lichaam afwisselend door de diagonale en door de laterale beenen wordt ondersteund. Op het oogenblik van overgang van de laterale tot de diagonale ondersteuning en omgekeerd, hetgeen plaats heeft wanneer een achterbeen of voorbeen wordt neergezet, is gedurende een zeer kort oogenblik het lichaam door drie beenen ondersteund. De laterale ondersteuning duurt slechts half zoo lang als de diagonale.

Door het elkaar telkens naderen, zelfs dicht bij elkaar komen van de laterale beenen, zal de wervelkolom afwisselend naar rechts en naar links gebogen worden.

De ruiter ontwaart dit aan zijn onderbeen, dat telkens aan de zijde waar een achterbeen voorwaarts gaat, door een slingerende beweging tegen die zijde van het paard klopt. Hij moet daarbij rustig en ongedwongen zitten. Voorts kan hij het oplichten van het achterbeen waarnemen, doordat de boeg aan dezelfde zijde zich achterwaarts beweegt. Dit is van belang voor den ruiter voor het op het juiste oogenblik aanbrengen van de beenhulpen.

Bij slappe, krachtelooze of trage paarden, komt het voor, dat het oplichten van het voorbeen samenvalt met het neerzetten van het achterbeen

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

aan dezelfde zijde, kenbaar door het klappen in de ijzers, dat men dikwijls bij deze paarden hoort.

Draf.

De draf geschiedt in twee tempo's; de diagonale beenen worden hierbij gelijktijdig opgelicht en neergezet.

Tusschen het afzetten (oplichten) van het eene en het neerzetten van het andere diagonale paar beenen ligt het z.g. zweefmoment, waarin het lichaam niet ondersteund is.

In den normalen draf moeten de achterhoeven zich plaatsen in de indruksels der voorhoeven. In kortere tempo's worden de passen kleiner, in de sterkere grooter; de indruksels blijven dan ook respectievelijk achter die der voorhoeven of gaan daarover heen.

Ook hierbij is het oogenblik van het oplichten der achterbeenen kenbaar aan het zich achterwaarts bewegen van den boeg aan de gelijknamige zijde van het paard.

Galop.

De galop geschiedt in drie of vier tempo's; in dezen gang bestaat eveneens een zweefmoment. Het aantal tempo's hangt af van de snelheid van den galop en dus ook van het meer of minder belast zijn van de voorhand; de rengalop is een vier **tempo galop.**

In de drie tempo galop vallen de gelijktijdige hoefslagen van een diagonaal paar beenen tusschen

de afzonderlijke hoefslagen van het andere paar; van dit laatste paar begint het achterbeen den galopsprong terwijl het voorbeen — waarnaar de galop heet — hem eindigt. Dus b.v. in galop **rechts:**

linker achterbeen,
linker diagonaal (L. V. en R. A.) gelijktijdig,
rechter voorbeen,
zweefmoment.

Bij den galop verricht het buitenachterbeen de grootste krachtsinspanning tot het vooruitwerpen van het lichaam en treedt het binnen achterbeen het verst onder.

Van de voorbeenen komt het buitenste het eerst op den bodem en grijpt het minder bezwaarde binnenbeen het verst vooruit.

Tot het vooruit brengen van het lichaam in galop, dienen voornamelijk de achterbeenen. De gelijkheid der sprongen, de opgerichte stelling van hoofd en hals, de buiging van lendenen en heupen en het meer op de achterhand overgebrachte gewicht van het lichaam, onderscheiden den door de africhting geregelden van den natuurlijken galop.

De ondersteuning van het lichaam heeft in den rechtschen drie tempo galop plaats als volgt:

linker achterbeen,
linker achterbeen en het linker diagonaal paar beenen,
linker diagonaal paar beenen,
linker diagonaal paar beenen en rechter voorbeen,
rechter voorbeen,
zweefmoment.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Evenals in stap wordt in galop de wervelkolom afwisselend naar rechts en naar links gebogen. Daar in den rechtschen galop het rechter achterbeen bij het neerzetten verder wordt ondergebracht dan het nevenbeen, zal de zijdelingsche buiging van de wervelkolom naar rechts telkens sterker zijn dan die naar links.

Bij een ongedwongen zit van den ruiter zal zijn onderbeen aan de zijde der sterkste buiging de grootste slingering maken en wel op het oogenblik, waarop het binnen achterbeen het verst onder het lichaam zal worden gezet.

De rengalop is de snelste gang dien een paard kan gaan en geschiedt in vier tempo's. In plaats dat dan de diagonale beenen gelijktijdig worden neergezet, geschiedt dit neerzetten afzonderlijk, en wel eerst het achter- en dan het voorbeen. Het oplichten en neerzetten der beenen geschiedt dan in den rechtschen vier tempo galop als volgt:

linker achterbeen,
rechter achterbeen,
linker voorbeen,
rechter voorbeen.

De voorvoeten worden bijna gelijktijdig opgelicht en vooruitgebracht, terwijl de achterbeenen zich met de meest mogelijke kracht van den grond afzetten.

De ondersteuning geschiedt in den rechtschen rengalop opvolgend door:

linker achterbeen,
beide achterbeenen,
linker diagonaal paar beenen,
linker voorbeen,

beide voorbeenen,
rechter voorbeen,
zweefmoment.

12. DOEL VAN DE AFRICHTING.

De africhting heeft ten doel de remontepaarden geschikt te maken voor hun dienst en wel zoo, dat zij dien zoolang mogelijk naar eisch in de batterij verrichten.

Om geschikt te zijn, moet het artilleriepaard bruikbaar zijn zoowel voor trekpaard als voor rijpaard, gehoorzaam aan zijn berijder en volhardend in zijn werk.

Als rijpaard moet het niet alleen geschikt zijn in het terrein, maar ook dienen bij het rijkunstig onderricht van geoefenden en recruten en dus daartoe een grondige dressuur hebben gehad.

Als trekpaard moet het, met de andere paarden der bespanning samenwerkend, rustig in het tuig gaan en onder moeilijke omstandigheden voldoende trekkracht uitoefenen, zoowel op den langen weg als op geaccidenteerd terrein of op zwaren bodem. Het dient daarbij op aanduidingen van den stukrijder te gehoorzamen, omdat deze, belemmerd door strengen, disselboom en V. H.-paard, niet in staat is, altijd op rijkunstige wijze op zijn paard in te werken en dit, verbonden aan de andere paarden der bespanning, dikwijls lichamelijk belet wordt aan inwerkingen te voldoen, hoe goed het ook afgericht moge zijn.

Het moet in verband met de andere paarden der bespanning krachtig, maar **vooral tegelijk** met

PERPUSTAKAAN NASIONAL

deze leeren trekken en zich daartoe op de aanduidingen van den stukrijder met vertrouwen in het haam leggen.

13. IN DE DRESSUUR INDIVIDUALISEEREN.

De onderwijzer moet trachten van elk paard, in verband met bouw, kracht, temperament en aanleg, het beste te maken, wat er, met het oog op den dienst, van gemaakt kan worden.

Ofschoon een leidraad geen bepaalde tijdstippen mag vaststellen, waarop van de eene oefening tot de andere moet worden overgegaan, aangezien dit geheel afhankelijk is van de vorderingen, die de klasse heeft gemaakt, zoo is toch achterin een schema gegeven, voornamelijk ten behoeve van nog niet geheel ervaren onderwijzers, opdat deze niet te spoedig van de eene oefening op de andere zullen overgaan.

Het eene paard zal den ruiter veel spoediger rustig leeren dragen dan een ander, dat schijnbaar even krachtig en goed ontwikkeld is; een ander zal meer tijd noodig hebben om tot het strekken van den hals en het opzoeken van het bit te worden gebracht; een volgend zal groote moeilijkheden aan den ruiter geven om het recht te leeren gaan. Zoo zijn er tal van verschillen, waarmede uitdrukkelijk rekening moet worden gehouden; verliest men dit uit het oog, dan worden de paarden niet gedresseerd, maar ontvangen zij een soort van poedeldressuur en worden al of niet geschikt voor hun dienst, naarmate het toeval wil. Mislukt de dressuur, heeft het paard in de africhting geleden,

is het bepaald slechter geworden, dan wordt veelal aan het dier de schuld gegeven, in plaats van die te zoeken in het africhten zonder voldoend individualiseeren.

14. VERSCHILLENDE DOELEN IN DEN LOOP DER AFRICHTING.

Er dient geleidelijke opklimming in de oefeningen te zijn; de onderwijzer, het einddoel voor oogen houdende, zal telkens een voorloopig doel trachten te bereiken om steeds vooruit gaande, tot het einddoel te geraken. Het paard moet daarbij in conditie, kracht en geheelen toestand vooruitgaan, het moet in allen deele beter worden, terwijl de dressuur niet verder moet worden voortgezet dan voor zijn dienst noodig is.

15. TEGENSTRIJDIGHEID TUSSCHEN VOORLOOPIG DOEL EN EINDDOEL.

Het voorloopig doel en het einddoel kunnen geheel met elkaar in strijd schijnen en toch beide juist zijn; het volgende diene ter opheldering.

Tracht de ruiter reeds in den aanvang het paard door korte teugels met vermeerderden steun, voortdurend aandrijven, hulpteugels en dergelijke middelen in de evenwichtshouding te dwingen en daarin te houden, dan is dit beslist verkeerd.

Het paard, dat zich onder den last van den ruiter aanvankelijk onregelmatig beweegt als gevolg van slapte of ongewoonte, dat zich krampachtig spant of stijf houdt, moet geleidelijk aan dien last gewend worden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Draagt het paard den ruiter willig en is het reeds eenigermate gehoorzaam aan den beendruk, dan is het eerstvolgend doel, dat het, in beweging zijnde, zich zal strekken en zoo het bit opzoeken; de impuls wordt hiertoe meer ontwikkeld, waardoor een juistere verbinding komt tusschen de hand van den ruiter en den mond van het paard; de voortstuwende kracht der achterbeenen wordt voelbaar in de steunende hand en men verkrijgt aanleuning.

In den beginne streeft men dus juist naar het omgekeerde van hetgeen het einddoel beoogt, want door het strekken wordt de voorhand nog meer belast dan zij reeds was, zoodat dit voorloopig doel niet alleen in strijd **schijnt**, maar ook werkelijk in strijd **is** met het einddoel. Toch is het tijdelijk doel juist, omdat alleen zóó het gewenschte verband ontstaat tusschen ruiter en paard, zonder dat de voortstuwende kracht van de achterbeenen in het minst is tegengegaan, die kracht, welke steeds gedurende de geheele dressuur moet worden ontwikkeld, geleidelijk geregeld en dienstbaar gemaakt aan den ruiter, om eindelijk geheel tot zijne beschikking te komen.

16. DWINGEN LOKT VERZET UIT.

De spieren van het paard zijn in den beginne onvoldoende geoefend; het paard is niet behoorlijk voorbereid om de houding, welke het eindresultaat moet zijn, reeds dadelijk aan te nemen; dwangmiddelen hiertoe aangewend, veroorzaken pijn en zoo ontstaat verzet. Dit kan alleen of door oor-

deelkundige herdressuur of door geweld worden overwonnen, terwijl dit laatste, hoe ook het resultaat van den strijd moge zijn, nadeelig werkt op de beenen, humeur, vlotheid of looplust van het paard; de krampachtige spanning der spieren zal niet worden weggenomen, maar eerder toenemen.

Zoo worden door onoordeelkundige behandeling veelal klevers gemaakt of de neiging daartoe aangewakkerd of geschapen.

Het verzet uit zich niet alleen door kleven, door steigeren enz. maar soms uitsluitend door krampachtig spannen van bepaalde spiergroepen, als gevolg van veroorzaakte pijn. Hoe meer het paard in eene houding wordt **gedwongen**, des te meer zal het zich verzetten en daardoor krijgt men ontwikkeling van die spieren welke dus krachtiger worden en de moeilijkheden in de verdere dressuur verhoogen, zoodat dikwijls alles wat gedaan is, ongedaan moet worden gemaakt, alvorens in de africhting ook maar één stap verder kan worden gegaan. Men is soms genoodzaakt weer van voren af aan te beginnen, terwijl het paard moeilijker is geworden, dan toen het de eerste maal in dressuur werd genomen.

Zoo kan door het onoordeelkundig gebruik van de martingale, juist het tegenovergestelde worden bereikt, van hetgeen de bedoeling was. Wordt getracht het hoofd van het paard met de martingale omlaag te brengen, dan zal het zich gewoonlijk tegen de pijn verzetten, waardoor de spieren van den onderhals zich zullen ontwikkelen en langzamerhand de onderhals den vorm zal aannemen als bij een paard met een hertenhals.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

17. ALLE DRESSUUR VAN ACHTEREN NAAR VOREN.

De africhting berust op het beginsel: **bewerking van het geheele paard, door dressuur van achteren naar voren.**

In deze zin ligt veel opgesloten, zooals later herhaaldelijk zal blijken. In de eerste plaats wordt de aandacht gevestigd op het woord **geheel**, ten tweede op de woorden **„van achteren naar voren''.**

Een van de beginselen waarvan men uitgaat is, dat men het paard zooveel mogelijk in gang, zoo min mogelijk stilstaande moet bewerken. Nu is het in gang niet mogelijk de verschillende deelen van het paard afzonderlijk te bewerken, daar alsdan het geheele lichaam in functie is. Men bewerkt dan dus het geheele paard. Wel kan men de oefening van een of ander deel op den voorgrond stellen.

Onder het rijden van achteren naar voren, verstaat men niet een voorwaarts drijven van het paard in overijlde en altijd gestrekte gangen, maar bij alle oefeningen, zelfs stilstaande, en bij achterwaarts gaan, moet de voortdrijvende kracht van de achterhand en rug in werking worden gehouden op een wijze, dat steeds het streven om den last voorwaarts te bewegen of het bit te blijven opzoeken, moet blijven bestaan en zich op aanwijzing van den ruiter onmiddellijk moet uiten. De ruiter moet met zit en beenen die voortdrijvende kracht, uitgaande van rug en achterhand in werking brengen en houden:

1e. tot het aannemen en onderhouden van den gang;

2e. tot het verkrijgen van de vereischte teugelspanning;

op zoodanige wijze, dat bij iedere pas of sprong, de voortdrijvende kracht die zich voortplant door de strekspieren van rug en hals, voelbaar wordt in de hand van den ruiter.

Wanneer men het in dit punt bedoelde beginsel niet in het oog houdt, kan men nooit tot een behoorlijk resultaat geraken.

18. EERSTE DRESSUUR VAN HET GROOTSTE GEWICHT.

De eerste dressuur mag niet worden beschouwd als iets dat uiterst gemakkelijk is en kan worden overgelaten aan minder begaafden. Zij moet juist uitstekend worden geleid. De fouten of vergissingen in dit tijdperk gemaakt, hebben meestal ernstiger gevolgen dan die welke later mochten worden begaan en vorderen ter verbetering veel tijd, geduld en ondervinding van de zijde van ruiter en onderwijzer.

De eerste dressuur is de grondslag, waarop al het verdere moet worden opgebouwd. Hoe lang men over die eerste oefeningen moet doen, hangt geheel af van het karakter en het begripsvermogen van het paard. Men denke daarbij aan het spreekwoord: „haast u langzaam'' want ieder overijld werk leidt ten slotte tot groot tijdverlies.

Onderwijzer en ruiter moeten overtuigd zijn, dat, alvorens in de dressuur verder mag worden gegaan, het paard moet opschieten voor de beenen,

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

waardoor het zich zal loslaten, het bit opzoeken, en zich in natuurlijke gangen regelmatig onder zijn ruiter bewegen.

Het opschieten voor de druk van beide beenen is een aanduiding, waaraan het militaire paard, om volkomen bruikbaar te zijn, onvoorwaardelijk moet gehoorzamen; maar juist omdat het slechts een overeengekomen iets is, moet deze hulp zóó grondig aan het paard worden duidelijk gemaakt en geleerd, dat het daaraan onder alle omstandigheden en onvoorwaardelijk gehoorzaamt.

Het paard is slechts volkomen bruikbaar, wanneer de berijder elk oogenblik in staat is de motor, de voortstuwende kracht van de achterhand, in werking te stellen en te besturen.

VOORBEREIDENDE AFRICHTING.

19. HET MAK MAKEN VAN HET PAARD.

Eerste behandeling van jonge paarden (Geschiedt bij het remontedepôt).

Zoodra de jonge paarden bij het depôt zijn aangekomen, moet de africhter onderzoeken of zij zich op stal rustig laten behandelen, optrensen en de voeten laten opnemen, teneinde die, welke zich daarbij onwillig betoonen, afzonderlijk, onder zijn toezicht, daaraan te gewennen en te voorkomen, dat bij een dezer verrichtingen met ruwheid worde te werk gegaan.

Het gewennen van kopschuwe paarden aan het optoomen eischt vooral een zeer voorzichtige behandeling; vandaar, dat van den beginne af alles in het werk moet worden gesteld, om de paarden geheel vertrouwd te maken met den omgang met hunne verzorgers en ze zoo mak te maken, dat zij zich gewillig over het geheele lichaam en inzonderheid over het hoofd laten strijken en kloppen.

Is dit het geval, dan zal het den ruiter, aan wiens linkerarm het trenshoofdstel met de frontriem naar achteren afhangt, niet moeilijk vallen, achtereenvolgens den teugel over het hoofd en het bit over de ooren te schuiven.

In het algemeen, doch vooral bij kopschuwe

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

paarden, zal het aanbeveling verdienen deze daarbij in het vak aan de halsterketting vast te laten staan, om te voorkomen, dat het paard het hoofd te hoog en daardoor buiten het bereik van den ruiter zou brengen.

Voorzichtigheid en volhardend geduld zijn de eenigste middelen, welke het spoedigst tot het gewenschte doel zullen leiden.

Het paard houdt de stalhalster zoo lang aan, totdat het zich volkomen gewillig laat op- en aftoomen, waarbij als overgangsmaatregel de stalhalster vóór het optoomen om den hals kan worden gegespt.

Paarden, die bij het opnemen van de voeten lastig zijn, moeten eveneens met de meeste zachtheid en het grootste geduld hieraan gewend worden. Blijven zij evenwel onwilligheid betoonen, zoo zal met vrucht van een kaptoom of in het uiterste geval van het „touwtje" kunnen gebruik gemaakt worden.

Het paard wordt opgetoomd met trens en kaptoom, waaraan de longe is gegespt, en wordt op eene plaats gebracht, waar het zoo weinig mogelijk afleiding heeft. Behalve de africhter zijn daarbij tegenwoordig een helper, die in het oplichten der voeten goed bedreven moet zijn, een man om aan het paard gaba toe te reiken, wanneer de africhter dit noodig acht en later de smid. De africhter zal door heen en weer schudden van den kaptoom middels de longe, door geruststellende toespraak of door strijken op het voorhoofd de aandacht van het paard tot zich trekken, terwijl de helper de voet oplicht. Ook kan de africhter door een

krachtigen ruk aan den kaptoom het paard bestraffen; men zij evenwel karig met bestraffen.

Wordt van het touwtje gebruik gemaakt, zoo wordt dit bevestigd aan de onderste zijring van den stalhalster, het gaat daarna over het hoofd achter de ooren, naar de mondspleet, wordt in den mond onder de voorlip en boven de tanden gebracht en dan van binnen naar buiten door denzelfden ring van het halster naar de hand van den africhter. Hiermede kan een krachtige bestraffing plaats hebben, die evenwel bij toepassing weer onmiddellijk moet volgen op het verzet van het paard.

Bij het opnemen der voeten wordt het volgende in het oog gehouden:

1e. dat een achterbeen in voorwaartsche richting onder het paard uit moet worden gehaald en niet loodrecht naar boven moet worden opgetild. Hierdoor toch voorkomt men meestal, dat het paard een groot gedeelte van zijn lichaamslast overbrengt op het op te nemen been, in stede van op de drie andere beenen;

2e. dat geen der gewrichten in een tegennatuurlijke richting mag worden gebogen;

3e. dat het been niet te hoog worde opgetild, waardoor het paard in een gedwongen of moeilijken stand zou worden gebracht.

De oefening wordt met de voorbeenen aangevangen. Om b.v. den rechtervoet op te nemen, plaatst de ruiter zich, front makende naar achteren, naast en dicht bij het rechter voorbeen, bestrijkt dit met de vlakke rechterhand van boven naar beneden tot aan den voet, brengt den arm

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

achter het been van het paard en omvat de koot met de volle rechterhand, de duim er achter en de vier vingers er vóór. Daarna duwt hij met zijn rechterschouder het paard eenigszins van zich af, brengt door een druk met zijn rechterelleboog in de knieholte, het been van het paard tot buigen en licht tegelijkertijd den voet op.

Om den rechter achtervoet op te nemen, begeeft de ruiter zich ter hoogte van en dichtbij de rechter heup van het paard, front makende naar achteren, en plaatst zijn linker voet links en achterwaarts van den rechter, (dit laatste om te voorkomen, dat het paard, wanneer het bij het opnemen van den voet rechts uitslaat, den ruiter zou kunnen raken). Vervolgens bestrijkt hij met de vlakke rechterhand het been van boven naar onderen tot aan den voet, plaatst de hand aan de binnenzijde van het been met de vingers achter de koot, drukt zoo noodig met zijn rechter schouder het paard eenigszins van zich af en licht het been naar voren op. In deze houding moet het eenigen tijd verblijven om het te wennen op drie beenen te rusten, waarna de voet weder zacht op den grond wordt gezet.

Laat het paard dit gewillig toe, dan doet de ruiter, na het been opgelicht te hebben, een pas voorwaarts, zet zijn rechtervoet op de plaats waar de voet van het paard gestaan heeft en geeft hieraan met zijn gebogen rechterknie de noodigen steun.

Na terugkeer van een wandelrit of nadat het paard op andere wijze de noodige beweging is gegeven, wordt met de oefening in het opzadelen

aangevangen, hetgeen voor ieder paard afzonderlijk, in den beginne onder persoonlijke leiding van den onderwijzer geschiedt.

Het zadel, van stijgbeugels en voortuig ontdaan, wordt voorzichtig en eenigszins naar voren op den rug geplaatst, daarbij zorg dragende den singel in den aanvang niet te vast aan te halen. Het verdient aanbeveling, zoolang de paarden niet worden bereden, de deken niet onder het zadel te leggen, doch daartoe eerst over te gaan, wanneer de paarden bij het opzadelen volkomen rustig blijven.

20. HET GEWENNEN AAN HET OP- EN AFSTIJGEN EN HET DRAGEN VAN DEN RUITER (Geschiedt bij het remontedepôt).

Zoodra de jonge paarden zich rustig onder het zadel bewegen, zal men ze leeren den ruiter te dragen.

De paarden zijn gezadeld en getoomd met de africhtingstrens.

De onderwijzer zal steeds bijzondere aandacht wijden aan de goede plaatsing van het bit in den mond, de juiste ligging van het zadel en de goede lengte van neus en keelriem.

Verkieselijk zal het zijn het eerste bestijgen te doen geschieden nadat het paard eenige beweging heeft gehad met het zadel. In elk geval moeten de ruiters zorg dragen, dat de paarden reeds een half uur voor den aanvang der oefening opgezadeld worden, zonder de singels te sterk aan te

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

halen. Deze worden onder het afstappen nog iets aangehaald, teneinde ze **onmiddellijk** vóór het te paard gaan een weinig te kunnen ontspannen.

Bij de eerste oefening heeft de onderwijzer twee helpers tot zijne beschikking, waarvan de eene dient om den ruiter bij het te paard gaan behulpzaam te zijn, en de andere om het paard hierbij vast te houden en gaba te geven.

In de manege gekomen, worden de ligging van het zadel nagezien, de singels zoo noodig aangehaald en de paarden, nadat zij eenige malen op de linkerhand langs den hoefslag, eerst in stap en daarna in draf, zijn rondgeleid, met onderlinge groote afstanden aldaar met de voorhand een pas naar binnen opgesteld, en de singel wat losser gemaakt.

De oefening geschiedt aanvankelijk voor ieder paard afzonderlijk. Terwijl de eene helper het paard vasthoudt en gaba geeft, plaats de ruiter, die geen sporen aan heeft, zich dichtbij en naast den linkerschouder van het paard, zet de linkerhand op de manenkam, de rechter op de voorboom van het zadel en brengt het linker onderbeen horizontaal achteruit. De tweede helper omvat dit been stevig met beide handen, tilt den ruiter voorzichtig zooveel op, dat deze steunende op beide handen met zijn middel tusschen hals en schoft van het paard komt te rusten. Nadat de ruiter eenige oogenblikken in deze houding is gebleven, voortdurend gesteund door den helper, plaatst deze hem weer voorzichtig naast het paard op den grond.

Is deze oefening eenige malen herhaald en blijft

het paard hierbij rustig, dan wordt overgegaan tot het maken van eenige passen voorwaarts.

Verzet het paard zich hierbij, dan moet de ruiter, voortdurend door den helper ondersteund, trachten zoolang mogelijk op het paard te blijven liggen, doch laat zich in het uiterste geval naar beneden glijden.

Zijn de paarden ook hieraan gewend, dan tilt de helper den ruiter een weinig hooger op en plaatst diens linkerknie op de plaats, waar deze op het zweetblad behoort te liggen, waarna de ruiter zijn rechterbeen over het kruis brengende, zacht in het zadel gaat zitten. De helper schuift dan met de meeste voorzichtigheid de beugels aan de voeten van den ruiter. Ten slotte wordt opgestegen.

Op deze oefening volgt dan weer voorwaarts gaan, thans met den ruiter in het zadel gezeten.

Bij het voortaan in de manege stappen en draven, aan de hand, zal het aanbeveling verdienen de beugels naar beneden te schuiven.

Zijn de ruiters opgestegen, dan blijven zij, even stilstaande, het nageven van den rug afwachten, ten einde bij het paard vooral niet den indruk te vestigen, dat het onmiddellijk na het te paard gaan, zich in beweging moet stellen; de helpers begeven zich aan den linker kant van het paard en vatten met de rechterhand den over het hoofd gebrachten teugel aan.

Aangezien men aanvankelijk niets anders beoogt, dan de paarden het gewicht van den ruiter te leeren dragen, en zich hiermede voort te bewegen, zoo moet deze ook in den beginne alle hulpen aan den

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

onderwijzer en helper overlaten en rustig blijven zitten.

De teugel wordt op zulk een lengte aangevat, dat het paard geen merkbaren druk van het mondstuk op de lagen gevoelt en men toch in staat is om, wanneer het wil bokken, dit door een desnoods krachtige werking opwaarts tegen te gaan.

De helpers doen de paarden langzaam aangaan, geleiden ze vooruitgaande weer op den hoefslag en blijven aldaar op groote afstanden elkaar volgen, hierbij handelende alsof er geen ruiters op de paarden zaten. Soms zijn er paarden, die niet van de plaats willen gaan; de helper tracht dan, door de voorhand heen en weer te brengen, het paard in beweging te zetten. De ruiter kan zoo noodig het paard aandrijven door het met een stokje op den schouder te tikken.

Na de manege eenige malen te zijn rondgegaan, wordt halt gehouden, het paard beloond, opnieuw aangegaan en van hand verwijderd. Blijven de paarden in stap rustig, zoo wordt een langzame draf aangenomen. De ruiter zal er nu op bedacht zijn zoo rustig mogelijk te zitten, den schok te breken door de lenige lendenen, teneinde te voorkomen, dat het paard uit onrust of angst zich op eenigerlei wijze verzet.

Somtijds is het verkieslijker zeer kort, nadat de ruiters opgestegen zijn, in stap te doen aangaan en spoedig daarna te laten aandraven, daar anders, terwijl de heftige paarden zich te veel opwinden, de trage nauwlijks in gang te houden zijn.

Naarmate de paarden zich nu ook in draf rustig toonen, worden ze door de helpers losgelaten, aanvankelijk draven deze met de paarden mede, komen daarna langzamerhand naar binnen en kunnen spoedig gemist worden.

De duur der lessen, die bij deze eerste oefeningen vooral niet te lang, bv. een klein half uur, moet zijn, kan bij meerdere oefening op drie kwartier gebracht worden, waarbij meermalen als belooning wordt afgestegen. **Het is van het grootste belang, dat de paarden rustig en onbeweeglijk blijven staan bij het op- en afstijgen.**

21. HET LONGEEREN VAN JONGE PAARDEN.

Bij de africhting van jonge paarden wordt van het longeeren gebruik gemaakt, om degenen, die den ruiter nog niet mogen dragen, beweging te geven, looplust op te wekken, aan het zadeltuig te gewennen, vertrouwen in te boezemen, en eenige gehoorzaamheid te leeren; verder vóór het berijden, naar gelang van hun temperament, den stalmoed te matigen en bij gevoelige paarden het optrekken van den rug te doen ophouden. Voorts ter verbetering van weerspannige of boosaardige paarden en in onderscheidene gevallen van bijzonderen aard, bv. bij gebrekkig ondertreden der achterbeenen, moeilijke aanzetting van hoofd en hals, weinig nageeflijke rug, enz.

Het paard wordt met of zonder zadel en voorzien van kaptoom met longe in de manege gebracht. Is het paard opgetoomd, dan worden de teugels door den keelriem gestoken.

De kaptoom moet zoo worden aangebracht, dat hij op het onderste gedeelte van het neusbeen, doch niet op het kraakbeen werkt; de keelriem en

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

kinriem moeten zoo vast worden gegespt, dat bij aanhouden aan de longe de kaptoom niet kan verschuiven. De stoot en kap van de kinriem moeten, wanneer het paard met een trenshoofdstel is opgetoomd, onder de bakstukken doorloopen.

De longe wordt aan den middelsten ring van den kaptoom vastgegespt. Het paard moet zoo mogelijk voorzien zijn van zwachtels of pijpkousen.

Tot het longeeren zijn **in den beginne** twee personen noodig; een van hen houdt de longe en de zweep en leidt de oefening; de tweede persoon, die bij eenige oefening spoedig ontbeert kan worden, geleidt het paard op den weg, dien het doorloopen moet.

Het verdient aanbeveling, vooral met zenuwachtige paarden, niet dadelijk den arbeid op den cirkel te beginnen, doch eerst het paard aan de longe te gewennen, waartoe de africhter deze in de rechterhand neemt, ongeveer 50 cM. van het hoofd van het paard, terwijl hij het andere gedeelte in slagen opgerold in de linker houdt. Daarna gaat hij vooruit het paard met zich medenemende, terwijl de helper achter en terzijde volgt en het zoo noodig door tongslag in beweging doet gaan en blijven.

Dikwijls halt houden en weer voorwaarts gaande, loopt de africhter met het paard door de manege, voortdurend rustig tot het dier sprekend en het bij elk halt houden op den hals kloppend, terwijl hij het beurtelings rechts en links geleidt. Bijna immer zal het paard op deze wijze zeer spoedig vertrouwen krijgen en kan men de oefening op den cirkel beginnen.

Het eerste longeeren geschiedt daarbij op de linkerhand, omdat het jonge paard het meest gewend is, door de rechterhand te worden geleid, en dit ook het gemakkelijkst is voor den onderwijzer.

De eerste oefening geschiedt op een cirkel met kleine straal van 2 à 3 M., waarbij de africhter aanvankelijk het paard door den helper doet geleiden, terwijl hij zelf de longe met de linkerhand vasthoudt en thans de zweep in de rechterhand neemt. De zweep dient slechts om aanwijzingen te geven, hoogstens om het paard er even mede te raken.

De onderwijzer beweegt zich op een kleinere cirkel, zorg dragende een weinig achter de schouders van het paard te blijven. Dikwijls doet hij het halt houden, spreekt het paard toe en beloont het. Voor alles zorge hij, bij deze lessen, het paard niet te verontrusten. De oefening wordt op volkomen dezelfde wijze herhaald, doch in den beginne late de onderwijzer het paard eenige minuten rusten. Hij kan zich zulke oogenblikken van rust zeer goed ten nutte maken, door het paard recht op de vier beenen te plaatsen en de voeten beurtelings door den helper te laten opnemen.

Zoodra het paard rustig gaat op den kleinen cirkel, kan de onderwijzer door het vieren der longe, den kring langzamerhand wat vergrooten en overgaan tot den draf, later tot den galop, waarbij er naar gestreefd wordt, alle gangveranderingen te doen verrichten door aanwijzingen met de stem, zoo noodig gesteund, om sneller te gaan met de zweep, om langzamer te gaan door de longe slangsgewijze te schudden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Bij toespreken komt het aan op den toon en op den klank. Een ruwe of driftige toon is altijd verkeerd; men moet naar omstandigheden kort, krachtig, dreigend, kalmeerend of beloonend toespreken. Welke woorden tot de verschillende doeleinden worden gebruikt, doet niet ter zake, mits steeds dezelfde klank met hetzelfde oogmerk wordt gebezigd, en geen woorden met te veel denzelfden klank voor twee onderscheiden doeleinden worden gebruikt, zooals bv. **Ho-Ho!** voor halt houden en **Zoo-Zoo!** voor kalmeeren, want het paard zal dit onderscheid niet begrijpen.

Voor halt houden of verkorten van den gang bezige men een eenigszins gerekt „Ho-Ho''; voor kalmeeren een bedarend en gerekt „Rus-tig''; en strijken langs hals of schouder; voor beloonen een opgewekt „Braaf'' en kloppen op hals of schouder; voor bestraffen een kort en beslist „Pas-op''.

De africhter volgt de beweging, blijvende ter hoogte van de heup van het paard en alleen zich ter hoogte van de schouders plaatsende als hij den gang wil verminderen.

Sommige jonge paarden loopen plotseling den kring binnen. In dit geval wijst de onderwijzer het met de zweep af of tikt het op den binnenschouder aan; helpt dit niet, zoo treedt hij dadelijk vlug terug en neemt de longe snel op, zoodat die niet op den grond kan slepen en het paard daar overheen stappen. Het paard wordt dan opnieuw door den helper op den cirkel geleid.

Vele jonge paarden nemen in de eerste dagen gaarne een onstuimigen galop aan. In dit geval zorgt de africhter, dat het paard hem niet medeslepe, wanneer het daarbij buiten den cirkel, meestal naar den ingang der manege dringt; zoo noodig loopt hij evenwijdig met het paard mede naar den wand der manege, waar het van zelf verplicht is halt te houden.

Het is geen groote fout, als het paard uit dartelheid eenige malen in galop rond loopt, in plaats van te draven.

Menig jong paard is zeer woest en onhandelbaar, wanneer het alleen in de manege genomen zijnde, al zijne gedachten op het verlangen naar gezelschap gesteld heeft; dikwijls is het dan zeer moeilijk om zijne opmerkzaamheid op den mensch te doen vestigen. Na het eenige dagen met geduld te hebben behandeld, gelukt dit evenwel gewoonlijk. Zeer verkeerd zou het zijn, het reeds dadelijk den eersten dag, streng daarvoor te behandelen.

Eene rustige, zeer geduldige, vertrouwen inboezemende behandeling moet steeds de grondtrek van den geheelen arbeid uitmaken, want door onvoorzichtige ruwe rukken, kan men de gewrichten van het jonge paard zeer licht beschadigen.

De arbeid aan de longe heeft dán tot goede uitkomsten geleid, als het paard kalm en regelmatig op den cirkel loopt, gemakkelijk op een enkele aanwijzing van de stem van den eenen gang in den anderen overgaat, den cirkel vergroot of verkleint, naar mate de longe meer of minder vrijheid toestaat, in één woord, als het paard in de hand staat met een licht gespannen longe, evenals het later in de hand moet staan door de licht gespannen teugels.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

AFRICHTING RIJTREKPAARD.

Ie Tijdperk. 24 weken. (Voor het opvoeren der verschillende oefeningen, zie schema achterin).

Doel:

1. Gewennen aan de strengen en licht trekken.
2. De ontwikkeling en de beschikking over de voortdrijvende kracht van de achterhand, het paard moet dus onder alle omstandigheden gehoorzamen aan de voortdrijvende hulpen van den ruiter.

De beschikking over het gewicht van de voorhand, blijkende uit een constante aanleuning, welke aanleuning als zij verloren mocht dreigen te gaan, onmiddellijk weder kan worden te voorschijn geroepen.

3. Ontwikkeling trekvermogen voor de voertuigen.

Oefeningen:

1. Slede trekken.
2. Rijden onder den man.
3. Trekken voor voertuigen.

22. Ad. SLEDE TREKKEN (duur 16 weken).

Zoodra mogelijk na aankomst bij het Depot zal een aanvang worden gemaakt met het gewennen van de paarden aan de strengen, opdat ze zoo spoedig mogelijk voor de slede gespannen kunnen worden. Om hierbij niet te veel verzet te krijgen, verdient het aanbeveling, hen telkens van te voren

onder den man te rijden (hetgeen zij bij het Remontedepôt reeds gedaan hebben) opdat zij een weinig moe op het sledetrekterrein komen. Daar worden de paarden voorzien van een kaptoom met longe en een borstriem tot draagtrekpaarden met strengen. Door het oog aan het achtereinde van iederen streng wordt een fouragestrik gestoken zóó, dat deze, bij doorgaan of hevig verzet der paarden, door een einde los te laten, doorgetrokken kan worden. Achter het paard, buiten het bereik der achterbeenen, plaatst zich aan iedere fouragestrik een helper. Aanvankelijk worden de fouragestrikken zóóver zijwaarts gehouden, dat de strengen niet tegen de achterbeenen komen.

Voorzichtig worden de strengen telkens dichter bij elkander gebracht, totdat zij in aanraking komen met de achterbeenen. Verdraagt het paard dit gewillig, dan worden de strengen tegen andere deelen van de achterbeenen gebracht, door de vuisten omhoog en omlaag te brengen, eerst voorzichtig, later sneller en sterker; daarna leert men het paard een plotselinge aanraking van de strengen verdragen. Slechts zelden zal men paarden aantreffen, die niet spoedig op deze wijze de strengen zullen leeren verdragen.

Het eerste teeken van onrust openbaart zich in een beweging van de staart; men gaat dan zeer voorzichtig te werk en herhaalt de oefeningen eenige dagen achtereen.

Lastige paarden die slaan enz. worden zoonoodig met den kaptoom bestraft. De onderwijzer zal goed doen hierbij zelf handelend op te treden.

Zoolang een paard nog niet volkomen gewend

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

is aan de strengen, mag het niet worden aangespannen.

Toont het paard geen onrust meer bij de aanraking der strengen, dan kan een man beide fouragestrikken vasthouden en deze geleidelijk meer strekken; het paard leert hierdoor den druk van den borstriem verdragen.

Deze oefening kan tevens dienstbaar worden gemaakt voor het eerste leeren aantrekken, waartoe de man zich geleidelijk eenigszins kan laten medeslepen.

Mocht onverhoopt een enkel lastig paard op deze wijze niet aan de strengen te gewennen zijn, bv. tengevolge van niet aanwezig zijn van voldoend geoefend personeel, dan kan men de volgende methode toepassen.

Het paard wordt voorzien van staartriem, waaraan strengophoudlissen; het uiteinde van de linker streng wordt nu door de linker strengophoudlis gestoken en met een stuk touw ter dikte van een fouragestrik achter de achterbeenen van het paard om, aan het rechter uiteinde van de borstriem bevestigd, zoodanig, dat de met het touw verlengde streng juist boven zijn hakken komt te hangen. Met de rechter streng wordt op overeenkomstige wijze gehandeld. Aangezien het paard zich deze behandeling niet rustig zal laten welgevallen, geschiedt de bevestiging eerst terwijl strengen en touwen nog over het zadel liggen en pas wanneer alles klaar is, worden de strengen over het kruis neergelaten.

Het paard wordt nu door twee man geleid en in beweging gehouden desnoods door aandrijven met de zweep. Bij elken pas, die het paard doet, valt de streng op zijn achterbeen neer, het zal zich door bokken en slaan van de strengen trachten te ontdoen, doch daar de aanraking met de strengen toch weer volgt, zal het vrij spoedig het nuttelooze van het verzet inzien en gewoon stappen. Desnoods laat men het paard op deze wijze eenige uren op stal staan.

Men ga evenwel niet te spoedig tot dit middel over, daar de beenen der paarden door het verzet allicht zullen lijden.

23. TREKOEFENINGEN AAN DE HAND.

De paarden worden bijgezet met twee bijzetteugels, die van de zijringen van den kaptoom, naar de singels loopen en zóó lang zijn, dat het paard het hoofd en den hals naar beneden kan strekken, doch het te hoog loopen belet wordt. De paarden worden geleid aan de teugels, die evenwel over den hals blijven liggen, om het in de teugels trappen bij losraken te voorkomen. De longe wordt opgeschoten in de linkerhand gehouden. Het paard wordt nu voor een slede gespannen, waarop een houten bak is bevestigd.

De oefening geschiedt buiten op een omheinde ruimte.

Aan de slede is een trekknuppel gehangen, waaraan doorgaans eerst nog losse strengen of een stuk touw met een ring zijn bevestigd welke men dan aanvankelijk met fouragestrikken aan de borstriem op de een of andere geschikte manier bevestigt, zóó, dat ze gemakkelijk los te rukken

PERPUSTAKAAN NASIONAL

zijn, ingeval het paard dreigt door te gaan of over de strengen geraakt.

Men moet de paarden kort voor de slede brengen en **niet** terugzetten, maar zoonoodig de slede aantrekken.

Voor men evenwel met het aanspannen begint, al dikwijls om en bij de slede oefenen en de paarden er tusschendoor geleiden, zoodat zij met het gezicht ervan reeds vertrouwd zijn.

Vooral aan beide zijden tegelijk en vlug bevestigen en zorgen, dat de paarden aan beide zijden even lang zijn aangespannen.

De onderwijzer zal toezien, dat de paarden **stilstaan** vóór zij aangespannen worden, daar dit van het grootste belang is, vooral voor later.

De geleider zal, bij het eerste aangaan, met de hand waarin de teugels als voorgeschreven in de Ruiterschool, het paard als het ware vooruitduwen, het daarbij met den tongslag of de stem aanzettende, totdat het voorwaarts gaat.

Bij het aantrekken, moeten de helpers de strengen van het paard afhouden en aanvankelijk de slede mede vooruittrekken en dan geleidelijk de strengen op hun plaats laten komen. (Hiertoe zijn aan de trekknuppels eerst nog losse strengen of stukken touw bevestigd, opdat de helpers niet te dicht achter de paarden komen).

Paarden, welke onrustig zijn, of met een ruk voorwaarts willen gaan, worden teruggehouden. Alle moeten leeren zich kalm en langzaam in de borstriem en later in het haam te leggen.

De reprises zijn in den aanvang kort, worden geleidelijk verlengd en de last, aan ijzer, op de

slede langzamerhand verzwaard. Vooral in den aanvang niet te spoedig meer eischen; die oefeningen toch blijken voor vele paarden zeer vermoeiend, doordat hun spieren in die richting in het geheel niet geoefend zijn. Dikwijls even rusten en weer vloeiend aantrekken; de paarden vooral goed stil laten staan.

Wordt de last in verband met de krachten van het paard verzwaard door meer ijzer in de bak van de slede te doen, dan zal men zien, dat zoowel trage als driftige paarden, na verloop van enkele oefeningen, de eigenaardige houding van het trekpaard aannemen. Het paard voelt bij instinct, dat het in die houding zijn werk het gemakkelijkst verricht.

Langzamerhand legt het paard bij het aangaan zijn gewicht in de borstriem, waarneembaar aan de meerdere spanning van de rugspieren.

Driftige paarden worden van zelf bedaard en rustig; trage paarden worden zoonoodig met de karwats aangezet.

Men mag niet toestaan, dat het paard zich met angst of met rukken in het tuig werpt, desnoods wordt tot de voorgaande oefening terug gegaan.

Dikwijls wordt halt gehouden en opnieuw aangegaan.

Paarden, die hoewel mak, door eenzijdigen kaakdwang of eenige andere oorzaak minder gewillig aantrekken, zullen somtijds bij een anderen geleider, die meer gevoel heeft in de hand, en het paard met geduld in de juiste houding weet te plaatsen, spoedig gaan aantrekken.

Is de oorzaak van een minder goed aantrekken

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

pijn in borst of schouders, dan moet zulk een paard niet weer worden aangespannen, alvorens de pijn verdwenen is.

Aan deze trekoefeningen moet de meeste zorg worden besteed, terwijl de onderwijzer den geleiders telkens moet wijzen op de noodzakelijkheid van een juiste uitvoering.

Sommige paarden vertoonen een overmatige vrees voor de slede. Wordt die vrees niet spoedig overwonnen, dan doet men beter, om dergelijke paarden in het geheel niet, of eerst later voor de slede te laten trekken.

Sommige paarden, die bang zijn voor de slede, zijn niet bang voor het stuk, en kunnen daarom toch goede trekpaarden worden, als veel zorg besteed wordt aan het gewennen aan de strengen.

Gelukt dit laatste ook niet geheel, dan dient het paard uitsluitend als rijpaard afgericht te worden; later kan dan bij de batterijen nogmaals beproefd worden of het dier aan de strengen te gewennen is. Gewoonlijk gaat het ouder worden van het paard vergezeld van vermindering van gevoeligheid voor verschillende aanrakingen.

24. Ad. RIJDEN ONDER DEN MAN.

De paarden zijn opgetoomd met een trenshoofdstel met dikke trens waaraan twee teugels en verder voorzien van een neusriem, die zoo los gegespt is, dat zij den mond een weinig kunnen openen; verder opgezadeld met een africhtingszadel (Zg. Engelsch zadel) waaronder een deken of vilten dekje. De ruiters zonder sporen en voorzien van een stokje.

Als de paarden reeds getrokken hebben, worden de borstriemen en de strengen afgedaan, evenals de kaptoom bij de niet lastige paarden.

Indien zij van tevoren niet getrokken hebben, dan laten de ruiters, bij aankomst in de manege, de paarden eenige malen aan de hand op den hoefslag ronddraven, teneinde de stalmoed te matigen.

Daarna wordt een paard passen binnenwaarts van den hoefslag halt gehouden, opdat bij eventueel slaan het beschot niet geraakt zal worden, waardoor de andere paarden zouden kunnen schrikken, en wordt opgestegen, waarbij eenige helpers behulpzaam zijn, om de lastige paarden vast te houden, of om den ruiter in het zadel te lichten.

Van de eerste lessen af, zal de onderwijzer zoo spoedig mogelijk trachten te bereiken, dat de paarden bij het op- of afstijgen stil blijven staan, daar dit van het grootste belang is.

Wanneer opgestegen is, zal niet dadelijk voorwaarts gegaan worden, doch laat de onderwijzer de paarden op den hals kloppen en door de manen strijken, om ze te beloonen of te kalmeeren. Hebben de paarden eenige oogenblikken stil gestaan, dan wordt voorwaarts gegaan, waarbij lastige paarden door een helper aan de longe, die aan den middelsten ring van den kaptoom bevestigd is, worden geleid.

Natuurlijk zal het voorkomen, dat nu en dan een paard een sprong maakt, of dat een ander onverwachts begint te bokken. Dit nu moeten de ruiters, wanneer het niet te hevig is of te lang

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

voortduurt, kunnen uitzitten, anders zijn ze ongeschikt voor remonteruiter. Kan de ruiter of de helper het paard op een kleine volte in beweging houden, dan is het bokken spoedig meestal uit. Wordt de ruiter er op een heftige wijze afgegooid, dan kan de instructeur het paard longeeren; longe **niet** aan de trens maar bv. aan neusriem, wanneer geen kaptoom bij de hand is.

Men dient onderscheid te maken, of het paard uit louter vroolijkheid springt, dan wel of dit uit verzet geschiedt. Hoe passiever de ruiter blijft, hoe meer hij met het paard mede gaat, en hoe minder zwaar hij in het zadel komt, des te eerder zullen ruiter en paard het met elkaar kunnen vinden. Bij het bokken, moet de ruiter het paard niet in den mond rukken en niet te handen omhoog brengen, wat bij een paard, dat zich werkelijk krachtig verzet, niet alleen zijn zit in gevaar brengt, maar het paard hindert in het voorwaarts gaan. Voorwaarts gaan is echter het beste middel tegen verzet, en datgene wat de ruiter juist moet trachten te verkrijgen of te behouden. Hij moet met aangetrokken kruis, dus met eenigszins bolle lendenen zitten, waardoor het stuitbeen wordt vooruit gebracht en zijn zitvlak voor in het zadel schuift. De handen worden laag gehouden, met de vingers licht gesloten, zoodat men, bij een heftigen, onverwachten ruk van hoofd en hals van het paard naar omlaag, de teugels kan laten doorglijden en de vuisten op hun plaats blijven; hierdoor wordt het gevaar voorkomen, dat het bovenlijf van den ruiter wordt voorovergetrokken en hij zijn zit **beslist verliezen moet.**

Om het paard in beweging te stellen, zal de ruiter gebruik maken van een licht aantikken met het rijstokje op den schouder, — is men in een besloten ruimte, dan wordt het stokje in de binnenhand gehouden —, ook een tongslag kan daartoe dienen. De teugels worden zóóveel vrij gegeven, als het paard verlangt en daarmede niet in het minste tegen gehouden.

Bij het aantikken, met het stokje, moet de teugel geen ruk krijgen; een kleine beweging uit den pols van achteren naar voren, zoodat het stokje ook op die wijze tegen den schouder komt, is voldoende.

Voor het in draf gaan wordt overeenkomstig gehandeld.

Om in stap te gaan, of te doen halt houden, worden de teugels gelijkmatig, zoo noodig herhaald, kort aangehouden, het bovenlijf blijft eenigszins voorover zooals het was.

Teneinde sneller en zekerder op het onbeholpen paard te kunnen inwerken, zonder daarbij het bovenlijf achterover te brengen, alsook om de dikwijls groote bewegingen van hoofd en hals te kunnen volgen, moet de ruiter een grooter ruimte tusschen hand en lichaam krijgen, door de teugels ver naar voren aan te nemen, waarbij de handen zoo laag mogelijk boven de schoft worden geplaatst.

25. KORTE REPRISES EN HET PAARD NIET TE VEEL VERMOEIEN.

Zoowel de draf- als de stapreprises moeten niet

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

te lang zijn; afwisseling van deze beide gangen, met stilstaan, op- en afstijgen, beenen opnemen, kruis kloppen, en in het algemeen het paard vertrouwd maken met den ruiter, zijn zaken van belang, die beurtelings moeten worden beoefend, zoodra dit eenigszins mogelijk is. Vooral van het eerste oogenblik af aan eischen, dat de paarden onder het op- en afstijgen, beenen opnemen, kruiskloppen enz. geheel en al stil staan.

Men bedenke, dat het dragen van den ruiter het paard nog vreemd en min of meer moeilijk is en daarom verschillende gangen en rusten noodig zijn, om telkens andere spiergroepen in werking te brengen; zóó heeft er geen eenzijdige inspanning van spieren plaats, waardoor deze vermoeid of pijnlijk worden.

Na elke oefening moet het paard, ter belooning, eenige oogenblikken geheel vrij gegeven worden, zoodat het den hals naar verkiezing kan rekken en bewegen. Dit mag echter vooral niet te lang duren, aangezien bij loshangende teugels, zonder energie stappende, de achterbeenen sleepen en het paard zich in twee stukken beweegt.

Het is van het grootste belang, dat het soldatenpaard regelmatig en vlot leert stappen; dit is onmogelijk als het wordt teruggehouden, want de stap wordt dan kort of het paard leert telgang. Vooral bij een artillepaard moet men oppassen, dat het niet leert trippelen doch met een ruimen regelmatigen stap leert stappen.

26. OPSCHIETEN VOOR DEN DRUK VAN BEIDE BEENEN.

Zoodra het paard zich gewillig onder den last van den ruiter beweegt, moet het leeren voorwaarts- of sneller gaan op den druk van beide beenen. Bij het eerste berijden gaf alléén het stokje de hulp, omdat het paard, dat nog onbekend is met den druk der beenen, daarin wellicht aanleiding zou vinden om zich te verzetten; later wordt als volgt te werk gegaan.

De ruiter op het stilstaande paard gezeten, brengt het bovenlijf boven de heup iets voorover, drukt tegelijk beide beenen zacht aan, op of vlak achter den singel en geeft tijdig de teugels na. Begrijpt het paard deze aanduidingen niet, dan wordt de druk iets versterkt, hetgeen zoonoodig overgaat in een zacht kloppen met de onderbeenen; volgt hierop nog geen voorwaarts gaan, dàn helpt tevens het stokje door aantikken.

Op overeenkomstige wijze wordt gehandeld om het paard, dat in beweging is, sneller te doen gaan.

Zoodra het paard gehoorzaamt, wordt het beloond, terwijl dan tevens de druk der beenen ophoudt.

Het aandrukken der beenen, het kloppen en het aantikken met het stokje, moeten in deze volgorde plaats hebben, omdat instructeur of ruiter zich zóó beter kunnen overtuigen of het paard werkelijk naar den druk der beenen luistert.

Men moet er vooral op letten, dat dit nageven bij voorwaarts of sneller gaan, niet ontaardt in een plotseling geheel vrijgeven der teugels, waartoe de meeste ruiters neiging hebben, daardoor toch raakt het paard juist bij den overgang tot een snelleren gang zijn besturing kwijt en verliest daardoor zijn zekerheid en vertrouwen in den ruiter.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

27. AANHOUDEN MET DE TEUGELS OM HALT TE HOUDEN.

Na eenigen tijd gestapt of gedraafd te hebben, wordt halt gehouden of in stap overgegaan; de onderbeenen blijven geheel passief en de overgang geschiedt uitsluitend door een licht aanhouden van de teugels, gevolgd door een terstond nageven, wat herhaald wordt tot het gewenschte resultaat is verkregen. (Wanneer het paard in stap en draf den ruiter gewillig draagt, en deze daarbij zijn onderbeenen laat afhangen, dan zijn deze in lichte voeling met het paard; bij den overgang moeten ze dan niet opzettelijk worden afgestoken, **doch wel geheel passief blijven**).

Het is van het grootste belang, dat de ruiter de beide hulpen, — die voor het voorwaarts of sneller gaan en die voor het halt houden of langzamer gaan — **niet** krachtiger geeft dan noodig is en bij de laatste alle voortdrijvende hulpen staakt; het paard krijgt anders twee elkaar wedersprekende hulpen, want het heeft den druk der beenen slechts leeren kennen om sneller, de aanhouding der teugels om langzamer te gaan. Worden deze hulpen tegelijkertijd gegeven, dan raakt het paard in de war, het kan slechts een van beide aanwijzingen volgen en is dus ongehoorzaam aan de andere hulp, waardoor onachtzaamheid op de hulpen ontstaat en aanleiding gegeven wordt tot verzet. Maar ook al mocht verzet niet het gevolg zijn, dan zal in elk geval een zekere mate van ongevoeligheid voor de hulpen ontstaan, evenals dit zal geschieden wanneer de hulpen krachtiger worden gegeven dan vereischt wordt.

Hóé de overgangen worden gemaakt, doet er thans nog weinig toe, daar de ruiter hierop pas later invloed kan uitoefenen, wanneer het paard zal geleerd hebben, dat een beendruk bv. ook een hulp kan zijn om de achterhand zijdelings te doen gaan, om een achterbeen meer onder het lichaam te plaatsen of om een voorbeen meer actie te geven. Houdt het paard dus scheef halt of gaat het niet geheel juist voorwaarts in de gewenschte richting, dan wordt hierop in den aanvang niet gelet, en men moet tevreden zijn met het begrijpen der hulpen. In ieder geval moet voorwaarts worden gegaan in de richting waarin het paard op dat oogenblik staat, ook al is dit dwars op den hoefslag.

Vooral in den aanvang heeft men bij het maken van een overgang van stap tot halthouden veel ruimte noodig. De instructeur moet dus een zoodanige regeling treffen, dat nimmer een ruiter op zijn voorman behoeft te stoppen (afzonderlijk rijden).

Heeft het paard de hulpen leeren begrijpen, **dàn** moet ook gehoorzaamheid worden geëischt; maar eerst wanneer het paard buigzamer is geworden en meer in evenwicht gekomen, kan en moet het ook zóó juist en zóó snel aan de hulpen gehoorzamen, als in de gegeven omstandigheden mogelijk is.

28. AANHOUDEN EN AANDRUKKEN MOET MOMENTANEEL ZIJN.

Zoowel de aanhouding van de teugels, als de druk van beide beenen gelijktijdig, moet kort zijn

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

zijn en niet sterker dan bepaald noodig is. **Lang** en of **krachtig aanhouden** is voor het nog onbuigzame en niet met het bit vertrouwd zijnde paard **pijnlijk**; het zal hiertegen zijn spieren stijven, ongevoelig worden in den mond of angstig om het bit op te zoeken. Lang en krachtig aanhouden heeft bovendien meestal het gevolg, dat de ruiter zich stijf maakt, van uit zijn schouder gaat trekken en zoodoende zijn eigen gewicht aan de ophouding laat deelnemen en aan de teugels gaat hangen; het paard leert spoedig daartegen ingaan en trekt dan aan de teugels veel harder terug. Wanneer de ruiter dan bovendien het bovenlijf achterover gaat brengen, belast hij op pijnlijke wijze rug en achterbeenen, waaraan het paard zal trachten te ontkomen door weg te loopen. Vooral bij heftige paarden is het moeilijk om zich niet tot trekken te laten verleiden; de onderwijzer moet hier echter streng op letten. Veelal is die heftigheid niet het gevolg van temperament, maar juist van pijnlijke lendenen, spronggewrichten of iets dergelijks en dan wordt zulks hoe langer hoe erger. De ruiter moet dan maar wat langer over den overgang doen, de ophoudingen veelvuldig herhalen en een weinig voorover gaan zitten. Gaat hij echter voort met de overgangen te spoedig te maken, dan zal het paard steeds meer de neus naar voren en naar boven brengen en per slot van rekening wordt de geheele hals achterover getrokken, komt van onderen met een krop er uit; de rug gaat doorzakken en de geheele dressuur wordt onmogelijk gemaakt.

Drukken de beenen momenteel te sterk, blijven

zij knijpen of kloppen, dan wordt het paard angstig of op den duur weinig gevoelig, zooals bv. een steeds aantikken met een zweep bij een tuigpaard ongevoeligheid tengevolge heeft.

Sommige paarden zijn reeds angstig voor de gewoon afhangende beenen; hieraan moeten zij echter zoo spoedig mogelijk gewend worden; behalve in het allereerste begin moet de ruiter de beenen dan ook niet opzettelijk afsteken, maar ze steeds in gelijkmatig lichte voeling houden, tot het paard er aan gewend is.

Behalve, dat het paard ongevoelig wordt, verliest ook de ruiter het gevoel, wanneer hij blijft knijpen.

29. ONVOORWAARDELIJK GEHOORZAMEN AAN DEN DRUK DER BEENEN IS DE EERSTE EISCH VOOR HET SOLDATENPAARD.

Onvoorwaardelijk opschieten voor den druk der beide beenen, is een eisch, die aan elk soldatenpaard moet worden gesteld, van het oogenblik dat het is afgericht, totdat waarop het op reform wordt gesteld. Deze gehoorzaamheid is het gevolg van ontzag voor den beendruk, daar het weet, dat bij niet gehoorzamen onmiddellijk het stokje of later de sporen gebruikt zullen worden.

De ruiter wordt van sporen voorzien zoodra het paard den gelijktijdigen beendruk heeft begrepen en het stokje kan worden gemist. Het aandoen van de sporen geschiedt natuurlijk individueel naarmate de instructeur zulks aangeeft. Bij zeer

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

gevoelige of kittelige paarden is het beter er langer mede te wachten. Door onoordeelkundig gebruik van sporen, heeft men veel kans de paarden te leeren slaan of dringen tegen de beenen, steegs te maken, enz.

Om zich te overtuigen of het paard opschiet voor de beenen, plaatst men eenige paarden naast elkaar met de teugels licht in gevoel. Men noemt nu een der ruiters, dien men wenscht voorwaarts te doen gaan, bij den naam en let dan nauwkeurig op of het paard op den druk der beenen en **uitsluitend op dien druk** onmiddelijk voorwaarts gaat.

Later eischt men dit ook in draf en tegen het einde der dressuur overtuigt men zich, of het paard ook opschiet of blijft opschieten, wanneer zijn neiging niet overeenkomt met den wil van den ruiter, want eerst dán zal en kan blijken of het **onvoorwaardelijk gehoorzaamt.**

De ruiter bezit in de sporen een middel om zijn wil duidelijk en krachtig aan het paard kenbaar te maken.

30. GEHOORZAAM MAKEN AAN DE SPOREN.

Voorloopig worden de sporen met een lapje omwoeld. Gehoorzaamt het paard niet of niet voldoende aan den beendruk, dan volgt een lichte stoot met de spoor, welke stoot wordt herhaald, zoonoodig iets versterkt, totdat het paard daaraan gehoorzaamt.

Wordt op deze wijze door den ruiter kalm, doch doorzettend te werk gegaan, zorgt hij tevens dat het paard niet in het minst door de teugels wordt

gehinderd of tegengehouden, dan zal het weldra de spoorhulp begrijpen en er aan gehoorzamen. Hierop dient de instructeur in het bijzonder te letten, want daartegen wordt dikwijls gezondigd, en men ziet dikwijls bij het toepassen van de spoorsteek, dat de ruiter tegelijk of onmiddellijk daarna een ruk aan de teugels geeft.

Het is een groot verschil, of het paard angstig is voor spoor en beenhulpen of wel daarvoor ontzag heeft; zoo verkeerd als het eerste is, zoo goed en noodzakelijk is het laatste. Daarom zal dan ook zeer geleidelijk en voorzichtig te werk worden gegaan, vooral bij eenigszins zenuwachtige of kittelige paarden.

Heeft het paard geen angst meer voor de gegeven hulpen, dan wordt daarna gehoorzaamheid geleerd aan de onbedekte sporen, waarbij op overeenkomstige wijze wordt gehandeld.

31. WAAR DEN BEENDRUK TE GEVEN.

Bij voorwaarts gaan of den gang versnellen, werken beide beenen (sporen) op of vlak achter den singel.

Bij zijwaarts doen gaan, wordt het zijwaarts drijvende been van den ruiter meer achter den singel aangebracht (om de gedachte te bepalen 1 à 2 dM.).

Een te veel terugbrengen van het been naar lies of flank van het paard of een voortdurend drukken met beenen of sporen heeft ten gevolge, dat het paard met den staart zal slaan en de lendenen krampachtig spannen, en zal eindelijk aanleiding geven tot verzet.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

In het algemeen geldt dus, dat het been of de beenen van den ruiter, wanneer zij invloed willen uitoefenen op één of op beide achterbeenen van het paard, meer achter den singel worden aangebracht, en dat zij om een nageven van het paard op den teugel of op de teugels te verkrijgen, meer op of vlak bij den singel worden aangebracht.

De spoor**druk** is een hulp, die slechts een enkele maal van toepassing kan zijn; zelfs de meesters in de rijkunst, die deze hulp dikwijls gebruiken, maken daardoor paarden kittelig. De meesten dresseeren dan ook, voor de hooge school, geen merries maar alleen hengsten of ruinen.

32. VAN RICHTING VERANDEREN EN DE VOORLOOPIGE TEUGELHULPEN DAARTOE.

Bij het afzonderlijk rijden buiten, en wanneer de paarden niet anders dan in de manege kunnen worden gereden, moeten wendingen worden gemaakt, juister gezegd, moet van richting worden veranderd, waarvoor men **in den aanvang** de volgende hulpen geeft.

Voor een wending naar rechts brengt de ruiter de rechterhand naar rechts en voorwaarts en leidt het paard zijwaarts op overeenkomstige wijze als de geleider, die een paard aan de hand heeft, diens hoofd naar de zijde trekt waarheen hij wil wenden; de linkerhand volgt het hoofd en de teugel wordt daartoe, zooveel als noodig is, vrij gegeven. Voor de wending links wordt op overeenkomstige wijze gehandeld. Deze hulp moet, vooral bij

paarden die zich krampachtig spannen, zóó worden gegeven, dat het paard daarin geen aanleiding kan vinden zich zoogenaamd op den teugel vast te zetten. De hand, die de wending inleidt, moet daarom **niet** terugwerken, maar vloeiend zijn en voorwaarts worden gebracht en wanneer het paard de hand niet dadelijk volgt, met zeer kort durende, lichte aanhoudingen, eigenlijk meer rukjes of trillingen, het hoofd van het paard in de nieuwe richting leiden, den teugel gespannen houdende, niet meer en niet minder, en als het paard uit verzet het hoofd naar de andere zijde brengt, met de hand volgen, om telkens weder, zonder trekken, op de aanvankelijke plaats terug te komen en de hulp te herhalen.

Het leeren afwenden in dit tijdperk moet men dus niet beschouwen als een oefening in het wenden, maar als een middel om steeds individueel te kunnen blijven rijden. Het moet echter behoorlijk worden onderwezen, anders gaan de remonteruiters op een gegeven moment afwenden met eigen gekozen hulpen.

33. DE BEENDRUK BIJ HET VAN RICHTING VERANDEREN.

In den aanvang moet men alles in het werk stellen om de directieverandering vloeiend te doen plaats hebben en het tempo niet te storen. Het is zaak de hand vloeiend zijwaarts te brengen en daarbij met behulp van beide beenen op of vlak achter den singel het paard in gang te houden. **Later** wanneer men de directieverandering kleiner

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

gaat maken, en de buitenteugelwerking meer op den voorgrond treedt, kan het binnenbeen in werking komen, door achter den singel de achterhand van het paard naar buiten te drukken op hetzelfde oogenblik, dat de voorhand van het paard naar binnen geleid wordt. De voorhand naar binnen, de achterhand naar buiten komende, maakt dit de verandering van richting gemakkelijker. Zooals de werking van den teugel slechts momentaneel, met kleine trillingen werkt, op overeenkomstige wijze moet het been met kort opvolgend herhaalden druk werken, waarbij het buitenbeen nu nog volstrekt **niet mag tegenhouden.**

Dit is in deze periode van dressuur van het grootste belang, omdat men krampachtige spanning van spieren bij het paard wil en moet voorkomen en deze juist ontstaat door een voortgezet aanhouden van den teugel of een evenzoo drukken van het been. Bij de lichte, kort durende, zoo noodig herhaalde hulpen, die dus telkens dadelijk gevolgd worden door een nageven van teugel en been, vindt het paard weinig of geen aanleiding de spieren krampachtig te spannen, in elk geval kan het daarvoor geen steun vinden in de hand of in het been van den ruiter, het kan zich daarop niet vastzetten. Het buitenbeen mag thans nog niet tegenhouden, om begripsverwarring bij het paard te voorkomen.

34. VERSCHIL IN HULPEN NU EN LATER.

Later zijn de hulpen voor de verandering van richting, welke dan eigenlijk pas wending wordt,

anders; de hier aangegeven wijze moet bij het jonge paard alleen in den aanvang worden toegepast, om geleidelijk tot die hulpen te komen, welke voor het practisch gebruik geëischt worden.

35. AANLEUNING, HOE TE VERKRIJGEN EN TE BEHOUDEN.

De eerste aanleuning op het bit wordt het best verkregen in den natuurlijken draf, die rustig, gelijkmatig en in een tempo moet zijn, dat alle paarden der klasse, zonder te ijlen, kunnen volgen. In dezen draf moet de ganglust opgewekt en bevredigd worden, en het paard, waarvan het natuurlijk evenwicht door den last van den ruiter verstoord is, en dat hierom min of meer den rug optrekt, geleerd worden zich in alle deelen los te laten, dat is de rugspieren veerkrachtig te spannen (nageven van den rug).

Bij een rustigen zit moet de ruiter de handen met licht gespannen teugels stil laten staan, het paard met de beenen, aanvankelijk desnoods door de karwats geholpen, voortdrijven, zoodat het met gestrekten hals het bit gaat opzoeken. Zoo krijgt men verband tusschen de hand van den ruiter en den mond van het paard.

Het paard waarvan de voorhand toch reeds het meest belast was, zal door dezen draf, die langzamerhand wat langer wordt aangehouden, een steun in het bit zoeken. De ruiter moet het dezen steun toestaan en kan, aangezien het paard nu ook in zekeren zin eenigszins trager zal worden, het ook sterker met de beenen voortdrijven, waardoor

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de aanleuning op het bit nog vermeerderd zal worden. De passen worden dan langzamer en verder vooruitgrijpend; de achterhand, die tot dusverre nasleepte, zal haar voortstuwend vermogen ontwikkelen, terwijl door het aandrijven met de beenen, in verband met eene stille hand, de nek en de hals zoowel als de achterste ledematen zich langzamerhand zullen buigen.

Paarden, welke het bit niet willen aannemen en niet opschieten voor de beenen, moeten steeds doortastend, desnoods met behulp van het stokje, voorwaarts gedreven worden, waarbij de ruiter vooral zorgt, mede te gaan; al vallen zij hierbij ook in galop, de ruiter blijft steeds voortdrijven en tracht op een goed gekozen oogenblik door een aanhouding weder in den draf terug te komen, om onmiddellijk het voortdrijven te hervatten. Bij zulke paarden zal het **aanvankelijk** de hand van den ruiter zijn, die den mond van het paard opzoekt, terwijl naderhand, als het paard op de voortdrijvende hulpen der beenen ingaat, het omgekeerde het geval zal zijn.

Paarden, die zich sterk op het bit leggen of met vooruitgestoken neus voortijlen, moet men nimmer door trekken aan de teugels willen houden, maar zal men door streelen langs den hals, door rustig aanhouden en nageven beproeven in de hand te stellen.

Bij paarden, die op den teugel boren, of het hoofd omhoog gooien om zich aan die spanning te onttrekken, dient men na te gaan, wat de oorzaak er van kan zijn. Dikwijls is dit pijn in de lendenen of rug, of spronggewrichten, soms ook

in den mond of aan de oorspeekselklieren, enz. Het gevoel van den ruiter en het inzicht van den instructeur zal moeten uitmaken, wat er aan te doen is. Door altijd maar met de hand den mond van het paard te volgen, bestaat de kans, dat het paard die middelen van verzet spoedig als een kunstje zal aanleeren en zoo zich zal blijven verzetten. Wanneer de oorzaak van het verzet bv. gelegen is in rug of achterhand, zal de ruiter spoediger tot een resultaat komen, wanneer hij den zit verlicht, en in draf licht rijdt, om het krampachtig samentrekken der spieren te doen eindigen, en met stille doch elastische vuist afwacht. In het algemeen wordt te veel met de hand medegegaan en op die wijze is dan het bit, dat door het paard wordt opgezocht voor dat paard steeds zoek. Vooral boren in de hand wordt spoedig een kunstje, vooral als het daarbij het paard gelukt den ruiter iets voorover te trekken en zoodoende zijn rug te ontlasten. Men moet dit van het begin af aan tegengaan.

36. HOUDING EN TEMPO NOG ONVERANDERD.

Het paard heeft dus geleerd zich in de richting op de schouders onder het gewicht van den ruiter natuurlijk en met zekerheid te bewegen en is voor teugels en beenhulpen zóó gehoorzaam geworden, als in dit tijdperk van de dressuur mogelijk is. Er is eenig verband gekomen in het paard en wisselwerking tusschen hand en beenen van den ruiter is mogelijk geworden. De houding van

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

hoofd en hals hangt af van de natuurlijke bouw van het paard. (Bij het normale paard met den neus ongeveer ter hoogte van de boeg).

Had de ruiter van het begin gestreefd naar het omhoog en achterwaarts brengen van het gewicht van de voorhand, dan zou hij daarvan de nadeelige gevolgen ondervinden zooals:

1e. het onderdrukken van den natuurlijken gang;
2e. het zelf moeten dragen van het gewicht van de voorhand;
3e. onderdrukken van een goede rugactie door teveel belasten van den rug;
4e. verzet door een afgedwongen houding, en wanneer hij dit verzet door geweld tracht te overwinnen, krijgt hij nog meer verzet; krampachtig worden van de beweging, zoodat het paard in de dressuur slechter zou worden in plaats van beter.

Door een dergelijke foutieve handelwijze zou de ruiter zich vastrijden.

37. HET BIJBRENGEN EN HET BEGIN VAN HET VORMEN VAN DEN OPWAARTSCHEN BOOG VAN DEN HALS.

Wanneer het paard vermeerderd aangedreven wordt, zal het gewoonlijk sterker steun op de hand van den ruiter trachten te vinden. (Wanneer het paard geen sterken steun in de hand zoekt, is dit een bewijs dat de basis niet goed gelegd is). Weigert de ruiter dit meerder gewicht van de voorhand te dragen, behoudt hij daarentegen de veerende aanleuning, belet hij het versnellen van

den gang en drijft hij voldoende, dan zal het paard, dat den hals niet **meer** kan strekken, dezen buigen. Daardoor verkrijgt men het **begin** van den opwaartschen boog van den hals, van het bijbrengen van het hoofd, als gevolg van het onderzetten der achterbeenen en een daardoor veerkrachtiger spannen van rug en lendenen.

De beenen spelen hierbij een belangrijke rol, zij moeten steeds de werking van de hand voorafgaan; want het hoofd wordt slechts bijgebracht en de hals slechts gebogen als gevolg van de beweging voorwaarts. Eenmaal de impuls opgewekt, ontmoet het paard de hand; deze stil en laag houdende, geeft men aan den mond een zachten steun, die het uitstrekken van den hals tegenhoudt en het hoofd plaatst een weinig voor de vertikaal.

Zoodra het paard heeft gehoorzaamd, houdt de werking van de beenen op, de vingers worden ontsloten, en de beenen en handen beginnen slechts weer opnieuw, als het hoofd weer van zelf een verkeerde houding zoude aannemen.

De afwisselende werkingen van inwerkend optreden en van regelend optreden van de hand op voorwaarde, dat zij niets van de impuls afnemen, zullen spoedig aan den hals de noodige buigzaamheid hebben gegeven.

Gaat men op deze wijze voort, dan komt men geleidelijk in een volgend stadium der dressuur, waarbij het paard, na zijn pogingen om zijn hoofd nog lager te brengen ten einde aan de spanning te ontkomen, — wat de ruiter echter blijft beletten door drijvende hulpen met aangetrokken kruis en veerende hand — er toe komt hoofd en hals wat

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

terug te schuiven en daarbij hooger te dragen. De goede rugwerking en de elastische verbinding tusschen voor- en achterhand blijven bestaan, omdat de achterbeenen vermeerderd worden ondergezet.

38. MOEILIJKHEDEN VOORKOMENDE BIJ HET BIJBRENGEN VAN HET HOOFD EN HET OPRICHTEN VAN DEN HALS.

Het vormen van den opwaartschen boog van den hals en daarna het eenigszins terugschuiven en oprichten er van, wat hierboven met enkele woorden werd besproken, en theoretisch van zelf sprekend en gemakkelijk schijnt, blijkt in de practijk dikwijls moeilijk, bij sommige paarden zelfs zeer moeilijk te zijn.

Thans wordt eigenlijk reeds een begin gemaakt met het streven naar een andere gewichtsverdeeling, n.l. het overbrengen van het gewicht van de voorhand naar de achterbeenen, al is dit maar een klein beetje. Dit gewicht moet door de meer ondergebrachte achterbeenen gewillig worden overgenomen. Gebeurt dit niet, dan loopt men kans den gang te bederven en de goede rugactie te belemmeren. Nu is het echter duidelijk, dat het paard in dit tijdperk van de dressuur steeds zal trachten zijn oude gewichtsverdeeling op de voorbeenen te behouden of te herkrijgen. Hij zal daartoe verschillende middelen kunnen beproeven: terughouden of zijwaarts afzetten der achterbeenen; zich van achteren hoog maken; hoofd en hals maar voren trachten te strekken; uitstrekken van

het tempo; gewicht van den ruiter op de voorhand trekken; hoofd en hals steeds lager brengen.

Al deze hinderpalen, die zich bij verschillende paarden op verschillende wijzen uiten, kunnen natuurlijk niet dan uiterst geleidelijk overwonnen worden, waartoe veel tact en energie van de zijde van den ruiter vereischt wordt.

Hier is dan ook een van de moeilijke momenten in de dressuur gekomen, waarin vele ruiters blijven steken.

Wanneer de ruiter heeft verkregen, dat het paard zich rustig en regelmatig in natuurlijke gangen beweegt, waarbij de hals gestrekt en het hoofd vooruitgebracht is, dan verlangt men dikwijls te spoedig meer bijbrengen van het hoofd en ophouden van het strekken van het op de voorhand loopend paard.

Tracht men dit vermeerderd bijbrengen **stilstaande** te verkrijgen, dan loopt men in dit tijdperk nog gevaar, dat het paard, dat nog onvoldoende impuls heeft, **achter het bit** zal komen, omdat de achterbeenen nog niet genoeg door den ruiter worden beheerscht, stilstaande niet voldoende kunnen worden ondergebracht en de rug nu de veerkracht mist, welke in beweging zijnde, door de impuls aanwezig is. Het stilstaande bijbrengen heeft thans nog uitsluitend invloed op den hals en weinig of geen nut, tegenover de groote kans, dat het paard achter het bit komt. In dit tijdperk mag het **stilstaande** bijbrengen in het algemeen **NIET** worden toegepast, doch moet zulks in beweging worden verkregen.

Daarentegen zal door te weinig actief optreden,

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

van den ruiter, het paard meer en meer en te lang op de voorhand loopen, waartegen evenzeer gewaakt moet worden. Ook met betrekking tot de handelingen van den ruiter dient men onderscheid te maken tusschen **meer bijbrengen** van het hoofd en het **tegengaan van het strekken.**

In den aanvang van de dressuur werden bij het voorwaarts gaan de teugels ongeveer vrij gegeven, terwijl bij het halt houden de beenen geen steun of hulp gaven; de regel was: „teugels zonder beenen" en „beenen zonder teugels". Nu dient geleidelijk overeenstemmig tusschen been- en teugelhulpen te worden verkregen, waarbij de teugels steunen en in gevoel blijven, als de beenen aandrijven en omgekeerd de beenen steunen als de hand tegenhoudt.

Nu het paard aanleuning **HEEFT**, bestaat hiertoe de mogelijkheid.

39. HET UITSTREKKEN EN VERKORTEN VAN DEN STAP EN DRAF.

De oefening van het uitstrekken en verkorten van het tempo zal veelvuldig worden beoefend teneinde telkens de impuls weder op te wekken.

Bij dit uitstrekken, waarbij de ruiter het paard met beide beenen aandrijft, moeten de handen zooveel nageven als noodig is om het paard toe te staan het gevraagde tempo aan te nemen, zij moeten gereed blijven om weerstand te bieden, zelfs aan te houden om het tempo te regelen, wanneer het paard sneller zou willen gaan dan de beenhulpen aangeven.

Bij het uitstrekken van den draf moeten de ruiters zorg dragen de paarden recht onder zich te houden ten einde te voorkomen, dat zij in galop vallen.

Om het tempo te verkorten, moeten de teugels worden aangehouden en de beenen regelend optreden, d.w.z. dat deze klaar zijn, om, indien het paard meer gevolg zou willen geven aan de teugelhulpen, dan gevraagd is, dit te beletten door aansluiten der beenen of zoonoodig door voorwaarts drijven. Dit zal eerst kunnen voorkomen, wanneer het paard op de teugelhulp is ingegaan.

Langzamerhand volgen dit uitstrekken en verkorten van den draf en stap en dus ook de beenhulpen en het weerstand bieden van de hand, elkaar sneller op, totdat er een oogenblik komt, waarop, zoodra het paard op den beendruk sneller wil gaan, de hand zich een oogenblik sluit, en dus **tegenhoudend, NIET terugtrekkend,** werkt en een deel der impuls opvangt; het tempo zal dan behouden blijven en het paard zal leeren buigen in den nek en later, wanneer door het onderzetten der achterbeenen de rug zich welft, en de hals zich niet meer kan buigen zonder te sterke spanning, zal het paard, om aan die spanning te ontkomen, den hals **eenigszins oprichten.**

Wanneer bij deze oefeningen — die niet mogen beginnen alvorens de paarden zich rustig bewegen en begrip hebben van hetgeen van hen wordt gevraagd — blijkt dat de gangen gehaast of minder regelmatig worden, dan is de houding teveel afgedwongen en moet weder worden teruggegaan tot de natuurlijke gangen. Men is dan te vroeg

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

begonnen te trachten den draf meer actief te rijden en moet daartoe niet meer overgaan, dan nadat rust, regelmaat en ruime passen zijn teruggekomen.

Men beoefent hier reeds eenigermate **halve ophoudingen** (zie R. S. Hs. V).

Maar er moet tevens gestreefd worden naar vooruitgang in de dressuur, want zijn de gangen rustig en regelmatig en blijft het paard op de voorhand loopen, dan zal het dit steeds meer trachten te doen en voortdurend zwaarder en meer steun zoeken op het bit. Wordt dit nu niet door den ruiter belet, blijft hij passief, mist hij het talent te drijven, dan zal het paard op de voorhand blijven gaan, en zoo vast in die houding komen, dat een meer dan middelmatig, actief ruiter zal noodig zijn om zulk een houding te verbeteren. Dit is ook de reden, waarom men, vóór men met de trekoefeningen voor de voertuigen begint, een begin heeft gemaakt met het vormen van den opwaartschen boog van den hals, daar de paarden gedurende die trekoefeningen de neiging hebben hun hoofd nog lager te stellen en nog meer gewicht op de voorhand te brengen.

40. DEN GALOP BEOEFENEN.

De galop zal beoefend worden in het natuurlijk tempo aan elk paard eigen. Men tracht hierbij de paarden in den galop te doen **vallen,** door het draftempo geleidelijk uit te strekken. Hoewel men geen bepaalden galop eischt, kan men daar toch wel eenigszins op inwerken bv. door licht

te rijden op het binnen voorbeen (zie Ruiterschool). In een hoek of bij een groote directieverandering zal het paard dan vanzelf den gewenschten galop aannemen en waarschijnlijk ook op de rechte lijn. In geen geval mag men door geweld een bepaalden galop trachten te krijgen, en evenmin de paarden in galop jagen. Ook als het paard overkruis aanspringt, zal het uit zich zelf wel weer verspringen.

De ruiter tracht den galop zoo rustig te doen zijn als mogelijk is, door bedarend toespreken en licht te zitten en als het paard wat meer steun zoekt in den teugel, dit toe te staan.

Zoodra het paard eenige keeren in de manege heeft gegaloppeerd, zal de onderwijzer zoo spoedig mogelijk den galop buiten op rechte lijnen beoefenen; in de manege toch moet het paard zich telkens in de hoeken vermeerderd buigen hetgeen het nog onvoldoende lenige paard niet kan presteeren.

De galop, die hoofdzakelijk dient tot oefening van de ademhalingsorganen, leert echter ook het paard de achterhand onderbrengen en daardoor meer in de hand komen. Bij terughoudende paarden is hij noodig om ze aan het bit te brengen.

Met het oog op de mechanisme en de inspanning, die de galop vergt van het paard, zal vooral buiten slechts een zeer goeden bodem er voor gebezigd worden.

Men begrijpe echter vooral goed, dat hier **GEEN** sprake is van in galop **AANSPRINGEN,** want dit wordt in de eerste periode niet beoefend, maar enkel en alleen van in galop **VALLEN.**

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

41. HET BUITENRIJDEN.

De arbeid buiten onder den man zal zoo spoedig mogelijk beginnen, d.i. zoodra de jonge paarden gewend zijn aan het gewicht van den ruiter en voldoende denkbeeld van de hulpen hebben om buiten zonder ongelukken bereden te kunnen worden.

De buitenlucht, de verschillende gangen, aangewend naar gelang van het terrein, de regelmaat van de gangen, de opklimming in duur en snelheid, de rusten en ontspanning oordeelkundig afgewisseld, zijn factoren, waarover de instructeur beschikt om zijn doel te bereiken d.i. de normale ontwikkeling van de organen van het paard.

Bij het buitenrijden, waarvan de duur, die aanvankelijk ¾ uur is, bij meerdere oefening opgevoerd kan worden tot 1½ uur, is het niet voldoende, dat de onderwijzer in een lange colonne de paarden achter elkaar beweging geeft; hij moet om ieder paard te kunnen beoordeelen, het ieder afzonderlijk zijn weg laten volgen, waartoe hij na in colonne te zijn afgemarcheerd en door een draf den stalmoed der paarden te hebben doen bedaren, de ruiters uit elkaar laat rijden. Al heeft hij op stal en bij het berijden in de manege gelegenheid gehad, zich met den lichaamsbouw en ook eenigszins met de gangen en het karakter der paarden bekend te maken, zoo kan hij deze en vooral hun temperament eerst beoordeelen wanneer hij de paarden in het vrije veld gereden ziet.

42. HET SPRINGEN AAN DE HAND.

Paarden, die nog niet voldoende gehoorzaam

zijn, moeten niet onder den man springen, daar men in geval van weigeren niet over voldoende gepaste middelen beschikt om het paard tot springen te noodzaken. Men lokt dan verzet uit, dat men niet kan overwinnen.

Daarom de eerste oefeningen in het springen aan de hand.

De paarden worden na afloop van een manege les voorzien van een kaptoom met longe en door den ruiter, op een hindernisterrein in de nabijheid, over de meest voorkomende hindernissen geleid. Het paard wordt daartoe aanvankelijk in stap over zeer lage walletjes en door slooten gebracht, waartoe een gewillig oud paard voorgaat. De ruiter, die de longe vasthoudt, springt zelf over de hoogtehindernis heen of loopt door de sloot, daarbij zorgende buiten het bereik van het paard te blijven, daar dit hem uit vroolijkheid soms een trap kan geven, en het paard vrij latende hoe het de hindernis wil overwinnen.

Angstige paarden moet men met geduld behandelen; kan men ze, noch door het voorbeeld van andere paarden, noch door zachtheid tot het overwinnen der hindernis brengen, dan wordt aan weerszijden van den kaptoom een longe bevestigd; deze longes worden naar voren en uitwaarts gestrekt gehouden, zoodat het paard niet zijwaarts kan uitwijken, terwijl het met de zweep wordt aangedreven (zuinigheid en voorzichtigheid bij het gebruik van de zweep). Na het overwinnen der hindernis wordt het paard beloond door het gaba of gras te geven.

Langzamerhand kunnen iets zwaardere hinder-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

nissen genomen worden, zonder evenwel hooger te gaan dan 0,90 M. en breeder dan 1,50 M.

Ook moeten de paarden gewend worden aan het doorstappen van breede ondiepe slooten met stilstaand of stroomend water, daar zij dit later met de voertuigen ook zullen moeten doen (in oorlogstijd zal men dikwijls voor vernielde bruggetjes komen te staan).

43. VOORBEREIDING VOOR HET RIJDEN MET EEN HAND.

Aangezien de paarden in de laatste twee maanden van het Ie tijdperk voor de voertuigen komen, moeten zij zoo goed en zoo kwaad als het gaat met één hand bestuurd worden. Men leert daarom de paarden eenige weken van te voren de 3e werking van den buitenteugel. Om dit resultaat te verkrijgen, maakt men gebruik van de hoeken der manege of wel men begint een wending, een halve volte of andere cirkelvormige beweging door middel van de 1e werking met den binnenteugel. Zoodra het paard begint te gehoorzamen, stelt men de 3e werking van den buitenteugel in plaats van de 1e werking van den binnenteugel door bv. bij een wending naar rechts, de linkerhand naar voren en naar rechts te brengen.

De 1e werking van den binnenteugel, dient als het ware als tolk voor de 3e werking van den buitenteugel. Zoodra deze laatste in werking komt, moet men de werking van den binnenteugel staken en de binnenhand laten zakken teneinde aan den tegenovergestelden teugel gelegenheid te geven volledig te kunnen inwerken.

Na dit verschillende malen herhaald te hebben en beurtelings de beide werkingen toe te passen en spoediger op elkaar te laten volgen zal men de 1e teugelwerking verminderen en geheel laten vervallen, naarmate het paard beter gaat begrijpen, wat men van hem vraagt.

Hierna kan men overgaan tot het rijden met één hand, als voorbereiding tot het rijden met spannen.

44. GEWENNEN AAN DE MODELTUIGEN.

Het is een eisch, dat het artillerie-paard zich onder alle omstandigheden goed en vlug laat optuigen, zoodat hieraan van het begin af veel zorg moet worden besteed. Vooral paarden, die vroeger min of meer kopschuw waren, zal het haam voorzichtig en met oordeel worden aangedaan, daar anders licht de angst voor het hoofd zal terugkomen en oorzaak worden, dat het paard zich opstal moeilijk, buiten den stal in het geheel niet, het haam laat aandoen. (Het haam vóór het aandoen zoo groot mogelijk maken).

Ook met het aandoen van staartriem en omlooper met broek zij men voorzichtig met kittelige paarden. In het begin hangt men de broek vooral laag, opdat deze niet naar boven onder den staart schuift.

Ongeveer een week voor men de paarden voor de voertuigen spant, tuigt men ze met het modeltuig op, en rijdt men met losse spannen, eerst in de manege, later ook buiten.

Wanneer het paard opgetuigd is geweest of ge-

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

trokken heeft, dit laatste hetzij met haam of met borstgareel, zal nauwkeurig worden onderzocht of schouders of borst ook eenige verhoogde warmte of gevoeligheid toonen, want zelfs een zeer geringe pijnlijkheid zal beletten, dat het zich met vertrouwen in het tuig legt. Goed passen van het haam of juiste plaatsing van het borstgareel, welke beide zeer glad aan de binnenzijde moeten zijn, en versterken van de huid waar het tuig komt te liggen, door matig bevochtigen met water zonder af te drogen, zullen nuttig werken. Dit bevochtigen moet echter eerst geschieden nadat het paard bij thuiskomst verzorgd is, en de huidwerking normaal is geworden.

Met niet aangespannen paarden, getuigd met het haam, zal zoo min mogelijk worden gedraafd ten einde schaven door het heen en weer schuivend haam te voorkomen.

45. RIJDEN MET LOSSE SPANNEN ALS VOORBEREIDING TOT HET RIJDEN IN DE BESPANNING.

Tegelijk met het gewennen aan het modeltuig, wordt met losse spannen gereden, als voorbereiding tot het rijden in de bespanning. De paarden worden hiertoe opgetuigd aan de hand in een manege of andere omheinde ruimte gebracht, waarna de bijzetteugels der V. H. paarden bevestigd worden.

De ruiter leert nu het span **tegelijk** voorwaarts gaan en halt houden, waartoe hij de hulpen aanbrengt als omschreven in de stukrijdersschool.

Men zij evenwel indachtig niet te lang te draven, zie vorig punt.

46. Ad. TREKKEN VOOR VOERTUIGEN.
(duur 8 weken).

De laatste drie weken vóór met het trekken voor voertuigen begonnen wordt, worden de paarden, voordat zij op stal geplaatst worden, bij een stuk gebracht en geeft men ze aldaar wat gras. Langzamerhand worden zij er dichter bij gebracht en moeten ze het gras van het voertuig eten; doen ze ook dit gewillig, dan worden zij voor het voertuig geplaatst en rammelt men wat met de trekknuppels en andere losse deelen om de paarden aan het geratel te gewennen, ze daarbij steeds gras voerende. Op deze wijze wordt voortgewerkt, totdat de paarden geen vrees meer voor het voertuig hebben en zich er rustig voor laten plaatsen.

47. AANSPANNEN.

Gedurende de laatste 8 weken van het Ie tijdperk zullen de jonge paarden V. H. worden aangespannen aanvankelijk naast makke vertrouwde, rustig trekkende, afgerichte paarden; tegen het einde ook als B. H.

Paarden, die angstig zijn voor den disselboom, moeten, alvorens ze aan te spannen, daarmede eerst vertrouwd worden gemaakt. Men spant de paarden in een bespanning van 4 of 6, vandehands aan, voorloopig nog niet als V. H. A.

De afgerichte paarden brengen de voertuigen

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

(aanvankelijk voorwagen met affuit zonder kanon, of voorwagen met achterwagen zonder gewichten) naar een terrein in de nabijheid, met een zachten niet te zwaren bodem.

De jonge paarden worden door de remonteruiters eveneens naar dat terrein gereden en krijgen aldaar een flinke drafreprise, waarna ze als V. H. V. in een bespanning van 4 worden aangespannen, waarbij men moet streven naar het rustig stilstaan van de paarden gedurende het aanspannen. De remonteruiters blijven daarbij op de B. H. paarden zitten, terwijl het vastmaken der strengen door helpers geschiedt. De buitenstrengen worden het eerst vastgemaakt, zulks om draaien van het paard te voorkomen.

Men moet de zekerheid hebben, dat de afgerichte paarden goed rustig aantrekken, ook dan, wanneer de jonge paarden dit aanvankelijk niet doen. Lastige paarden kunnen de eerste dagen met de longe aan den kaptoom door een man te voet geleid worden.

Trekken de afgerichte paarden goed aan, dan stuit men hierbij zelden op eenig bezwaar, daar de jonge paarden met tuigen en strengen, en door de oefeningen voor de slede reeds met het trekken vertrouwd zijn gemaakt.

Is het voertuig eenmaal in beweging, dan worden de V. H. paarden rustig aangezet, totdat zij zich in het haam leggen.

Er wordt afwisselend stap en draf gereden; de paarden moeten de eerste dagen niet te lang in het tuig gaan, om schavingen en drukkingen te voorkomen.

Later, en vooral bij onrustige en heete paarden, is het zeer nuttig ze wat langer achtereen in het tuig te houden.

Geleidelijk spant men de paarden, die reeds als V. H. V. hebben geloopen, in een bespanning van 6 als V. H. V. en V. H. M. Daarna tevens de rustigste als B. H. M. en geleidelijk als B. H. V.

Ondertusschen oefent men de paarden in een bespanning van 4 als V. H. A. om ze opvolgend als zoodanig in een bespanning van 6 te laten loopen, waarin reeds het V. en M. span uit remonten bestaat. Op dezelfde wijze gaat men te werk om de paarden als B. H. A. te wennen.

De paarden worden daarna geleidelijk gewend aan het rammelen der voertuigen op harde wegen.

In dit tijdperk moeten de paarden volkomen mak en vertrouwd in het tuig leeren gaan, waarbij er voortdurend op gelet moet worden, dat de strengen gestrekt zijn.

Dikwijls wordt halt gehouden om de paarden, bij het in beweging brengen van het voertuig, te leeren zich gelijkmatig en rustig in het haam te leggen. Dit is een punt van groot belang, want het niet voldoen hieraan is de oorzaak, waarom menige bespanning van 4 of 6 paarden soms geen last in beweging kan brengen, die feitelijk voor 2 paarden nog niet te zwaar zou zijn.

De dagelijksche arbeid wordt langzamerhand vermeerderd, waarbij rekening moet worden gehouden met de krachten van de paarden.

Om het in beweging stellen van zware lasten te leeren, spant men slechts 2 paarden voor het voertuig, waarvan het B. H. een goed rustig trekkend

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

afgericht paard is, dat goed in de hand staat en gewillig wil aantrekken.

Tot het in beweging stellen van het voertuig, zal de stukrijder het V. H. paard matig aanzetten totdat het zich met gestrekte strengen in het haam legt. Hij geeft daarbij het paard door middel van den handteugel een steun in den mond, waarna hij het aanzet met een tongslag of door een lichte dreigende beweging met de karwarts.

Het B. H. paard houdt hij gereed, om zoodra het V. H. paard aantrekt, met dat samen, het voertuig in beweging te doen stellen.

Deze oefening moet met beleid, omzichtigheid en geduld geschieden en vooral dikwijls worden herhaald, waartoe men gelegenheid heeft gedurende het IIe tijdperk, wanneer wekelijks op twee achtereenvolgende dagen getrokken wordt.

Men kan den last zwaarder maken, door het kiezen van zware wegen of door het gewicht aan lood in de voertuigen op te voeren.

Aan het einde van deze periode (Ie tijdperk) moeten alle paarden V. M. en V. H. A. kunnen loopen en minstens ⅓ der paarden als B. H. A.

IIe TIJDPERK. 28 weken. (Voor het opvoeren van de verschillende oefeningen, zie schema achterin).

Doel:

1. Verdere africhting als rijpaard, d.w.z. meerdere gehoorzaamheid, vooral bij wendingen en overgangen, de evenwichtshouding.
2. Voor de rijtrekpaarden entrainement voor de voertuigen.

Voor de rijpaarden entrainement onder den man.

Oefeningen:

1. Rijden onder den man in de manege en buiten.
2. Voor de rijtrekpaarden doorgezette trekoefeningen.

Voor de rijpaarden marschen onder den man en buiten rijden.

48. Ad VERDERE AFRICHTING ALS RIJPAARD (duur 20 weken).

Om tot het tweede tijdperk van de dressuur te kunnen overgaan, moet de ruiter gedurende het Ie tijdperk o.a. de volgende resultaten bereikt hebben.

a. beschikking over de voortdrijvende kracht van de achterhand, dus moet het paard onder alle omstandigheden gehoorzamen aan de voortdrijvende hulpen van den ruiter;

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

b. beschikking over het gewicht van de voorhand, blijkende uit een constante aanleuning, welke aanleuning, als zij verloren mocht dreigen te gaan, onmiddellijk weder te voorschijn kan worden geroepen.

Zoolang aan deze twee hoofdvoorwaarden niet is voldaan, kan er van inwerken op het paard, van eigenlijke dressuur geen sprake zijn.

49. WIJKEN VOOR DEN EENZIJDIGEN BEENDRUK.

Om de paarden te leeren wijken voor den eenzijdigen druk van de beenen, laat de onderwijzer de klasse op de groote volte rijden in stap, vervolgens halt houden. Om het paard nu te laten wijken, brengt de ruiter zijn binnenbeen wat achter den singel en tracht de achterhand van het paard naar buiten te drukken, waarbij de handen zooveel weerstand bieden, als noodig is om te beletten, dat het paard voorwaarts gaat, of dat de voorhand eveneens naar buiten gaat. Het buitenbeen moet niet opzettelijk worden afgestoken, maar moet regelend blijven afhangen.

Mocht het paard naar alle waarschijnlijkheid niet dadelijk gehoorzamen aan den beendruk, dan wordt die versterkt door tegelijkertijd met het rijstokje dicht achter het been aan te tikken; zoonoodig kan ook worden gebruik gemaakt van de 2e werking van den binnenteugel, maar men dient er slechts in den aanvang en in geringe mate gebruik van te maken, want het paard moet leeren wijken **VOOR HET BEEN** en **NIET VOOR DEN TEUGEL**. Ook kan de instructeur te voet behulpzaam zijn, bv. door het paard bij het bakstuk aan te vatten en door tikken met het stokje de achterhand tot wijken te brengen. Met het gebruik van sporen, zij men uiterst voorzichtig, teneinde de paarden niet te leeren tegen de beenen in te loopen of naar de sporen te slaan.

De onderwijzer lette er op, dat het **WIJKEN** voor het been niet mag ontaarden in het **ONTWIJKEN** van het been, waarbij het paard tracht door een overhaaste verplaatsing van de achterhand aan den druk van dat been te ontkomen. Het niet zijwaarts drijvende been moet derhalve steeds waakzaam blijven, om het wijken pas voor pas te doen geschieden, dus te regelen.

Wanneer het paard den eenzijdigen beendruk stilstaande op een volte heeft leeren begrijpen en uitvoeren, wordt dit in stap op de volte beoefend, en daarna pas op de rechte lijn.

In geen geval mag **IN DEN AANVANG** met het andere been, waarvoor niet geweken wordt, worden tegengehouden of aangedrukt, behalve wanneer het paard wil terugkruipen, en dan door **BEIDE** beenen wordt voorwaarts gedreven; hierdoor zou het paard den eenzijdigen beendruk wellicht niet duidelijk genoeg begrijpen.

Het wijken mag niet meer dan 1 à 2 passen bedragen, waarna beloond en weder recht vooruit gereden wordt.

Eerst wanneer de eenzijdige beendruk goed wordt begrepen en opgevolgd, dient het andere been weder in voeling te komen om terstond de een of andere opgedragen taak te vervullen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Drukt dan bv. het eene been de achterhand ter zijde, zoo kan het andere been deze opvangen en het wijken doen eindigen of de achterhand weder terug zenden naar het been, dat het eerst deed wijken; dit zijn alle middelen om de buigzaamheid en de gehoorzaamheid van het paard te bevorderen.

Men moet deze oefeningen evenwel niet overdrijven, daar men bij minder goede ruiters op den duur wel de nadeelen er van ondervindt doch niet de voordeelen. Door het vele wijken voor het been toch, leeren de paarden ook zich van achteren vrij maken, wanneer op buiging en verzameling wordt gewerkt, door zijwaarts zetten en terughouden van de achterbeenen. Zij zullen dit doen bij ruiters, die niet voldoende de impuls weten op te wekken en de achterhand weten onder te brengen.

50. HET SCHEEF GAAN VAN HET PAARD.

Van nature beweegt het paard zich niet recht; meestal beweegt de achterhand zich iets rechts van de voorhand, zoodat de indruk van den hoef van het rechter achterbeen rechts van dien van den rechter voorhoef komt; de wervelkolom is dus ietwat zijdelings gebogen, waardoor van zelf de schouder uitvalt aan die zijde waar de hals is uitgebogen. Zulke paarden hebben gewoonlijk een meer nageeflijke holle- en een minder nageeflijke bolle zijde. De voortstuwende kracht van de achterhand komt daardoor niet geheel tot haar recht, terwijl de schouders ongelijk belast worden.

Om deze scheefheid te verbeteren, moet het paard zg. recht gericht worden, en daartoe is het noodig het zijdelings meer buigzaam te maken. De zijdelingsche buigingen zijn noodig om daardoor de verkeerde buigingen, die het paard uit zich zelf onder den man aanneemt tegen te gaan; zij is dus een gymnastiek om te verkrijgen, dat het paard aan de eene zijde even buigzaam is als aan de andere, waardoor het recht kan leeren gaan. Dit heeft natuurlijk betrekking op de lenigheid van alle onderdeelen, achterbeenen, wervelkolom, hals, enz.

Deze gymnastiek wordt uitgevoerd in de drie gangen:

in stap, omdat de ruiter zekerder is van zijn hulpen, zelf rustiger zit en daardoor beter in staat het paard de hulpen goed te leeren begrijpen.

in draf, omdat ten gevolge van den bouw van het paard de gewrichten het beste kunnen arbeiden in dezen gang bij de zijwaartsche verplaatsingen.

in galop, omdat de paarden ook in den galop alle bewegingen moeten kunnen uitvoeren.

51. HET RECHT RICHTEN.

Nu het paard den eenzijdigen beendruk reeds beter gehoorzaamt, kan men thans overgaan tot het verbeteren van de scheefheid.

De ruiter zal op de rechte lijn het paard trachten te doen gaan met een rechte wervelkolom; daartoe moet hij bij paarden welke in de manege op zekere hand den buitenschouder naar buiten en het

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

binnenachterbeen naar binnen brengen, de voorhand binnenwaarts verplaatsen door beide handen iets binnenwaarts te brengen (binnenteugel 1e en buitenteugel 3e werking). Tevens zal hij trachten het binnenbeen onder te brengen door een zijwaartschen druk van zijn binnenbeen. Komt op die wijze de achterhand recht achter de voorhand, dan is het voorloopig doel bereikt.

In de practijk ziet men dikwijls de fout maken, dat de ruiter tracht door een aanhoudenden binnenteugel de voorhand naar binnen te krijgen. Hierdoor wordt het gewicht van de voorhand hoe langer hoe meer op den buitenschouder gebracht en de scheefheid dus vermeerderd. Het gevolg is, dat de paarden ten slotte niet meer van den hoefslag af willen.

Het spreekt van zelf, dat de scheefheid slechts zeer geleidelijk door spieroefening kan verdwijnen. Het zou verkeerd zijn de moeilijke zijde eenzijdig te bewerken; hoogstens mag men het paard op de eene zijde wat meer onder handen nemen dan op de andere.

In de manege langs den hoefslag rijdende, kan het beschot nog een eigenaardigen invloed op het gaan der paarden uitoefenen, doordat vele paarden de neiging krijgen met schouder en heup als het ware aan het beschot te kleven en daardoor scheef gaan loopen omdat het paard in de schouders smaller is dan in de heupen. Werkt dit op een bepaalden hand samen met de natuurlijke scheefheid van het paard, dan zal het op die hand erger scheef loopen dan op de andere. Teneinde van dit nadeel van het beschot zoo min mogelijk

bezwaar te ondervinden, moet men de hulpen aanbrengen, die hierboven zijn aangegeven en is het goed dikwijls binnenwaarts van den hoefslag te rijden.

Mochten er in de klasse paarden voorkomen, die in dit opzicht bijzonder lastig zijn en waarbij de eenzijdige dwang geleidelijk aan niet verbetert, dan moet de onderwijzer zulk een paard eenigen tijd zelf rijden en daarnaar zijn aanwijzingen richten.

52. WENDINGEN.

In het 1e tijdperk der dressuur waren de wendingen feitelijk niets anders dan een van richting (directie) veranderen. De ruiter gaf daarvoor met de teugels een hulp zijwaarts-voorwaarts in de richting van de wending, waarbij vooral de binnenteugel (1e werking) op den voorgrond trad. Nu de paarden eenige nageeflijkheid hebben verkregen en wijken voor den eenzijdigen druk der beenen, moeten de directieveranderingen nauwkeuriger worden uitgevoerd, zoodat men van lieverlede komt tot de in de Ruiterschool voorgeschreven wendingen.

Bij elke wending moet de ruiter de beide handen vloeiend brengen in de richting welke hij het paard wil doen volgen, terwijl hij zorgt het tempo onveranderd te bewaren.

De buitenhand mag hierbij niet over de manenkam worden gebracht.

Het binnenbeen, achter den singel aangebracht, bevordert het wenden, terwijl het andere regelend blijft afhangen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Om te voorkomen, dat de paarden zich vastzetten op den teugel, zal de onderwijzer er op letten, dat de spanning in de teugels gedurende de wending niet voortdurend de zelfde is; het moet zijn een steeds opnieuw in de wending brengen van het paard door meerdere zeer kort durende werkingen van de teugels in de richting die men volgen wil.

Tegelijk met het nauwkeuriger wenden, zullen bij het doorgaan der hoeken, die thans dieper worden ingereden door toepassing van de 3e werking van den binnenteugel, de goede houding en het tempo bewaard moeten blijven, hetgeen van groot gewicht is, om de paarden nauwkeuriger aan die teugelwerking te leeren gehoorzamen.

53. GROOTE VOLTE.

Deze zal worden beoefend om de paarden eenigen tijd gebogen te houden, waarbij in acht zal worden genomen, dat dit vooral in den aanvang slechts kort van duur zij en niet lang op de zelfde hand wordt gereden, omdat de beenen van de paarden daarbij verschillend worden belast.

Heeft het paard zich op de groote volte leeren buigen, dan wordt deze nu en dan geleidelijk gesloten, op de wijze als in de Ruiterschool omschreven, teneinde het paard langzamerhand meer te buigen en kleinere cirkels te kunnen rijden.

54. WENDING OM DE VOORHAND.

Men begint met het paard een meer of minder

kleine volte te laten doorloopen op het midden der manege en laat de ruiter door het aandrukken van het binnenbeen achter den singel de achterhand van het paard naar buiten drukken. Men stelt zich in den aanvang met eenige passen tevreden; doen de paarden dit gewillig, dan laat men den ruiter de achterhand zoolang naar buiten drukken, tot het paard in het verlengde van de straal van de volte staat met de voorbeenen op de volte. De handen beletten het mede naar buiten gaan van de voorhand, of het versnellen van den gang. Doen de paarden ook dit gewillig, dan laat men ze op deze wijze de volte doorloopen (dus met de voorbeenen op de volte en de achterbeenen in het verlengde van de straal). Langzamerhand, met het leniger en gehoorzamer worden van het paard, wordt de volte kleiner genomen, totdat als uiterste grens het binnen voorbeen op de zelfde plaats blijft en de achterhand om de voorhand heendraait, waarbij het binnen achterbeen vóór langs het buiten achterbeen wordt neergezet. (Deze oefeningen worden alleen in stap gedaan).

55. DE GEBROKEN LIJN, DE SLANGEN VOLTE, DE VOLTE.

Wanneer de wendingen bij het beoefenen van de gebroken lijn, de slangen volte en de volte worden gevraagd door de inwerkingen alleen van de teugels op de voorhand, hebben deze oefeningen als gevolg voornamelijk het lenig maken van de schouders.

Deze zelfde bewegingen geven een groote bewe-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

gelijkheid aan de achterhand, wanneer het binnenbeen de achterhand naar buiten drukt. Wanneer men dus gebruik maakt van deze bewegingen is het zaak te weten, wat men verlangt en de bewegingen uit te voeren naar gelang van het doel dat men zich voorstelt.

Het verkrijgen van een bewegelijke achterhand heeft niet alleen tot doel het paard recht te kunnen houden en het wenden gemakkelijk te maken, maar in de achterhand bevinden zich behalve alle impulsieve krachten eveneens bijna alle weerstanden; wanneer men deze weerstanden wil overwinnen, moet men meester zijn over de achterhand en moet zich dit uiten door een strikte gehoorzaamheid aan het been.

De hulpen voor bovenstaande oefeningen zijn reeds in de Ruiterschool besproken; men zij evenwel indachtig dat in het algemeen bij jonge paarden de hulpen zeer duidelijk moeten gegeven worden, ja soms zelfs overdreven, om ze langzamerhand bij het vorderen der africhting tot de haast onmerkbare terug te brengen.

56. FOUTEN OP DEN CIRKEL.

Er zijn paarden, die het binnen achterbeen naar **binnen** plaatsen, instede van onder den last, vooral wanneer wat lang op de zelfde hand is gereden; de achterbeenen volgen dan een kleineren cirkel dan de voorbeenen, terwijl het elastische uit den gang verdwijnt en het paard neiging toont het tempo te verkorten.

De loopluist moet worden aangewakkerd door

actieve werking van beide beenen, terwijl het binnenbeen tevens de taak heeft de achterhand op den cirkel terug te brengen. Dit naar binnen komen van de achterhand en verliezen van het tempo is dikwijls een gevolg van de hulpen van den ruiter, die den cirkel wil volgen of verkleinen en het paard de vereischte buiging geven, door een verkeerd gebruik van den buitenteugel nl. 4e werking in plaats van 3e, en teveel tegenhouden met het buitenbeen.

Komt de achterhand van het paard te veel naar **buiten** en volgt deze een grooteren cirkel dan de voorhand, dan maakt het paard de wending met te weinig buiging, dus schokkend en niet vloeiend. In dit geval moet het buitenbeen van den ruiter krachtiger hulp geven, terwijl het binnenbeen zorgt dat het binnen achterbeen meer wordt ondergezet.

Het binnenbeen van den ruiter heeft bij de wendingen altijd de meest actieve taak, want de diagonaal: buitenvoorbeen en binnenachterbeen, is geheel voor zijn rekening en heeft het binnen achterbeen zich krachtig onder te zetten, en het buiten voorbeen verder voor te grijpen om in de wending te komen. Uit dit voorkomen van den buitenschouder blijkt tevens, dat de buitenteugel hier regelend moet zijn en wel de 3e werking en niet terug mag werken (4e werking), maar zich bij scherpe wendingen eerder moet verlengen om den binnenteugel gelegenheid tot buiging te geven; bij dit verlengen blijft de buitenteugel echter gespannen.

Werkt de buitenteugel terug, dan wordt de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

wending niet alleen bemoeilijkt, maar het tempo verkort en het binnen achterbeen zal belemmerd worden om onder den last te komen.

57. HET UITSTREKKEN EN VERKORTEN VAN DEN GANG.

Deze arbeid omvat de volgende oefeningen:

In stap zijnde, stap verkorten, vervolgens normaal stappen, stap uitstrekken en weer verkorten tot normale stap; beurtelings van den uitgestrekten stap tot den verkorten overgaan en omgekeerd.

In drag zijnde, draf verkorten, vervolgens tempo weder uitstrekken tot normale draf; draf uitstrekken en weer normaal tempo aannemen; beurtelings van den uitgestrekten draf tot den verkorten draf overgaan en omgekeerd.

Stilstaande, uit het halt houden aangaan, vervolgens weder halt houden.

In stap zijnde, stap uitstrekken vervolgens halt houden en weder uitgestrekten stap aannemen. Normaal stappende, den uitgestrekten draf aannemen; uit draf of uitgestrekten draf halt houden en weer in draf aangaan.

Gedurende het Ie tijdperk hebben de paarden geleerd aan de hand te gehoorzamen door den gang te verminderen, aan de beenen door dien uit te strekken. Men komt nu op deze arbeid terug en blijft daarmede voortgaan, tot het paard bij het verkorten niet de minste beweging met het hoofd maakt, die verzet tegen de hand van den ruiter aanduidt en totdat het uitstrekken van den gang vlot en onmiddellijk plaats heeft.

Wanneer het paard zich telkens tegen de hand verzet bij het langzamer gaan van uit vlotte gangen, moet men opnieuw beginnen met deze oefeningen van uit den stap.

Het paard moet bij het verkorten van den gang deze als het ware laten uitsterven, de voeten dicht bij den grond; op de werking van de beenen moet het zich vlug naar voren bewegen; als het daarbij bewegingen in de hoogte maakt, is dit een bewijs, dat de hand niet spoedig genoeg gelegenheid heeft gegeven aan de impuls om naar voren te komen.

Als het paard zich traverseert bij overgang naar een korteren gang, moet men de schouders weder tegenover de heupen plaatsen, **niet** omgekeerd. Deze oefeningen worden afgewisseld met het paard flink op de hand te rijden. Bij koude paarden, van nature traag, vooral het **uitstrekken** van den gang beoefenen, bij warme, heetbloedige paarden meer het **verkorten** van den gang.

Wanneer deze arbeid goed wordt uitgevoerd op de rechte lijn, wordt hij herhaald op de groote volte, wat nog het voordeel geeft van een vermeerderd ondertreden van het binnen achterbeen.

De omtrek van de volte wordt kleiner genomen, naarmate het paard vorderingen maakt; men moet er echter op letten, dat het paard niet uit zich zelf den cirkel grooter of kleiner maakt, gelijktijdig met het uitstrekken of verkorten van den gang.

Als het paard boort en zich tegen de hand verzet, moet men opnieuw beginnen met verkorten van den stap en van den draf; men bereikt dan spoediger zijn doel en met minder gevaar voor de beenen van het paard, dan dat men wil doorzetten

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

tot de onderworpenheid in den arbeid in snelle gangen.

58. BEVESTIGING VAN DE GEHOORZAAMHEID AAN DEN EENZIJDIGEN BEENDRUK.

De onderwijzer laat daartoe den ruiter van den hoefslag wenden bv. op het midden van de korte zijde, het paard gaande evenwijdig aan de lange zijde; de achterhand wordt gedurende een paar passen naar rechts of links gebracht en daarna weder terug. De ruiter geeft geen andere teugelhulpen, dan die noodig om het tempo te behouden, of om de voorhand te houden op de lijn die de middens van de beide korte zijden verbindt.

Later wordt deze oefening herhaald beurtelings rechts en links, de voorhand blijft zooveel mogelijk op de te volgen lijn.

Om zich te overtuigen, dat het zijwaarts gaan van de achterhand, uitsluitend door het been wordt verkregen en niet door de teugelwerking, laat de onderwijzer den ruiter de teugels in één hand nemen.

De oefeningen geschieden eerst in stap en daarna in draf.

De paarden welke looplust hebben, naar eisch opschieten voor de beenen en waarbij geen gevaar meer bestaat van terugkruipen of achter het bit komen, kan men thans ook stilstaande voor het been doen wijken en zóó spoedig meerdere gehoorzaamheid aan het been verkrijgen.

59. SCHOUDER BINNENWAARTS EN SCHOUDER BUITENWAARTS.

Om „schouder binnenwaarts" te rijden, brengt

de ruiter, op de rechterhand rijdende, door de 1e werking van den rechterteugel de schouders binnenwaarts van de lijn die zij volgden. Het been aan denzelfden kant van den teugel ondersteunt deze beweging. Het is dus of men het paard een wending wil doen beginnen. Zoodra het paard in deze schuine gebogen houding is gekomen, herneemt men de oorspronkelijke richting van beweging, daarbij het paard gebogen houdende. De rechterteugel, werkende op de linkerheup van het paard (5e werking), doet zijn invloed op het geheele paardenlichaam gelden, dat hij inbuigt en naar voren en links stuwt. Het rechterbeen, een weinig achter den singel aangebracht, steunt deze beweging door de heupen eveneens naar links te verplaatsen. De linkerhand, na de beweging toegestaan te hebben, beperkt de buiging van den hals, versterkt vervolgens de werking van de rechterhand, door ook de voorhand naar voren en links te verplaatsen. Het linkerbeen op den singel, onderhoudt de impuls. De rechterbeenen van het paard, moeten hierbij voorlangs de linkerbeenen neergezet worden.

Om „schouder buitenwaarts" te rijden, brengt de ruiter, op de rechterhand rijdende, door zijn linkerbeen achter den singel, de achterhand van het paard wat naar binnen, hierbij geholpen, door de 2e werking van den linkerteugel. Zoodra het paard in deze schuine gebogen houding is gekomen, herneemt de ruiter de oorspronkelijke richting van beweging, daarbij het paard gebogen houdende. De linkerteugel (nu de 5e werking) werkende op de rechterheup van het paard, doet zijn invloed

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

op het geheele paardenlichaam gelden, dat hij inbuigt en naar voren en naar rechts stuwt. Het linkerbeen, een weinig achter den singel aangebracht, steunt deze beweging, door de heupen eveneens naar rechts te verplaatsen. De rechterhand, na de beweging toegestaan te hebben, beperkt de buiging van den hals, versterkt vervolgens de werking van de linkerhand, door ook de voorhand naar voren en naar rechts te verplaatsen. Het rechterbeen, op den singel, onderhoudt de impuls. De linkerbeenen van het paard moeten hierbij voorlangs de rechter neergezet worden.

Door toepassing van bovenstaande hulpen, komt men tot de gymnastiek van den schouder binnenwaarts en buitenwaarts. Op de **rechterhand** rijdende is bij schouder **binnenwaarts** het paard **rechts** gebogen, en de schouders meer naar binnen dan de heupen; bij schouder **buitenwaarts** is het paard **links** gebogen en de schouders meer naar buiten dan de heupen. (Om de buiging gemakkelijk te onthouden kan men zeggen: bij **schouder binnenwaarts en buitenwaarts** kijkt het paard den kant uit waar het **vandaan komt**; bij de later te behandelen **travers** en **renvers** kijkt het paard den kant op, waar het **naar toe gaat**).

Deze oefeningen maken het geheele paard soepel en geven het een groote vrijheid van beweging in alle lichaamsdeelen.

De schouder binnenwaarts wordt eerst gevraagd op de volte; langzaam aan brengt men het paard er toe eenige passen van de volte af te gaan, men beloont en volgt weer de volte en begint iets verder opnieuw. Zoodra het paard goed begrijpt,

wat men verlangt en de oefening goed in stap op de volte uitvoert, vraagt men hetzelfde op de rechte lijn, om bij een goede uitvoering dit in draf te herhalen.

Men moet bij voorkeur de oefening niet op den hoefslag uitvoeren, omdat het paard steeds aangetrokken door het beschot, tracht daar naar toe te dringen en dan niets anders doet dan zijn hals buigen, in plaats van zijn schouders aan de beweging te laten deelnemen, wat juist tegengesteld werkt aan het doel, dat men zich voorstelt.

Voor een goede uitvoering van de beweging is het noodig, dat de hand, die de schouder binnenwaarts geplaatst houdt, zeer stil staat en werkt op een vrij korten teugel.

Het paard moet herhaaldelijk geoefend worden in deze gymnastiek; beurtelings moet men op beide handen arbeiden in schouder binnenwaarts en buitenwaarts en er aandenken tusschen elke verandering eenige passen rechtuit te gaan, de duur van de oefeningen slechts kort.

Dadelijk na het rechtuit gaan, doet men de paarden den uitgestrekten draf aannemen.

60. ACHTERWAARTS GAAN.

Ofschoon het achterwaarts gaan ook toegepast wordt als een soort bestraffing voor het paard, dat de hand van den ruiter tracht te forceeren of een overdreven steun neemt op het bit, is het eveneens zeer nuttig als lenigheidsoefening voor de wervelkolom en om het paard er toe te brengen het gewicht meer achterwaarts te verplaatsen. De gym-

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

nastiek, die het jonge paard doorgemaakt heeft, bij het uitstrekken en verkorten van den gang, brengen hem er meestal toe van zelf zonder moeite achterwaarts te gaan.

Als voorbereiding tot het achterwaarts gaan onder den ruiter, zal eerst het achterwaarts gaan aan de hand worden beoefend.

De ruiters maken daartoe halt op groote afstanden, stijgen af, en ieder ruiter plaatst zich voor zijn paard. Hij neemt vervolgens met de rechterhand den linker-, en met de linkerhand den rechterteugel, vlak bij den ring van het gebit tusschen duim en wijsvinger aan, en tracht door een langzamen en zoonoodig herhaalden druk met het gebit op de lagen, het paard tot achterwaarts gaan te brengen. Blijft het paard zich verzetten tegen den druk op de lagen, dan tikt de ruiter het met een stokje tegen de kogel van het voorbeen, dat achterwaarts moet gaan, de teugels daarbij met één hand vasthoudende.

De onderwijzer moet den ruiter wijzen hoe hij moet te werk gaan, hem het doel van dit achterwaarts gaan goed doen begrijpen, en hem zoonoodig met de uitvoering behulpzaam zijn.

Na enkele passen achterwaarts te zijn gegaan, wordt beloond en weer voorwaarts gegaan, waarbij de ruiter achteruit loopt.

Het scheef achterwaarts gaan moet men beletten door hoofd en hals te brengen naar de zijde, waarheen het paard een achterbeen zijwaarts afzet.

Geweld moet worden vermeden, waarom de teugel dan ook tusschen duim en voorsten vinger wordt aangevat.

De oefening eischt veel geduld en moet dagelijks plaats hebben en zoolang worden voortgezet, totdat de paarden door een lichten druk op de lagen gehoorzaam achterwaarts gaan.

Uit eigen beweging mogen de paarden niet terug loopen, doch iedere achterwaartsche pas moet het gevolg zijn van een druk op de lagen.

Daarna wordt het achterwaarts gaan onder den man beoefend; de paarden worden dan meer of minder in bijgebrachte houding en nageeflijk, recht op de vier beenen geplaatst, waartoe zij eerst met beide beenen worden aangedreven, tot de drang tot voorwaarts gaan ontstaat, waarna beide teugels gelijkmatig worden aangehouden. De beenen treden dan **regelend** op, ten einde c.q. te voorkomen, dat de paarden te snel of wel scheef terugtreden. Gehoorzaamt het paard niet op de aanhouding van de hand, dan zal de ruiter het teruggaan vergemakkelijken door den zit te verlichten.

Toch kan het paard uit pijn of van wege slecht karakter weigeren achterwaarts te gaan. Hij zet zich vast op zijn achterhand, spant zijn wervelkolom en verzet zich tegen de inwerking aan de teugels. Om deze slechte houding te bestrijden, moet de ruiter de achterhand zijwaarts verplaatsen door middel van een van de beenen of de voorhand bewegen en beurtelings een van de schouders brengen tegenover de overeenstemmende heup. Men maakt gebruik van een kleine verplaatsing van de achterhand, om de inwerking van de hand te hervatten.

Ook kan de onderwijzer den ruiter behulpzaam zijn, door het tikken met een stokje tegen de kogels van de voorbeenen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Het scheef achterwaarts gaan moet de ruiter beletten, door de achterhand met beenhulpen zijwaarts te verplaatsen of wel door de voorhand weer tegenover de achterhand te plaatsen.

Om te doen halt houden, zal de ruiter, terwijl de beenen aandrukken, de neiging, die zijn lichaam heeft om het paard terug te doen treden, staken en met de teugels zooveel toegeven, dat het den evenwichtsstand kan aannemen.

Het voorwaarts gaan na het achterwaarts gaan, geschiedt op de zelfde hulpen als het halt houden. De ruiter zal evenwel door het blijven aandrijven met de beenen gepaard aan een juist toegeven van de teugels, het paard, door het halt houden heen, tot voorwaarts gaan brengen.

Ook bij deze oefening zij nogmaals de nadruk gelegd op het groote nut van het onmiddellijk beloonen, wanneer het paard gehoorzaamt.

Aangezien het recht achteruit gaan van het artilleriepaard van groot belang is, moet hierop na eenige oefening streng worden gelet, evenals het pas voor pas achterwaarts gaan, terwijl het paard altijd klaar moet zijn, om op de inwerking van de beenen wederom onmiddellijk voorwaarts te gaan.

In den beginne verdient het aanbeveling, vooral bij heete paarden om het achterwaarts gaan te laten volgen door rust (met lange teugels laten stappen).

61. PASSADE. (Alleen voor de z.g. Officiers remonte).

Wanneer de paarden de oefeningen van schouder binnenwaarts en schouder buitenwaarts naar behooren kunnen uitvoeren, kan men overgaan tot het rijden van een passade.

Tot het rijden van de passade, zal de ruiter van de lange zijde komende, scherp den hoek inrijden, het paard daardoor tevens dwingende zich sterker te buigen. De hoek doorgereden zijnde, wordt, wanneer het hoofd van het paard 6 pas van den hoek is gekomen, van de korte zijde afgewend, waarna de ruiter, de wending beëindigd hebbende, de voorhand het beschot der lange zijde iets meer doet naderen (1e en 3e teugelwerking). Het buitenbeen, achter den singel, verhindert nu de achterhand den zelfden weg te volgen als de voorhand en noodzaakt het paard het buitenachterbeen voor uitgaande voorwaarts van het binnenachterbeen te plaatsen. Het binnenbeen van den ruiter zorgt, behalve voor het voorwaarts drijven, dat het binnenachterbeen niet te ver zijwaarts wordt geplaatst, het middel waardoor het paard zich aan een juiste buiging zou onttrekken. Telkens opnieuw wordt de voorhand vooruit gaande zijwaarts verplaatst, zoodat deze altijd iets dichter blijft bij het beschot waar men heen rijdt, dan de achterhand, totdat de hoefslag, die men pas verlaten heeft, ongeveer op het midden der lange zijde wordt bereikt. De ruiter zal het paard daarna weder rechtuit doen gaan.

De onderwijzer moet er evenwel op letten, dat het hoofd van het paard gesteld is in de richting waarin het zich beweegt, het bevindt zich in de z.g. „travers stelling". Vooral moet er bij deze oefening op worden gelet, dat de teugel aan de

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

zijde **waarheen** het paard zich beweegt, zijn zijwaarts leidende werking (1e werking) blijft behouden.

62. IN TRAVERS VAN HAND VERANDEREN.
(Alleen voor de z.g. Off. reconte).

Een soortgelijke oefening als de passade, is het in travers van hand veranderen, waarbij de achterhand in meerdere mate door het buitenbeen zijwaarts wordt medegenomen, terwijl de voorhand zich beweegt op de diagonaal van de manege. De ruiter zal door dezelfde hulpen als bij de passade zijn paard vooruitgaande zijwaarts doen gaan, beginnende op het oogenblik, dat het hoofd van het paard, na het doorrijden van den hoek, zich bevindt op de lijn van het van hand veranderen. Hij regelt de vooruitgaande zijwaartsche verplaatsing zoodanig, dat het paard met het hoofd op de tegenovergestelde lange zijde aankomt, daar waar de streep is aangebracht voor het van hand veranderen. De buitenbeenen van het paard (bij het gaan naar links, de rechter), moeten hierbij weer voorlangs de binnenbeenen neergezet worden. Ook hierbij is het paard gebogen en is de holle zijde gekeerd naar den kant waarheen het zich beweegt en is het hoofd ook in die richting gesteld. Hieruit volgt van zelf wat men verstaat onder „travers stelling".

63. OVERSCHENKELEN.

Met het overschenkelen beoogt men een zijwaartsche verplaatsing van het paard, waarbij de

buitenbeenen vóór langs de binnenbeenen worden gezet. Nadat halt gehouden is, brengt de ruiter — om naar rechts te overschenkelen — de voorhand van het paard een weinig naar rechts waarbij de beenen zorgen, dat het paard niet terugtreedt. Het linkerbeen van den ruiter, ondersteund door de werking van linkerteugel (5e werking) verplaatst de achterhand eveneens naar die zijde, waarbij het paard een weinig terrein naar voren mag winnen om het overtreden van het linkerachterbeen te vergemakkelijken. Het binnenbeen van den ruiter zorgt, dat het paard niet achter het bit kruipt en ondersteunt de werking van den binnenteugel, opdat de voorhand steeds een weinig vooraf blijft gaan.

Bij het overschenkelen moet men aanvankelijk met eenige passen tevreden zijn.

64. OPMERKINGEN BETREFFENDE DE OEFENINGEN OP TWEE HOEFSLAGEN.

De hierboven behandelde oefeningen: schouder binnenwaarts, schouder buitenwaarts, passade, in travers van hand veranderen overschenkelen en de later te behandelen travers en renvers noemt men oefeningen op twee hoefslagen, omdat de achterbeenen in plaats van den hoefslag der voorbeenen te volgen, zich op een afzonderlijken hoefslag evenwijdig aan dien der voorbeenen bewegen.

In de oefeningen op twee hoefslagen verstaat men door de binnenzijde, de zijde waarnaar de buiging plaats heeft.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Het doel dezer oefeningen in het algemeen is het bevorderen van de buigzaamheid in alle gewrichten, teneinde het paard in staat te stellen, zonder moeite meer gewicht op de achterhand te kunnen overnemen. Vooral beoogt men er mede het verbeteren van de nekbuiging (stelling), oprichting van den hals en nageven van rug en lendenen, het vermeerderen van de schoudervrijheid, door vermeerderd ondertreden buigzamer maken van de gewrichten van de achterbeenen (voornamelijk heup- en kniegewrichten). Ten slotte zullen deze oefeningen de gehoorzaamheid van de paarden en hunne opmerkzaamheid voor de hulpen bevorderen.

De grootste moeilijkheid is het behouden van de impuls en toch is dit zoo noodzakelijk, zullen de oefeningen aan hun veelzijdig nut beantwoorden en niet voor de africhting schadelijk zijn.

Hiertoe moet de ruiter met beide beenen, doch vooral met het been aan den kant waar men heen gaat, trachten het paard aan het bit te houden, en met zijn lichaam steeds met de beweging mede gaan door het gewicht naar die zijde over te brengen.

De voorhand moet de achterhand vooraf gaan, teneinde het paard het zijwaarts treden mogelijk te maken en te voorkomen, dat het zich krampachtig spant, met de hoeven tegen de pijpen slaat of op de kronen trapt.

Onttrekt het paard zich, gedurende de oefening op twee hoefslagen door het vooruitbrengen van den neus, het spannen van den rug of het stijf maken van den hals, aan de vereischte houding,

dan moeten deze fouten door rechtuit rijden, halt houden, teruggaan, door wendingen en het rijden in draf op de open en gesloten volte, worden verbeterd, en het paard daardoor tot de uitvoering der oefening beter worden voorbereid.

Hebben paarden aanhoudend neiging om zich bij de oefening op twee hoefslagen terug te houden, dan worden zij eerst in vlotten gang aan het bit gedreven, alvorens den zijgang opnieuw te beoefenen.

Door dikwijls uit een van de oefeningen rechtuit te doen rijden in de richting waarin het paard zich bevindt, beproeft de onderwijzer of de ruiter zijn paard goed tusschen teugels en beenen heeft.

De onderwijzer zij indachtig in het algemeen zijn eischen bij deze oefeningen niet te hoog te stellen waar het hier betreft jonge rijtrekpaarden. Daarom zullen die oefeningen meer beschouwd moeten worden als een voortgezette oefening in het wijken voor de beenen in stap en draf, waarbij het paard gesteld is in de richting waarheen het gaat, dan wel in tegenovergestelde richting. Men krijgt hierdoor meerdere nageeflijkheid in nek- en kaakgewricht. Evenwel moet de **impuls steeds behouden blijven.** (Zie ook p. 82).

65. WENDING OM HET MIDDEN.

Bij de wending om het midden beschrijven de voor- en achterhand een evengroote boog, doch in tegenovergestelde richting.

Om deze wending te beoefenen laat de onderwijzer de ruiters van de lange zijde afwenden en

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

afzonderlijk in het midden van de manege de wending uitvoeren. Om bv. links te wenden, zijn de teugelhulpen: linkerhand 2e werking, rechter de 4e werking, terwijl het linkerbeen achter den singel de achterhand van het paard naar rechts druk. Het rechterbeen treedt hierbij regelend op.

66. DE OPHOUDING, DE HALVE OPHOUDING.

De ophouding, beschouwd uit een oogpunt van africhting, heeft niet alleen ten doel het paard onbeweeglijk te krijgen in een zekere houding, maar vooral het te leeren zijn evenwicht te vinden door het aanspannen (ondertreden) van de achterhand.

De ophouding wordt verkregen door het sluiten van de hand op den gespannen teugel. Als de spronggewrichten achter blijven of de achterbeenen zijwaarts worden afgezet om een aanspannen, dat in den beginne altijd moeilijk is, te ontgaan, moeten de beenen van den ruiter tusschenbeide komen om zachtjes de achterbeenen tot aanspannen (ondertreden) te nopen; de hand treedt daarbij regelend op.

De ophouding heeft ten doel de krachten van het paard te verzamelen, zijn hoofd en achterhand te plaatsen en het geheele paard lichter te maken.

Men moet de ophouding langzaam opklimmend beoefenen en vooral in den beginne niet veeleischend zijn. Men moet er zuinig mede wezen met paarden, die een zoogenaamden verkeerden hals hebben, lang van lijf zijn, een zadelrug hebben

of te zenuwachtig zijn. Dit soort paarden meestal zwak van lendenen, kunnen de ophoudingen moeilijk geven en het geneesmiddel is erger dan de kwaal. Eveneens de ophouding te vermijden bij paarden met gebrek aan impuls. In het kort de ophouding te beoefenen bij paarden met goede lendenen en genoeg kracht in de achterhand en spronggewrichten om een goede ophouding op de achterhand te maken.

Hetzelfde geldt **niet** voor de **halve ophoudingen.**

De halve ophouding, die in de Ruiterschool is omschreven, prikkelt het paard minder dan de ophouding. Men kan deze dus toepassen bij alle paarden, uitgezonderd die, welke zich terughouden. Het resultaat, dat men tracht te verkrijgen is het ondersteunen van de voorhand en als gevolg het doen zakken van de heupen, zonder dat daarbij een vermindering van gang plaats heeft.

67. HET RIJDEN VAN KORTER TEMPO VAN DRAF EN HET MAKEN VAN KORTERE OVERGANGEN.

Wanneer het paard op de werking der teugels begint na te geven en door de oefeningen op twee hoefslagen eenige meerdere buigzaamheid heeft verkregen, dan moeten de overgangen van den draf tot den stap en tot het halt houden vloeiender en sneller geschieden.

Hiertoe eigent zich in het algemeen het best een draf in een verkort tempo waarbij de achterbeenen meer onder de massa moeten treden en dus behalve voortstuwend ook meer dragend werken, waartoe de gewrichten meer gebogen zijn.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Opgevangen door de teugels zal het **bijgebrachte** paard zich op het bit afstooten en daardoor den hals oprichten en terugschuiven tegen schoft en schouders. Het gewicht wordt nu meer op de achterhand overgenomen.

Hierbij valt op te merken, dat het paard rustig en met impuls moet blijven gaan, zich moet loslaten, dat het **licht** in de hand moet gaan, waardoor het als het ware uit zich zelf gaat.

Het is wenschelijk niet te lang achter elkaar in een verkort tempo te doen rijden en in het algemeen dikwijls afwisseling te brengen in tempo en gang.

Is dit „uit zich zelf gaan" bereikt, dan zal de kleinste aanhouding voldoende zijn om het paard tot den stap of het halt houden te doen overgaan.

68. IN EVENWICHT STELLEN.

Bij het uitstrekken, verkorten en veranderen van gang bleef steeds voor den ruiter de verplichting het paard **NIET IN TE SLUITEN** tusschen teugels en beenen. De regel bleef, dat het paard steeds al zijn impuls moet behouden, maar tevens zijn onderworpenheid aan de inwerkingen van handen en beenen.

Naarmate de africhting volkomener wordt, komen deze inwerkingen van handen en beenen dichter bij elkaar, **schijnen** soms samen te vallen. Het paard aldus gebalanceerd tusschen handen en beenen, geeft meer of minder hooge bewegingen in een soort evenwicht, dat niet anders is dan het **verzamelen** in gang.

Het verzamelen in gang heeft ten doel het ondersteuningsvlak van het paard te verkorten; het paard arbeidt op korte basis, wat zijn wendbaarheid bevordert, maar noodzakelijkerwijs zijn snelheid vermindert.

Zoodra men terug wil komen op een meer uitgestrekten gang, moet men het verzamelen staken, de impuls naar voren doen gaan, tegelijkertijd wordt de hals uitgestrekt en de gang eveneens, en het paard arbeidt weer op lange basis.

Het paard noodzaken naar omstandigheden te arbeiden op lange of korte basis, hem gewennen van den meest ingesloten (verzamelden) gang over te gaan tot het vlotte terrein rijden, in één woord het paard in evenwicht stellen, is het doel van de militaire rijkunst en het is om dat doel te bereiken, dat de veranderingen van gang dienen, evenals het vermeerderen of verminderen van snelheid hierboven beschreven.

69. HET AANSPRINGEN IN GALOP.

Hoewel in het eerste tijdperk en in het begin van dit tijdperk het galoppeeren reeds beoefend is, als long- en spieroefening, werd deze gang toen verkregen door het evenwicht naar voren te verbreken en de paarden daardoor in den galop te doen vallen.

Thans nu de paarden in een verkort tempo van draf, in goede houding en in evenwicht gaan, zal men tot het **AANSPRINGEN** in galop overgaan, waarbij ook in dien gang het evenwicht zooveel mogelijk behouden moet blijven.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Voor de hulpen, die bij het aanspringen toegepast worden, wordt verwezen naar de R. S.

De eerste oefeningen hebben op de groote volte plaats, aangezien de paarden hierop gemakkelijker aanspringen dan op de rechte lijn, daar in de wending het binnenachterbeen verder onder treedt, en het binnenvoorbeen vooruitgrijpt.

Aanvankelijk geschiedt het aangaan in galop niet op commanda, teneinde den ruiters gelegenheid te geven om het juiste oogenblik te kiezen waarop het paard, genoegzaam voorbereid, zich daartoe aanbiedt.

De ruiters op de groote volte en op groote afstanden in verkorten draf zijnde, waarschuwt de onderwijzer zeggenderwijze de paarden voor den galop voor te bereiden en daarna te ontwikkelen, waarop zij de paarden de voorbereidende houding doen aannemen, en daarna tot de uitvoering overgaan.

Springt een paard verkeerd of overkruis aan, dan zal de ruiter het onmiddellijk tot den draf terugbrengen, om na **genoegzame voorbereiding** opnieuw aan te springen.

Bij paarden met lange zwakke ruggen, dient de ruiter den zit te verlichten.

Galoppeert het paard verkeerd, dan is zijn goede houding en stelling verloren geraakt, het gewicht valt dan vooral bij wendingen te veel op den binnenschouder en de beweging is nadeelig voor het paard. Geschiedt het verkeerd aanspringen, doordat het paard bij het vrijgeven voor den eersten galopsprong een verkeerde houding aanneemt, dan is zulks een bewijs, dat het in die oefeningen

niet genoeg bewerkt is, welke strekten om houding en stelling te verbeteren.

Springt het paard echter steeds verkeerd op de zelfde hand aan, zoo is de oorzaak hiervan bijna altijd daarin gelegen, dat het aan die zijde niet genoeg bewerkt is. Dit wordt verbeterd door oefening van schouder binnenwaarts en van in travers van hand veranderen op deze hand. Bij paarden met veel temperament, is het gedurig verspringen in den galop veelal de schuld van den onrustigen zit des ruiters.

Legt het paard zich te sterk in de hand, door heup en knie gewrichten niet te buigen, dan houdt de goede besturing op, en geschiedt de beweging ten koste van de te sterk bezwaarde voorhand. Men make in dit geval veelvuldig gebruik van de oefeningen geschikt om genoemde gebreken te herstellen. (Het rijden van volten, oefeningen op twee hoefslagen, rijden in een verkort tempo van draf, halve ophoudingen, achteruitgaan enz.).

Paarden, die zich in galop achter het bit terug houden, moeten in vlotter tempo gereden worden. In enkele gevallen zal het noodig zijn, dat men van het longeeren gebruik maakt, hetwelk in zaakkundige handen bij deze oefeningen van groot nut kan zijn.

Zijn de klassen te groot om met groote afstanden alle paarden op één volte te oefenen, zoo is het aan te bevelen, hen over twee groote volten te verdeelen. Behalve, dat men hierbij grootere afstanden kan nemen, heeft dit nog het voordeel, dat terwijl de paarden op de eene volte galoppeeren, die op de andere kunnen rusten.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Na eenige oefeningen zal de onderwijzer de groote volte laten sluiten en deze weder openen als voorbereiding voor de wendingen en tot regeling van het tempo.

Wanneer de paarden op de aangeduide wijze geregeld op de groote volte aanspringen, zal de onderwijzer den hoefslag doen volgen, op de lange zijde den overgang in den draf doen maken en uit dezen gang weder doen aanspringen.

Blijven ook hierbij de paarden in de goede houding, dan wordt ook uit den stap de galop aangenomen en uit dezen gang weder tot den stap overgegaan volgens dezelfde beginselen en door overeenkomstige hulpen, als voor het aangaan uit den draf en het terugkeeren tot dezen gang zijn aangegeven. Bij de eerste oefeningen zal men den ruiter toestaan eenige passen in verkorten draf te doen, alvorens den overgang te maken. **Bij het aanspringen zorge men dat hierbij vooral niet te veel van de rechte lijn worde afgeweken.**

De wendingen en volten, die steeds door het rijden op de gesloten volte werden voorbereid, worden aanvankelijk groot gereden, maar na eenige oefening nauwkeuriger uitgevoerd.

Om uit den galop tot een korteren gang over te gaan, zal de ruiter de hulpen toepassen, zooals die in de Ruiterschool zijn aangegeven.

Het aanbrengen van opzettelijke gewichtshulpen bij het aanspringen in galop, vereischt zeer veel gevoel en toegepast door minder goede ruiters, werkt zulks dikwijls storend op den gang van het paard en den zit van den ruiter. Daarom is het beter bij onze remonteruiters niet te veel over gewichtshulpen te spreken en tevreden te zijn, wanneer zij recht op hun paard blijven zitten en met de beweging daarvan mede gaan, hetgeen reeds moeilijk genoeg te verkrijgen is. Vooral moet men letten op een fout, welke bijna altijd wordt gemaakt en waardoor bepaald een verkeerde gewichtshulp wordt aangebracht n.l. het kijken naar het binnen voorbeen, of het paard wel goed aanspringt.

70. SPRINGEN ONDER DEN RUITER.

Het springen onder den ruiter en het terreinrijden in verschillende gangen zal pas worden beoefend, wanneer de paarden voldoende gehoorzaam zijn aan de hulpen, goed in de hand zijn en een houding kunnen aannemen, waarbij het gewicht niet te veel op de voorhand is. Wordt dit niet in acht genomen, dan zal het paard in dressuur toestand teruggaan en onder een middelmatig ruiter zich spoedig weder stijven en krampachtig spannen.

Men begint evenals bij het aan de hand springen met kleine hindernissen in de manege en klimt geleidelijk op.

Hierbij zal het volgende opgemerkt worden:

De hindernis aanvangelijk niet hooger dan 0,50 M. wordt loodrecht op het beschot op de lange zijde geplaatst, en van een zijweer voorzien. Men laat de paarden eerst los over de hindernis springen, waartoe paard voor paard door zijn berijder langs den hoefslag in stap tot ongeveer 8 M. voor de hindernis wordt geleid, waarna de geleider het

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

paard in draf doet gaan en ongeveer 4 M. voor de hindernis los laat, zoodat het in eigen gekozen gang en tempo de hindernis kan nemen. Bij zich terughoudende paarden, kan de onderwijzer deze met de zweep aanzetten. Op het einde van de lange zijde, waarop de hindernis staat, bevindt zich in de hoek een man met een mandje gaba, om de paarden te beloonen. Nadat de ruiter zijn paard opgevangen heeft, wordt dit naar het gabamandje gebracht en ontvangt aldaar een hand vol; na eenigen tijd zullen alle paarden uit zich zelven na den sprong recht uit gaan naar bedoelden persoon, die ze gaba geeft en ze dan tevens vastpakt.

Heeft men op deze wijze de paarden eenige keeren over de hindernis doen springen, dan doet de onderwijzer de ruiters opstijgen en wordt onder den man over die zelfde lage hindernis gesprongen. De ruiter volgt weer den hoefslag, doch nu in draf en tracht het paard zoo rustig mogelijk in draf tot ongeveer 6 M. voor de hindernis te brengen, waarna hij het meer aandrijft om de noodige impuls op te wekken en de noodige aanleuning te verkrijgen; op die wijze, tusschen been en teugel moet het paard recht op de hindernis en zonder weifelen worden aangereden. De ruiter, die de teugels in de linkerhand heeft, grijpt even voor den sprong met de rechterhand een vlok manen om, vooral bij de eerste sprongen, het paard niet te hinderen, door met het lichaam achter te blijven of het paard met de teugels in den mond te rukken, of den zit te verliezen.

Op deze wijze voortgaande, heeft men weinig kans op weigeringen en kan men langzamerhand

de hindernis hooger nemen, en verschillende soorten nemen, die het paard later in het terrein kan tegenkomen; ook kan langzamerhand in een kort tempo van galop op de hindernis worden aangereden.

Is de ruiter aan de wijze van springen van zijn paard gewend, dan is gewoonlijk ook het vastpakken van een vlok manen niet meer noodig, en worden de teugels aangenomen als in de Ruiterschool omschreven.

Daarna kan worden overgegaan tot het terreinrijden.

71. HET TERREINRIJDEN.

Alvorens hiertoe over te gaan, zal de onderwijzer de paarden de hindernissen doen springen van het hindernisterrein, dat daartoe bij het Depot aanwezig moet zijn en waarop de meest voorkomende hindernissen gebouwd zijn, en waar de ruiter zijn paard ook eenige er van achter elkaar kan laten springen, waarbij vooral op een rustig tempo gelet moet worden, daar anders de paarden te ontstuimig er op aanrennen. Men laat de paarden veel tusschen de hindernissen door galoppeeren, om ze om beurten op de aanwijzing van den onderwijzer een sprong te laten maken. Hierdoor toch worden de paarden gewillige springers.

Leveren deze hindernissen voor de paarden geen moeilijkheden meer op, dan wordt buiten terreingereden.

Daar het artilleriepaard met andere is verbonden en moet samenwerken, dient het over ongelijk en golvend terrein te gaan, zonder daarbij telkens

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

het tempo te verliezen en zonder, door weifelen en terughouden voor onbeduidende greppels of andere kleine hindernissen, de andere paarden te hinderen. De rijpaarden welke dikwijls in het terrein worden gezonden om te verkennen, dienen vlot en goed over het terrein te gaan en hindernissen te nemen. Bij deze paarden is het springen dus niet alleen middel, maar ook doel.

Waar in het terrein vele slooten voorkomen, welke door drassige kanten als anderszins niet kunnen worden gesprongen, dient het artilleriepaard niet alleen in het springen over water, maar ook in het doorwaden van water en slooten te worden geoefend.

Het springen aan de hand en het beklimmen en afdalen van hellingen aan de hand, zullen reeds in den aanvang der dressuur worden beoefend; gaat dit rustig en goed, dan zal het klauteren en het gaan over oneffen terrein onder den ruiter, in vrijen stap, worden gebruikt om het paard vertrouwen en handigheid te geven.

De praktijk van het buitenrijden maakt het mogelijk, de moeilijkheden, die zich voordoen bij den sprong onder den ruiter te groepeeren in een klein aantal verschillende soorten van verzet, die men slechts moet weten, om er gemakkelijk aan tegemoet te komen. Het is trouwens een feit, door de ondervinding bewezen, dat het paard zijn verzet gewoonlijk uit op een of twee manieren, die hij steeds weer vertoont.

Wanneer een paard weigert te springen, is de eerste zaak voor den ruiter, die het verzet moet overwinnen — zoowel als voor den instructeur, die

het middel moet aangeven of c.q. den ruiter doen vervangen door een ander — om zich rekenschap te geven van den aard van het verzet.

Als de africhting goed is geleid, is er, om zijn weigering om onder den ruiter te springen te verklaren, slechts de reden van onvoldoende onderwerping aan de hulpen òf gemis aan tact van de zijde van den ruiter. In het eerste geval is het verstandiger niet verder aan te dringen, maar de africhting te volmaken alvorens weer met springen te beginnen. Als onhandigheid van den man de oorzaak is, is het vaak voldoende hem te wijzen welke fout begaan is, om wanneer zulks verbeterd is, onmiddellijk gehoorzaamheid van het paard te verkrijgen.

De verschillende wijzen van verzet op de hindernis, vallen gemeenlijk onder een van de volgende groepen:

a. het paard houdt plotseling halt (stopt);
b. het paard breekt uit, ver voor de hindernis;
c. het paard breekt uit, dicht bij de hindernis.

Ad. *a.* Als het paard plotseling stopt, is dit uit **gebrek aan impuls** of uit **vrees voor de hand** van den ruiter.

Is **gebrek aan impuls** de reden, dan moet men voorloopig het springen staken en de lessen van opschieten voor de beenen hervatten, desnoods voor de spoor; vervolgens wanneer men voelt, dat het paard weer voldoende **„vooruit"** kan worden gebracht, het in de hand stellen, zéér recht houden, en slechts aanzetten in de laatste galopsprongen voor de hindernis; afstijgen zoodra het paard gehoorzaamd heeft en beloonen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Als het paard weigert uit **vrees voor de hand,** moet men na zoonoodig het bit veranderd te hebben, den boom laten zakken of buiten zéér lage hindernissen kiezen; aan den ruiter voorschrijven deze in stap over te gaan of in een kort drafje met lange teugels, daarbij alle mogelijke vrijheid latende aan den hals; zoonoodig den voorboom van het zadel of een vlok manen nemen om het paard niet te hinderen en zóó springen tot het paard wederom vertrouwen heeft gekregen in de hand en springende hoofd en hals wil strekken.

Ad. *b.* Het paard, dat uitbreekt ver voor de hindernis, maakt zich meester van de hand van den ruiter, plaatst zijn hoofd en hals in een houding, die het hem mogelijk maakt zich te onttrekken aan de werking van het bit en ontsnapt in een of andere richting. De ruiter moet in dit geval zijn paard weder in de hand nemen, het kalmeeren, hoofd en hals in normale houding terugbrengen en het daarna nauw insluiten tot het laatste oogenblik tusschen de voortdrijvende beenen en de gespannen teugels.

Ad. *c.* Het paard breekt uit, dicht bij de hindernis.

In dit geval breekt het uit bv. naar links, door met zijn bolle kant naar links te traverseeren. Wanneer het slechts een **eenvoudige poging** is, en de afstand tot de hindernis is nog groot genoeg om te kunnen springen, moet men door een energieke werking van den linkerteugel (3e werking) hoofd en hals van het paard links stellen (het paard dus links hol maken), om het verder uitbreken naar links te beletten en tevens door een

krachtig aandrijven met de beenen het paard weder op de hindernis aanrijden.

Werpt het paard evenwel met kracht zijn gewicht op den linkerschouder en is bovendien de afstand te klein om nog te kunnen springen, dan moet men weder hoofd en hals links stellen en het gewicht, dat het paard op den linkerschouder heeft gegooid, weder terug brengen naar rechts en naar achteren en daartoe voornamelijk met den linkerteugel de 4e werking toepassen. Is het paard tot stilstand gebracht, dan wordt het recht achterwaarts gebracht, vervolgens doet men het naar rechts overschenkelen en rijdt men opnieuw op de hindernis aan, hierbij zorgende, dat het paard niet weder naar links kan uitbreken door een versterkte werking van den linkerteugel (3e werking).

Tracht de ruiter evenwel den noodigen afstand tot de hindernis te verkrijgen, door twee malen keert te maken, dan krijgt het paard door de eerste keertwending zijn zin, en door de tweede keertwending stelt de ruiter nog hoogere eischen aan de gehoorzaamheid van het paard aan de voortdrijvende beenhulpen. Neemt de ruiter daarentegen den noodigen afstand door achterwaarts gaan, dan volgt niet alleen de straf onmiddellijk op de ongehoorzaamheid, maar de sprong wordt beter voorbereid, door de vermeerderde buiging van de achterbeenen bij het achterwaarts gaan.

Al deze soorten van verzet, hierboven besproken, worden alle vooraf gegaan, door een oogenblik van plotseling loslaten van de hand van den ruiter door het paard, dat hiervan onmiddellijk gebruik

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

maakt om die houding aan te nemen, die hem het liefste is, om zich te verzetten. De ruiter, die zijn paard naar de hindernis rijdt, moet dus zeer nauwkeurig met zit en beenen de achterhand, bron van de impuls, bewaken en de teugels gespannen weten te houden, teneinde het contact met den mond niet te verliezen. Men noemt dit dicht bij zijn paard zijn met de hulpen.

72. GEWENNEN VAN DE PAARDEN AAN DE SABEL, AAN DE TROM EN AAN HET SCHIETEN.

De oefening vangt aan op het einde eener les. De afgestegen ruiter plaatst de sabel op de plaats van de sabelkoker. Toont het paard geen angst, dan klopt hij er eenige malen zacht mede op de ribben, belcont en staakt de oefening.

Met angstige paarden zij met uiterst voorzichtig en ga men vooral niet verder vóór de eerste vrees geheel is geweken. Na zulks eenige dagen te hebben herhaald, doet de onderwijzer aan het einde van een les de sabels in de kokers plaatsen en laat de paarden aan de hand geleiden, eerst in stap, later ook in draf op de linkerhand. Bij volkomen rust kan men deze oefening daarna ook op de rechterhand doen plaats hebben, waarbij de sabelscheeden in hunne beweging tegen het beschot der manege slaan.

Zoodra bij dit alles geen angst is te bespeuren, kan men de ruiters doen opstijgen, en gaat de onderwijzer er toe over, beurtelings bij alle paarden de sabel ongeveer 1 dM. uit de scheede te doen trekken en daarna weder naar beneden te

doen stooten. Langzamerhand en met de grootste voorzichtigheid opklimmend, kunnen de sabels worden getrokken en opgestoken (vooral in den beginne niet op commando en niet tegelijk) en kan men overgaan tot het maken van de noodige bewegingen en het rijden met getrokken sabel.

Tot het gewennen van de paarden aan de trom laat de onderwijzer de ruiters op de groote volte met groote afstanden in stap gaan. Terwijl hij zich in het midden plaatst met een tamboer en een helper, zal hij alle paarden beurtelings naar zich toe laten komen, teneinde hen vertrouwd te maken met het gezicht van de trom, waarbij hij hen door den helper wat gaba laat geven in de nabijheid van de trom. De ruiter die de teugels in één hand heeft genomen streelt en beloont het paard met de andere hand.

Alle ruiters wederom op de groote volte teruggekeerd zijnde, laat de onderwijzer halt houden, de paarden zoodanig binnenwaarts wenden, dat zij de trom kunnen zien en laat deze zacht roeren. De ruiters zorgen bovenal de angst die sommige paarden mochten toonen, niet te vermeerderen, door hen in de uiting daarvan onmiddellijk tegen te werken, waartoe de teugels lang aangenomen moeten zijn.

Langzamerhand wordt nu de trom wat sterker geroerd, en komen de ruiters door vooruit te rijden iets dichterbij. Blijven de paarden ook hierbij rustig, dan laat hij hen afzonderlijk rijden in stap en midden in de manege de trom roeren, waarbij de ruiters, naarmate de paarden rustig blijven, trachten de trom te naderen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Van tijd tot tijd maken zij halt om aan hunne paarden gaba te laten geven en marcheeren daarna weder vooruit tot zoo dicht mogelijk in de nabijheid van den tamboer; toonen de paarden geen angst, dan gaat deze al trommelende om hen heen.

Om de paarden aan het schieten te wennen, worden zij op een gelid dicht bij de korte zijde, met een pas tusschenruimte opgesteld. De onderwijzer plaatst zich dichtbij de tegenovergestelde korte zijde en vuurt een schot met het pistool af, waarbij de loop naar achteren en benedenwaarts gericht blijft. Inmiddels trachten de ruiters door de paarden op den hals te kloppen deze rustig te houden, voordat het schot valt, terwijl een helper door het toedienen van gaba daarbij behulpzaam is.

Aanvankelijk laat de onderwijzer na elk schot de paarden naar zich toekomen en opnieuw gaba geven. Houden de paarden zich rustig, dan kan de onderwijzer het schot afgeven, terwijl de paarden op hem aankomen en met de oefening aldus trapsgewijze opklimmen, totdat de paarden geen angst meer toonen.

Zoo mogelijk went men de paarden ook aan mitrailleurvuur.

Toont het paard zich bij een dezer oefeningen onrustig, dan dient met zeer veel geduld te werk worden gegaan, en **MOGEN VOORAL GEEN STRAFFEN WORDEN AANGEWEND**; want de oorzaak van de onrust is geen onwil, maar angst en ongewoonte.

Aan het schieten met geschut worden de paarden langzamerhand gewend als zij reeds bij de batterijen zijn ingedeeld.

73. HET IN CONDITIE BRENGEN.

Het in conditie brengen van het troepenpaard heeft slechts zeer weinig gemeen met de training van het renpaard. Al is de toepassing van de regelen van de gezondheidsleer dezelfde, al heeft de opklimming in de arbeid volgens dezelfde grondbeginselen plaats, zoo is het bij het troepenpaard er niet om te doen op bepaalde dagen snelheidsproeven af te leggen, maar daarentegen om het paard door ontwikkeling van al zijn organen gedurende zijn geheele militaire leven volhardingsvermogen, wendbaarheid en behendigheid in verschillende terreinen te doen verkrijgen en te doen behouden, eigenschappen, die onontbeerlijk zijn voor het soldatenpaard.

Men kan dus geen vaststaande regels aangeven voor het in conditie brengen van het jonge paard; zijn geheelen staat, zijn eetlust, het in goeden staat houden van de beenen, zijn algemeen uitzien dienen als regelaars en gids in een kunst, waarbij vooral die hoedanigheden te pas komen, die den paardenman doen kennen.

Het in conditie brengen van het jonge paard, gaat hand aan hand met de gymnastiek, waarvan de verschillende oefeningen boven zijn aangegeven.

Een logische training vraagt dagelijksche oefeningen, waarvan de duur afwisselt tusschen **1½ uur minstens en 3 uur hoogstens.**

Angstvallige regelmaat van de gangen is de basis voor de training van het troepenpaard.

De onderwijzer verzekert het succes van dezen arbeid door de afwisseling en regelmatige opklim-

PERPUSTAKAAN NASIONAL

ming van draf en galop, afgewisseld met stap en rust. Deze arbeid wordt gedurende het geheele jaar voortgezet, elke week een kleine vermeerdering als gevolg van meerdere ontwikkeling van het organisme.

Intusschen is het goed van tijd tot tijd de stijgende trap te vervangen door meer of minder lange portalen, waarop het jonge paard weer geheel tot zich zelf kan komen, een nieuwe voorraad kracht kan opdoen, energie en vroolijkheid en zich gereed maken om beter te voldoen aan de nieuwe eischen, die gesteld zullen worden.

Het is zelfs zeer goed, om zoo al niet voor de geheele klasse jonge paarden, dan toch voor enkele met delicate temperamenten of met gevoelige beenen, soms den arbeid geheel te staken en te vervangen door wandelingen aan de hand.

Een paard in goede conditie geeft een algemeenen indruk van gezondheid; het oog is levendig, het haar glanzend, de huid soepel, de spieren hard en zichtbaar, de flanken goed gevuld, en de gangen gemakkelijk en kalm, duiden kracht aan.

Door een oordeelkundige afwisseling van, en een trapsgewijze opklimming der draf- en galopreprises, gecombineerd met stap en rust, moet de onderwijzer zich dit resultaat verwerven.

Bij den draf zal gebruik gemaakt worden van het **lichtrijden,** teneinde voor den ruiter en het paard de beweging gemakkelijker te maken en het daardoor langer te kunnen volhouden; hierbij wordt geregeld van been verwisseld.

In den galop komt het voornamelijk daarop aan dat de paarden hun sprong bedaard en gelijkmatig

maken, en zoo min mogelijk verspringen, terwijl ruiter en paard daarbij eene natuurlijke ongedwongen houding hebben, zoodat men het hun aanziet, dat deze galop hun licht en aangenaam is.

Na elke galopoefening moet de onderwijzer de ademhaling nagaan.

In rustigen toestand ademt het gezonde paard, zonder opvallende beweging der neusgaten, der ribben of van den buik, 8 tot 10 maal in de minuut.

De galopbeweging vermeerdert de ademhaling wel opvallend, doch deze moet na den overgang in stap of in draf reeds na eenige minuten tot rust komen.

Mocht dit bij enkele paarden niet het geval zijn, dan is dit voor den onderwijzer het teeken, dat ze voorcerst nog door matiger beweging op kracht moeten gebracht worden.

De **eetlust** der paarden moet eveneens met zorg worden nagegaan, wijl deze een maatstaf is ter beoordeeling, of de inspanningen al of niet te groot zijn. Een te sterk vermoeid paard eet slecht, herstelt daardoor de verbruikte krachten niet, en zal spoedig geheel te gronde gaan, als het daarbij tot te zwaren arbeid wordt gebruikt.

Alleen buitengewone noodzakelijkheid wettigt te groote inspanning.

Hoewel de regel, dat het afgerichte soldatenpaard zich voortdurend in een voor den krijg geschikten toestand moet bevinden, getrouw moet worden nagekomen, zoo moeten evenwel behalve de leeftijd der paarden, ook jaargetijden, plaatselijke omstandigheden en de toestand van den bodem in aanmerking genomen worden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Men moet er zich niet op toeleggen bij enkele paarden buitengewone uitkomsten te verkrijgen, maar wel om de zwakke te gewennen, alle diensten mede te verrichten en die betrekkelijk lang vol te houden.

74. VERSCHILLENDE SOORTEN VERZET VAN HET PAARD.

Het verzet van het paard vindt slechts zelden zijn oorsprong in ondeugendheid of onwil.

Het komt soms voor tengevolge van een slechten bouw of zichtbare dan wel onzichtbare gebreken, die gehoorzaamheid het paard moeilijk maken en het er toe brengen te trachten, daaraan te ontkomen.

Maar men moet de slechte gewoonten of de weerstanden, die zich voordoen, meestal toeschrijven aan onwetendheid of aan onhandigheid van den ruiter.

Het paard beproeft steeds op een of ander oogenblik zijn ruiter te schatten, en het munt uit in het vinden van dat verzet, dat de ruiter het meest ducht: steigeren, verzet op den harden weg, of langs een muur enz. Als het paard weifeling bij den ruiter opmerkt of de onmacht van zijn hulpen voelt, krijgt het onmiddellijk een denkbeeld van zijn eigen kracht, maakt daar misbruik van en wordt de meester.

Daarentegen komt het zelden voor, dat de ondeugd blijft bestaan, zelfs bij een paard dat gevaarlijk heet, als het toevertrouwd wordt aan een energiek ruiter, die met verstand handelt,

methodisch te werk gaat en den vasten wil heeft om de moeilijkheden te overwinnen.

De nauwgezette toepassing van zekere regels van rijkunst en africhting, opgenoemd in voorafgaande bladzijden, zal bijna steeds succes leiden.

De ruiter moet tegenover de brute en meerdere kracht van het paard zijn meerdere kennis en handigheid stellen; zich nauwkeurig rekenschap geven van den aard van de weerstanden, van de oorzaken en van den oorsprong (mond, schouders, heupen, pijn).

De moeilijkheden ontleden en zooveel mogelijk afzonderlijk bestrijden.

In herinnering brengen, dat de vastheid van zit aan de hulpen een maximum van macht geeft, met een minimum van inspanning.

Wanneer strijd noodzakelijk is, zijn koelbloedigheid bewaren; geen krachten versnipperen, maar deze daarentegen samentrekken om ze te plaatsen **WAAR** en **WANNEER** het noodig is.

Naast deze eerste grondbeginselen: kennis, spaarzaamheid in het gebruik van de krachten, bestaan er, om een moeilijk paard te beheerschen tal van middelen, die de wetenschap en de ondervinding den mensch aan de hand hebben gedaan. Aan den mensch is het, naar gelang van zijn temperament en dat van het paard, deze te gebruiken en toe te passen bij de onvoorziene, voor elk paard andere moeilijkheden, die gedurende de africhting en het dagelijksch gebruik van het paard te voorschijn komen.

Onwetendheid van de paarden.

Als het paard ongehoorzaam is uit onwetendheid

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

van hetgeen men van hem vraagt, door slechts een zekere onrust of een passieven weerstand te toonen, brengt men het tot gehoorzaamheid, door de africhting wederom op te vatten van af het punt waar het paard in gebreke bleef en vervolgens de serie oefeningen te doorloopen, die aangegeven zijn voor de voltooiing van zijne opvoeding.

Angstige paarden.

Alleen door zachtheid en geduld brengt men dit paard in vertrouwen. Wanneer de ruiter een voorwerp ontwaart, waarvoor het paard bang zal zijn, moet hij goed gaan zitten, zijn teugels lang laten, het paard strelen en kalmeeren door de stem. Als het voortdurend angst toont voor hetzelfde voorwerp, is het aan te bevelen, af te stijgen om het aan dat voorwerp te gewennen, liever dan te trachten het paard met behulp van sporen naar dat voorwerp toe te drijven. Als het paard uit angst tracht keert te maken, het op den rechten weg houden door de voorhand tegenover de achterhand te stellen.

Slecht gebouwde paarden.

Het slecht gebouwde paard ondervindt natuurlijk de gevolgen van de zwakte van de slechte organen en weerstreeft bij de uitvoering van die bewegingen, waarbij deze organen in het bijzonder werkzaam moeten zijn. De ruiter moet onmatige eischen vermijden, die tot resultaat zouden hebben verzet op te wekken, als het paard aan die eischen niet kan voldoen, of die de slecht gevormde gedeelten nog meer zouden vernielen, als het paard zich onderwerpt.

Onwillige paarden.

Om meester te worden over een paard met een moeilijk karakter, moet men het toonen, de sterkste te zijn, en nooit over een ongehoorzaamheid heenstappen, noch toegeven aan een gril. Maar het is zelden, dat men het paard er toe zal brengen toe te geven, zonder kracht te gebruiken; daarentegen moet het minste toegeven van den kant van het paard onmiddellijk beloond worden. Met het paard, dat niet meer gehoorzaamt aan de gelijktijdige werking van beide beenen, moet men de les van de gehoorzaamheid aan de beenen herhalen.

Paarden die steigeren.

Dit verzet heeft als uitgangspunt het stilstaan en het acculeeren (gewicht terugbrengen door op de achterhand als het ware te gaan zitten). De eerste taak om dit acculeeren tegen te gaan is dus het attakeeren op de rechte lijn, attakeeren, dat de beweging voorwaarts teweeg brengt en het gewicht naar de voorhand brengt.

Als het paard weigert voorwaarts te gaan, moet men het op de plaats draaien, om de krachten, noodig voor het steigeren, te ontleden. Door de heupen zijwaarts in beweging te brengen, verhindert men het zijn gewicht op de achterhand te brengen.

Paarden die slaan.

Wanneer een paard de gewoonte heeft te slaan, moet men den trensteugel gebruiken om het te beletten het hoofd omlaag te brengen en tegelijkertijd krachtig met de beenen vooruit drijven.

Het is verkeerd, om het hoofd van een paard

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

dat slaat, altijd hoog te brengen, want dikwijls is het slaan een gevolg van pijn in de lendenen of spronggewrichten, en door het hoofd van die paarden omhoog te brengen, vermeerdert men slechts de prikkelbaarheid en wekt men het verzet op. Het paard dat naar het been slaat, moet opnieuw de les van den eenzijdigen beendruk krijgen. Telkenmale als het paard zich verzet, moet de ruiter onmiddellijk antwoorden door een krachtig aangebrachten spoorslag.

Paarden die met het hoofd slaan.

De oorzaken, die deze fout teweeg brengen zijn talrijk. Zij komt het meeste voor uit een overdreven gevoeligheid van de lagen, een slecht passend bit of een te strenge hand. De voorschriften, gegeven bij de africhting voor de opvoeding van den mond van het paard, kunnen dit euvel bestrijden. Men moet het bit zoeken, dat met den mond overeen komt en zoonoodig de kinketting weglaten.

De vaste martingal aan den neusriem kan in dit geval met voordeel aangewend worden, evenals de arbeid aan de longe, waarbij het paard bijgezet wordt.

Paarden die zich oprollen.

Het paard rolt hoofd en hals naar beneden op, door zwakte of gebrek aan africhting. Dit is dikwijls het geval met jonge paarden. Het is dan voldoende hen vertrouwen in de hand te geven door het voorwaarts te rijden en den hals te laten strekken. Als de houding van het oprollen een verzet wordt, moet men de trensteugels gebruiken,

om het hoofd op te brengen, zoonoodig door een korte, krachtige beweging van beneden naar boven. Het goede resultaat verkregen, met de beenen aandrijven, om elk langzamer gaan te verhinderen.

In den beginne weinig eischen en toegeven, zoodra het paard het hoofd een weinig opbrengt en daarbij in het kaakgewricht nageeft.

Paarden die den neus in den wind steken.

Het paard, dat den neus in den wind steekt, brengt het hoofd hoog, meer of minder horizontaal, het kaakgewricht gespannen. Een voorbeschikking tot deze fout is een slechte bouw, maar deze verkeerde houding, komt meestal voort uit het feit, dat het paard slecht is gereden geworden en bang is voor de hand. Om verbetering te krijgen, de hand op den schoft plaatsen, waarbij de teugels gespannen blijven, de beenen aansluiten om het paard voorwaarts op het bit te drijven en sterk weerstand bieden met de hand, tot het paard het hoofd een weinig laat zakken; onmiddellijk de vingers ontsluiten en nageven. Deze les herhalen tot het paard op den kleinsten druk van de vingers nageeft en tot het begrijpt, dat de hand slechts dàn weerstand biedt, als het den neus omhoog brengt en dat die hand nageeft, zoodra het hoofd goed geplaatst wordt.

De voorschriften bij de africhting gegeven en die dienen voor de opvoeding van den mond vinden ook hierbij toepassing.

Heete paarden — paarden die trippelen.

De redenen, waarom paarden zich opwinden en

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

trippelen, zijn talrijk. Sommige paarden hebben een te korten stap: oefening moet aan deze fout tegemoet komen.

Andere hebben gebrek aan impuls of gehoorzamen slechts ongaarne aan het been: deze moeten opnieuw de les van de spoor ontvangen en bevestigd worden in de beweging voorwaarts.

Andere ten slotte zijn te zenuwachtig, winden zich op, traverseeren zich, en verdragen slecht het gedrang van andere paarden; men moet deze langen tijd afzonderlijk laten arbeiden, hen **dik** laten worden — want het vet doodt de zenuwen — en den ruiter inprenten vooral stil te zitten.

Evenwel komt de fout het meeste voor, doordat het paard uit vrees voor de hand niet dien steun op het bit durft nemen, die noodig is voor de vlotte uitgestrekte gangen; men moet dan voor het paard een anderen ruiter aanwijzen, in plaats van dengeen, die te strenge hulpen heeft gegeven; zeer vaak het uitstrekken van den hals vragen, om het paard wederom vertrouwen in de hand te geven en het gewicht meer naar de schouders te brengen. Wanneer deze eerste resultaten verkregen zijn, laat men het paard zich strekken door langen langzamen draf, uitgevoerd op slangenvoltes, achten enz., om het paard wederom aan de hulpen te gewennen.

Paarden die trekken.

In stap halve ophoudingen maken op één teugel; zoodra het paard nagegeven heeft, den oorspronkelijken gang weder aannemen. Deze zelfde les herhalen, eerst in langzamen draf, daarna in gewonen draf. Hierdoor komt men er toe de stijfheid van het paard dat trekt, tegen te gaan, door het te noodzaken zich te buigen en de achterhand aan te spannen. Een arbeid in draf op de voltes, de slangenvoltes en de diagonalen, ophoudingen, halve ophoudingen, enz., vormen een uitstekende gymnastiek voor het paard, dat op de voorhand loopt en te zwaar in de hand hangt.

Paarden, die den mond opensperren, of die den tong over het bit brengen.

Voor de eerstgenoemde gebruik maken van een neusriem, of een riem, die vastgemaakt wordt boven of beneden de mondhoeken.

Voor het laatstgenoemde behalve een neusriem, gebruik maken van een stang met lepel.

75. Ad. DOORGEZETTE TREKOEFENINGEN.

Gedurende de laatste 8 weken van het IIe tijdperk entraineert men de paarden voor de stukken, waartoe men ze dagelijks 3 à 4 uur laat trekken en waarbij langzamerhand het gewicht der voertuigen opgevoerd wordt tot 1680 K.G.

Eenmaal per week wordt met achterspannen getrokken geduende ½ uur.

Men verandert veelvuldig de indeeling der paarden, om ze te wennen op verschillende plaatsen te trekken, en om tevens op die wijze tot de beste indeeling te geraken.

Veelvuldig zal door het terrein getrokken worden, om de paarden te oefenen in het overwinnen van terreinhindernissen, als slooten, dijkjes, het

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

afgaan van hellingen en het beklimmen van hoogten, enz.

76. BIJ SPRINGEN EN TREKKEN NIET DE UITERSTE KRACHTSINSPANNING EISCHEN.

Men zij echter indachtig, zelfs bij die paarden, welke later tot achterpaard worden bestemd, met de oefeningen in zwaar trekken niet te ver te gaan, niet de uiterste trekkracht van elk paard nabij te komen, niet de grens van zijn arbeidsvermogen te dicht te naderen.

Wanneer paarden stelselmatig verder en hooger worden ingesprongen, — hetgeen echter bij de rijtrekpaarden niet zal geschieden — de hindernissen geleidelijk hooger en zwaarder worden gemaakt, dan moet de africhter kunnen beoordeelen tot hoever hij hierbij met elk paard individueel kan gaan. Heeft hij geen oog hierop, ziet hij niet, dat het paard zich reeds zeer heeft in te spannen bij het springen over de hindernis, dat zijn lust daarbij vermindert, enz., en gaat hij toch voort met het verzwaren van de sprongen, dan komt er een oogenblik, dat het paard plotseling weigert te springen, of zich verder in te spannen, den moed opgeeft. Men ziet dan dikwijls, dat dit zich nu zelfs gaat voordoen bij minder zware hindernissen, welke het paard vroeger met gemak en rust sprong en het kost den africhter veel oordeel en moeite om op nieuw gunstige resultaten te verkrijgen. Somtijds is het paard voorgoed bedorven en heeft het den lust en den moed tot springen geheel verloren.

Een overeenkomstig verschijnsel doet zich voor bij de oefening in zwaar trekken, zoo de onderwijzer daarin steeds verder wil gaan. Op een gegeven oogenblik geeft het paard na eenige vergeefsche pogingen om den last te verplaatsen, zijn pogingen op en men staat voor een dergelijk geval, als bij het springen.

Zoowel bij het overwinnen van hindernissen, als bij het verplaatsen van zware lasten, dient het paard, om zijn arbeid goed te verrichten, lust tot het werk te hebben en zich te willen inspannen.

Al blijft men dan ook bij de oefeningen beneden het maximum van springvermogen en van trekkracht, dan behoeft men, **WANNEER DEZE OEFENINGEN VERSTANDIG EN GOED GELEID ZIJN**, niet te vreezen, dat het paard op een gegeven oogenblik, wanneer het geëischt moet worden, niet zijn uiterste krachten zal inspannen.

Het gezegde, dat men „het onmogelijke moet verlangen om het mogelijke gedaan te krijgen", is dan ook zeker ten opzichte van het paard en zijn dressuur geheel misplaatst.

Nimmer mag tijdens de dressuur worden vergeten, dat het paard een levend wezen is, begaafd met intellect en met een zeer sterk herrinneringsvermogen.

77. AFRICHTING RIJPAARD.

Hoewel blijkens punt 12 alle artilleriepaarden geschikt moeten zijn als trekpaard en als rijpaard en derhalve africhting als rijtrekpaard regel is, kan het als uitzondering noodig zijn een enkel

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

paard uitsluitend als rijpaard af te richten (zie slot van punt 23); ook kan het noodig zijn enkele paarden, die door bouw en hoogere bloedklasse minder geschikt zijn voor trekpaard meer als rijpaard af te richten. Laatstbedoelde paarden worden daarom in het 1e tijdperk slechts een enkelen keer ingedeeld als A. paard, gedurende de doorgezette trekoefeningen slechts als V. en M. paard of als geleiderspaard.

Met inachtneming van het vorenstaande is overigens de africhting gelijk aan die van het rijtrekpaard.

78. AFRICHTING OFFICIERSPAARD.

De africhting tot officierspaard is in hoofdzaak gelijk aan die voor rijtrekpaard, behalve dat de officierspaarden niet behoeven te trekken. In verband daarmede is ook de indeeling in tijdperken anders en wordt de tijd, welke bij de rijtrekpaarden besteed werd aan trekken, bij de officierspaarden besteed aan verdere dressuur als rijpaard.

79. DUUR DER AFRICHTING 12 MAANDEN.

Indeeling in tijdperken:

Ie TIJDPERK. (1—10e week).

De paarden gaan op africhtingstrens met neusriem; de ruiters zijn voor zien van een stokje.

Beoefenen van het leeren opschieten voor de beenen, ontwikkelen van de voortstuwende kracht; tempo's uitstrekken en verkorten. Gaan de paarden eenmaal willig vooruit, dan het bit laten opzoeken met nagenoeg gestrekten hals en laag gebracht hoofd (waarbij de neus komt ongeveer ter hoogte van de boeg), de richting van de profiellijn is hierbij bijzaak. Den paarden een flinke aanleuning toestaan, zonder dat ze gaan hangen op den teugel. **Gang** is hoofdzaak; groote volte, ruime wendingen met 1e werking van den binnenteugel. Overgangen tot stap en draf. Afzonderlijk rijden, afzonderlijk op- en afstijgen, opnemen der beenen.

Dagelijks ¾ uur in de manege en daarna zoo spoedig mogelijk naar buiten; stappen, afzonderlijk rijden.

80. IIe TIJDPERK. (11—24e week).

Herhaling van de oefeningen sub I; stang zonder kinketting; verbetering van den gang, het bijbrengen en het vormen van den opwaartschen boog van den hals. Rustig leeren galoppeeren in de galoppeerbaan (2 maal per week). Gehoorzaamheid voor den eenzijdigen beendruk (laten wijken op de groote volte en op de rechte lijn in het midden der manege); wendingen, en wendingen om de voorhand.

Recht richten.

De gebroken lijn, de slangenvolte, de volte.

Veel overgangen maken.

Dagelijks ¾ uur in de manege daarna naar buiten, ook in draf; stappen door het terrein. Afzonderlijk afmarcheeren uit het kampement.

2 maal per week springen aan de hand op achtereenvolgende dagen, ook buiten.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

81. IIIe TIJDPERK. (25e—34e week).

Het uitstrekken en verkorten van den gang.

Bevestiging van de gehoorzaamheid aan den eenzijdigen beendruk.

Houding in stap en draf verbeteren; het maken van kortere overgangen; het rijden van wendingen in de vereischte stelling en met behoud van tempo; het sluiten en openen van de volte. Stang met kinketting.

Lichte graad van schouder binnenwaarts en buitenwaarts.

Het medenemen van de achterhand bij het van hand veranderen (begin van in „travers van hand veranderen").

Het ontwikkelen van een rustigen galop.

Achterwaarts gaan.

Per week (25e tot en met 28e week) 2 maal los springen op achtereenvolgende dagen.

Per week (29e tot en met 34e week) 2 maal springen onder den man zonder kinketting.

82. IVe TIJDPERK. (35e tot 44e week).

Herhaling van het voorgaande.

Het rijden van schouderbinnenwaarts en buitenwaarts, passade, in travers van hand veranderen, overschenkelen.

Wending om het midden.

Het rijden van korter tempo van draf en het maken van kortere overgangen.

In evenwicht stellen.

Het aanspringen in galop.

Gewennen van de paarden aan de sabel, aan de trom en aan het schieten enz.

Travers; renvers; contra galop; wending om de achterhand. **(Worden niet geleerd aan remontepaarden, doch worden hier volledigheidshalve met een enkel woord besproken als leidraad voor Officieren).**

2 maal per week op achtereenvolgende dagen springen onder den man zonder kinketting; maximum hoogte 1 M.

83. TRAVERS EN RENVERS (niet voor remonten).

Wanneer het paard de reeds eerder besproken oefeningen op twee hoefslagen naar wensch kan uitvoeren, kan men overgaan tot het rijden van travers en renvers, op of evenwijdig aan den hoefslag.

Beweegt het paard zich met de voorbeenen op den hoefslag, met de achterhand hoogstens één pas naar binnen en is het hoofd gesteld in de richting van de beweging, dan spreekt men van travers.

Beweegt het paard zich met de achterbeenen op den hoefslag, met de voorhand hoogstens één pas naar binnen en is het hoofd gesteld in de richting van de beweging, dan spreekt men van renvers.

Is door het voorgaande de nageeflijkheid, alsmede de buigzaamheid der paarden vermeerderd, evenals de gehoorzaamheid en opmerkzaamheid op been- en teugelhulpen, dan zullen bij voldoende krachtsontwikkeling de hulpen van het niet zijwaarts drijvende been versterkt worden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Hierdoor zal bij het rijden in een verkort tempo van draf de impuls worden vermeerderd en bij een goede regelende werking der hand de beweging verhevener en krachtiger worden.

84. CONTRAGALOP (niet voor remonten).

Men bereidt den contragalop voor door het rijden van gebroken lijnen in galop, waarbij men alleen onder de werking der teugels het paard eenige passen van den hoefslag naar binnen laat komen dus alsof men een groote volte wil maken. Vervolgens brengt men het paard weer op den hoefslag door de voorhand onder de werking van de teugels alleen naar buiten te brengen. (Voornamelijk werken met den binnenteugel 4e werking). Het buitenbeen van den ruiter blijft dus op de zelfde plaats liggen achter den singel.

Langzamerhand maakt men de wendingen in den contragalop kleiner.

Vervolgens begint men met de groote 8, kleine 8 en de slangenvolte. Men begint de oefening van de groote 8 op de beide groote voltes van de manege en slechts eenmaal uitgevoerd (twee veranderingen van hand). Zoodra de beweging kalm wordt uitgevoerd, houdt men de paarden langer op de groote 8. Zoodra zij kalm en gestrekt galoppeeren, verkleint men de figuur en rijdt een kleinere 8. Men moet trachten het verkrijgen van lenigheid te bewerkstelligen door langer en herhaalde arbeid op deze figuur meer dan door een overdreven sluiten van de 8, vooral met paarden met weinig bloed. Eveneens zal de slangenvolte

in den beginne met slechts één boog gereden worden en deze figuur meer gesloten worden, naarmate van de vorderingen.

Teneinde de moeilijkheid van het aanspringen in den contragalop op de slangenvolte te vermijden, begint men steeds met een boog in den goeden galop. Gedurende den boog in den contragalop de buitenteugel door een goed berekende 4e werking het gewicht van de voorhand op de binnenschouder doen houden en door een 2e werking van den binnenteugel de binnenschouder en heup terug laten houden, om het verspringen tegen te gaan. (Bij een rechtschen contragalop, rechter teugel 4e werking, linkerteugel 2e werking).

85. WENDING OM DE ACHTERHAND. (niet voor remonten).

De voorbereiding voor de wending op de achterhand brengt mede het meer en meer ondertreden van de achterhand. De wending om de achterhand is hiervan de uiterste grens.

Men begint met het paard een meer of minder kleine volte te laten doorloopen in het midden der manege en brengt de voorhand van het paard wat naar buiten, waarbij het buitenbeen belet, dat de achterhand medegaat, en laat het paard in dezen stand de volte een paar passen volgen, daarbij er weder op lettende, dat het paard het buiten achterbeen vóór langs het binnen achterbeen plaatst. Doet het paard dit gewillig, dan wordt de voorhand verder naar buiten gebracht, totdat het paard in het verlengde van de straal van de volte

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

staat, met de achterhand op de volte, en laat men het in dien stand de volte eerst gedeeltelijk en later geheel doorloopen. Later bij het leniger en gehoorzamer worden van het paard, wordt de volte steeds kleiner en kleiner genomen, tot als uiterste grens de wending om de achterhand bereikt wordt, waarbij het binnen achterbeen op zijn plaats blijft en het buiten achterbeen er voor langs geplaatst wordt.

De hulpen voor de wending om de achterhand zijn dezelfde als die voor het overschenkelen (Zie Ruiterschool), doch waarbij de handen sterker inwerken dan de beenen, omdat de voorhand een grooteren cirkel heeft te doorloopen.

86. Ve TIJDPERK. (45e tot 52e week).

Entrainement; het maken van marschen tot een maximum van 3 uur. Herhaling van het IVe tijdperk, terreinrijden, oefening met handpaard.

87. SCHEMA van africhting van het RIJTREKPAARD. (12 maanden).

Bij het remontedepôt leeren de paarden het dragen van den ruiter en gedeeltelijk het opschieten voor de beenen.

Ie TIJDPERK. (24 weken).

1e t/m 4e week.

Paarden geleidelijk tot ¾ uur onder den ruiter in de manege, op- en afstijgen, opnemen der beenen, wennen aan de strengen en opvoeren tot ¾ uur voor de ledige slede (30—35 K.G.).

5e t/m 12e week.

¾ uur trekken voor de slede met ijzer (totaal 60 K.G.); voor de sterkste paarden op te voeren tot 80 K.G. Vervolgens ¾ uur onder den ruiter, om den anderen dag in de manege en buiten op niet te harden en effen bodem.

Vanaf de 9e week rijden op stang zonder kinketting en met trens.

13e t/m 16e week.

Als voren, voor de sterkere paarden het totale gewicht der slede op te voeren tot 100 K.G.; wennen aan model tuigen en leeren rijden met losse spannen.

Wanneer de paarden buiten rustig gaan, wordt begonnen met het doorgaan van slootjes en het in

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

stap overwinnen van kleine hindernissen. Alles aanvankelijk aan de hand.

17e t/m 24e week.

Oefenen in het aan- en afspannen voor de stukken, daarna leeren trekken, opvoeren tot ten slotte 1 uur voor de stukken.

IIe TIJDPERK. (28 weken).

1e t/m 4e week.

Gedurende 1½ uur rijden, gedeeltelijk buiten, gedeeltelijk in de manege.

Eenmaal in de week trekken voor de stukken gedurende 1 uur.

5e t/m 20e week.

Rijden op stang met kinketting van af de 7e week. In de laatste weken wennen aan wapens enz.

Eenmaal per week trekken voor de stukken met 6 (c.q. 4 paarden) op te voeren tot 2 uur. Eenmaal per week trekken met achterspannen gedurende ¼ uur.

Op twee achtereenvolgende dagen springen der paarden (1e t/m 8e week aan de hand, vervolgens onder den ruiter, zonder kinketting na voldoende ingegaloppeerd te zijn dus bv. 9e week).

Galopoefeningen hebben plaats 3 maal per week en beginnen in de 5e week. (einde 4e week wegen).

21e t/m 28e week.

Doorgezette trekoefeningen. Entraineeren voor

de stukken, dagelijks 3 à 4 uur trekken, gewicht op te voeren tot 1680 K.G.

Eenmaal per week trekken met achterspannen.

De rijpaarden komen 1 maal per week voor de stukken, doch niet als A.-paard, de overige dagen gaan zij mede als rijpaard (indeelen als stukscommandant paard).

Remonteruiters geleidelijk vervangen door afgerichte stukrijders.

Vaststelling beste indeeling, enz.

88. AFRICHTING DRAAGTREKPAARD (1).

De africhting van een draagtrekpaard heeft ten doel de jonge paarden zoodanig te vormen, dat zij in alle voor bergartillerie begaanbare terreinen, hetzij aangespannen, hetzij beladen, hunne geleiders gewillig volgen of zich door dezen gewillig laten geleiden en na een afstand van 20 à 25 K.M. — waarvan 6 K.M. met gedragen materieel — te hebben afgelegd, nog volkomen gevechtsvaardig zijn.

89. Om dat doel te bereiken moet de africhting bestaan uit:

a. gewenningswerk;
b. ontwikkeling van het trekvermogen;
c. ontwikkeling van het draagvermogen.

---

(1) Voorloopig wordt bij de africhting nog gebruik gemaakt van het 7 cM. K. A. materieel.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

90. *a.* GEWENNINGSWERK.

1. Algemeen.

Onder gewenningswerk wordt in het algemeen verstaan het vertrouwd maken van de paarden met de omstandigheden, waaronder zij verzorgd worden en waarin zij hun arbeid moeten verrichten.

Het omvat dus, naast eigenlijke staldressuur:

gewennen aan het op- en aftuigen, op- en afhaken van de munitiekisten,

aan- en afspannen,

het overschrijden van hindernissen,

het marcheeren in moeilijk terrein,

het marcheeren langs mogelijk angst veroorzakende voorwerpen, en

het gewennen aan het vuren.

Het gewennen aan het op- en afladen kan eerst plaats hebben, nadat het draagvermogen is ontwikkeld.

Aangezien de geleider slechts over weinig middelen beschikt om zijn paard tot gehoorzaamheid te dwingen, is het zaak, dat gedurende de geheele africhting er naar wordt gestreefd, dat het vertrouwen van het paard in den geleider steeds wordt verhoogd, waardoor verzet uit vrees wordt voorkomen.

Dat vertrouwen moet in de allereerste plaats worden aangekweekt bij de behandeling en verzorging op stal; wordt hieraan te weinig aandacht geschonken dan wordt daardoor de kiem gelegd voor later te ondervinden moeilijkheden.

Is het vertrouwen in den geleider en in den omgang met menschen door de staldressuur gegrondvest, dan moeten voor alles bij het verdere gewenningswerk ruwheid en geweld worden vermeden en mogen pijn veroorzakende middelen geen toepassing vinden. Geduld en geleidelijkheid moeten steeds op den voorgrond blijven staan; veel beloonen en weinig straffen moet steeds als stelregel gelden.

Gewoonlijk zijn angstige of kwaadaardige dieren volgzamer, wanneer zij min of meer vermoeid zijn, dikwijls zijn ook enkele paarden tot verzet geneigd uit stalvroolijkheid of omdat zij te weinig arbeid verrichten.

Daarom is het zaak om, zoodra de paarden in dressuur worden genomen, hen geruimen tijd dagelijks te laten afstappen, eerst op vlak, doch zoo spoedig mogelijk in geaccidenteerd terrein, (aanvankelijk moeilijke hindernissen te vermijden), waarbij dan gezorgd behoort te worden, dat geoefende D. T. Pn. de jonge dieren voorgaan. Tevens worden de paarden aan straatgewoel gewend.

Een marsch van 2 à 3 uur in bergterrein zal gewoonlijk voldoende zijn, om alle paarden volgzamer te maken voor het gewenningswerk, dat nog bij thuiskomst moet geschieden.

Hebben de paarden bij dat werk zich gewillig betoond, dan worden zij tot belooning dadelijk op stal gezet.

2. Staldressuur.

91. Zie punt 19.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

3. Oefening in op- en aftuigen en op- en aftoomen.

92. Bij de oefeningen in het op- en aftuigen moet alle ruwheid streng worden tegengegaan en moet vooral het opleggen van den draagbok omzichtig plaats hebben, terwijl de singels aanvankelijk niet meer mogen worden aangehaald, dan hoog noodig is om den bok op zijn plaats te houden.

Aanvankelijk en tot zoolang als noodig is zal de draagbok door 2 man worden opgelegd en afgenomen.

Laten de paarden zich in den stal rustig optuigen, dan gewenne men ze gedurende het afstappen ook dikwijls aan het op- en aftuigen buiten den stal.

Ook bij het op- en aftoomen moet alle ruwheid worden vermeden om het paard niet kopschuw te maken.

Belooningen met wat gras of gaba, veelvuldig toegepast, werken, evenals bij andere oefeningen, eene spoedige en goede africhting in de hand.

4. Oefening in op- en afhaken van munitiekisten.

93. Zoodra de paarden zich in den stal gewillig laten optuigen en optoomen moeten zij al dadelijk worden gewend aan het dragen van ledige kisten, meer om ze te gewennen aan het op- en afhaken van de kisten, dan om ze te gewennen aan het dragen van een last.

Tot het ophaken van de kisten, plaatst men deze op een pas of tien afstand van elkaar op den grond,

waarna de manschappen, die de kisten hebben geplaatst, zich verwijderen.

Het paard wordt daarna vooruit geleid, totdat het midden tusschen de kisten is gekomen, waarna halt wordt gehouden en het paard bedarend wordt toegesproken.

Is het tot rust gekomen, dan wordt het vooruit geleid, waarna de kisten een weinig dichter bij elkaar worden geplaatst en het paard op overeenkomstige wijze tusschen de kisten wordt gebracht. Blijft het ook thans weder rustig, dan geleide men het eenige malen achtereenvolgens tusschen de kisten door zonder halt te houden, daarbij zorgende, zoodra het paard maar eenige vrees betoont en tusschen de kisten door tracht te ijlen, het te doen halt houden en het zoolang bedarend toe te spreken, tot het rustig tusschen de kisten blijft staan.

Men lette er hierbij vooral op, deze oefening niet te dikwijls op dezelfde wijze te herhalen, daar het paard anders steeds in spanning blijft, maar leide, bijvoorbeeld telkens na twee gangen tusschen de kisten, de aandacht van het paard af, door het telkens langs een anderen weg tusschen de kisten door te geleiden, waartoe deze verplaatst worden.

Gaat het paard op bovenomschreven wijze eenmaal zonder vrees tusschen de kisten door, dan plaatse men de kisten wederom op een onderlinge afstand van 10 passen op den grond en herhale de vorige oefening, waarbij echter de manschappen, die de kisten hebben geplaatst, rustig blijven staan.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Is het paard ook hiermede vertrouwd geraakt, dan late men de kisten door de manschappen in de handen houden, terwijl het paard tusschen hen doorgaat, de manschappen aanvankelijk op eenigen afstand van elkaar staande, om na elken doorgang dien afstand te verminderen.

Daarna wordt er al spoedig toe overgegaan om, wanneer het paard tusschen de manschappen in halt heeft gehouden, de manschappen met de kisten het paard bedaard en gelijktijdig te doen naderen. Bij het minste betoon van vreesachtigheid hierbij, houden de manschappen halt, totdat het paard door toespreken geheel bedaard is.

Op deze wijze voortgaande moeten, door taai geduld, alle paarden worden gewend aan het ophaken van de kisten, zonder er zich tegen te verzetten. Nimmer mogen de paarden geblinddoekt of hunne oogen gesloten worden om de kisten te kunnen ophaken, evenmin als ze hiertoe kort aan een boom of paal mogen worden vastgebonden, terwijl het gebruik van de praam bij elke oefening ook ten strengste verboden is.

Zeer vreesachtige paarden late men bij het gaan tusschen de kisten — op den grond geplaatst of door de manschappen gedragen —, aanvankelijk op korten afstand vóórgaan door een rustig en gewillig paard. Moet het vreesachtige paard tusschen de kisten of manschappen halt houden, dan houdt het paard, dat voorgaat, ook zoolang halt.

Ook kan het aanbeveling verdienen om de vreesachtige paarden gedurende de staldressuur te gewennen aan de munitiekisten, door er een of twee

in eene ledig gemaakte standplaats te brengen en daarmede geleidelijk en gelijktijdig het paard te naderen.

Het afstappen van de paarden met ledige of met gedeeltelijk gevulde kisten mag nooit geschieden zonder deze te bevestigen met den dekensingel daar het afvallen van de kisten voorkomen moet worden.

Bij het ophaken van de kisten moet de noodige bedaardheid in acht genomen worden; de kisten mogen na het afhaken niet dadelijk en in geen geval ruw op den grond worden geplaatst. Het verdient aanbeveling om de kisten, na afgehaakt te zijn, aanvankelijk door de naast het paard blijvende manschappen een oogenblik in de handen te doen houden en daarna weder te doen ophaken, waarna de manschappen zich verwijderen. Geleidelijk op deze wijze voortgaande, verwijderen de manschappen zich met de kisten na het afhaken telkens een weinig meer van het paard, om daarna de kisten wederom op te haken. De geleider zorge hierbij, dat het paard niet oogenblikkelijk, nadat de kisten zijn afgehaakt, doorgaat, maar dat het rustig blijft staan.

Ten slotte wordt na voldoende oefening het weder ophaken van de kisten, na te zijn afgehaakt, achterwege gelaten. De kisten mogen echter nimmer, na afgehaakt te zijn, op korten afstand van het paard worden nedergezet.

Het op- en afhaken van elke munitiekist geschiedt, zoowel bij de ledige als bij de gedeeltelijk gevulde kisten, steeds door twee man en aan weerszijden gelijktijdig.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

5. Oefening in aan- en afspannen.

94. Zoodra de paarden of enkele onder hen rustig het op- en afhaken van de munitiekisten toelaten, wordt een aanvang gemaakt met de oefening in het aan- en afspannen, welke oefening in denzelfden geest als hierboven en met bedaardheid en voorzichtigheid moet geschieden.

Alvorens de paarden aan te spannen is het noodig hen aan de strengen te gewennen overeenkomstig punt 22.

Zijn de paarden gewend aan de strengen, dan wordt het aan- en afspannen beoefend. Hiermede wordt zoolang voortgegaan, totdat de paarden rustig en zonder te draaien voor het lamoen kunnen worden gebracht en volmaakt stilstaan, wanneer het stuk voorwaarts wordt bewogen, om aangespannen te worden.

Het voortbewegen van het aangespannen stuk, over hoe geringen afstand ook, mag niet plaats hebben.

95. Al de hiervoren genoemde oefeningen behooren op een rustige plaats te geschieden (manege); eerst wanneer de paarden zich kalm de kisten laten op- en afhaken, zich willig laten aan- en afspannen, mogen de paarden met de munitiekisten uitrukken.

Men kieze echter aanvankelijk wegen, waarvan geen druk gebruik wordt gemaakt.

De paarden worden opgetoomd met africhtingstrenzen, totdat de angst voor den te trekken of te dragen last geheel is overwonnen; eerst daarna

moeten de trensgebitten voor draagpaarden worden gebruikt (1).

Voor de wijze van geleiden, de hulpen en verdere voorschriften en wenken wordt verwezen naar R. Bg. A. V. (Geleiderschool).

Bij kalme, rustige paarden kan het gewenningswerk in 1 maand afgeloopen zijn.

Schuwe en kwaadaardige paarden gewennen niet zoo vlug; men ga echter niet tot de volgende oefeningen over, voordat het paard zich mak en kalm gedraagt bij voorgaanden gewenningsarbeid; deze paarden blijven in dressuur achter, hoe krachtig zij ook mogen zijn.

96. *b.* ONTWIKKELING VAN HET TREKVERMOGEN.

1. Algemeen.

Het D. T. P. moet tot ontwikkeling en vermeerdering van zijn trekvermogen leeren de trekhouding aan te nemen. Hieronder wordt verstaan de eigenaardige houding van het trekpaard, waarin het zijn werk het gemakkelijkst verricht en welke wordt aangenomen op het oogenblik, dat het paard zich met het volle gewicht in den borstriem legt.

Tot het aannemen van die trekhouding, waarbij het zwaartepunt zoo dicht mogelijk bij de voorste ondersteuningspunten komt, brengt het paard

(1) Zoolang nog de z.g. dwangtrenzen bestaan steeds met uitschakeling van de dwangwerking door de longe aan de trensophangringen te bevestigen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

hoofd en hals omlaag, (de rug wordt sterk absoluut gespannen) en plaatst het de voorbeenen meer onder den lichaamslast.

De meeste paarden, welke gewillig en goed gebouwd zijn, nemen die houding vanzelf aan, zoodra zij een last moeten voorttrekken. Andere minder gunstig gebouwde of vreesachtige paarden, doen dit eerst als zij eenigszins vermoeid geraken door het trekken in een andere houding, terwijl bij enkele ongunstig gebouwde paarden, welke gewoon zijn te werken met hooge hoofd- en halsstelling en ingebogen rug en lendenen die houding kunstmatig moet worden verkregen door gebruik te maken van bijzetteugels, waardoor de paarden hoofd en hals zullen trachten omlaag te brengen en daardoor de ruggen eenigszins opwelven. Het verkrijgen van deze rugwelving is noodig, omdat anders de rugspieren niet tot de voortbeweging kunnen medehelpen.

2. Eigenlijke oefeningen.

97. De oefeningen, welke het ontwikkelen van het trekvermogen ten doel hebben, worden gehouden met als D. T. P. opgetuigde paarden, al of niet met bijzetteugels bijgezet, en aanvankelijk zooals plaats heeft gehad bij het gewennen aan de strengen.

De geleiders plaatsen zich aanvankelijk aan de linkerzijde der paarden, zooals in de geleiderschool is omschreven, teneinde de noodige hulpen voor het voorwaarts gaan, het halt houden en de wendingen te kunnen geven.

Om voorwaarts te gaan, zal de geleider bij het aanbrengen van de hulpen het paard tegelijkertijd met een tongslag of aanzetten met de stem, zoo noodig vergezeld door het aandrijven met een stokje, rustig vooruit doen gaan.

Gehoorzaamt het paard, dan wordt na eenige passen halt gehouden, waarna het wordt beloond.

Het voorwaarts gaan, halt houden en beloonen wordt zoolang voortgezet, tot het paard volmaakt op de hulpen gehoorzaamt, zonder dat voor aandrijven een stokje, tongslag of stem noodig is.

Vervolgens wordt het paard geleerd zijn geleider te volgen, daar deze regel vóór zijn paard zal loopen. Om dit het paard te leeren, zal de geleider, de handen op den rug houdende, de longe zoo kort aanvatten, dat het paard niet rechts of links langs hem heen kan gaan, doch achter den geleider moet blijven, waarna weder het voorwaarts gaan, het halt houden en het maken van wendingen wordt beoefend.

Aanvankelijk mag, vooral bij het voorwaarts gaan, slechts zeer weinig worden tegengehouden aan de strengen, doch naarmate het paard vorderingen maakt in gehoorzaamheid aan de voortdrijvende hulpen kan meer en meer worden tegengehouden. Gaat het paard gewillig voorwaarts onder het aannemen van de trekhouding, dan kan worden overgegaan tot het voorttrekken van een slede, waarvan de bak gaandeweg met ijzer wordt verzwaard.

Men zij echter indachtig, dat men bij dit verzwaren van den voort te trekken last uiterst geleidelijk te werk moet gaan, en in ieder geval

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

moet voorkomen, dat het paard uit eigen beweging stil gaat staan, omdat het te vermoeid wordt.

Om de lust in het trekken te onderhouden, moet elke trekoefening voor de slede geëindigd worden met het gedurende 5 minuten laten voorttrekken van een ledige slede.

De strengen van het paard worden zoodanig aan de slede bevestigd, dat zij gemakkelijk kunnen losraken, als het paard onverhoopt mocht doorgaan.

Angstige paarden worden voorzien van een kaptoom en twee longes, waarmede het paard door twee man wordt geleid.

Aanvankelijk moet de slede voortbewogen worden over grasvelden, langs zooveel mogelijk rechte lijnen, terwijl eventueel noodzakelijke wendingen zoo groot mogelijk genomen moeten worden. Later moet geleidelijk de slede worden voortbewogen op harde, begrinte terreinen, om het paard aan het daardoor veroorzaakte geraas te gewennen, terwijl gaandeweg de wendingen worden verkleind.

Wordt een paard door het geraas van een slede schrikachtig of angstig, dan spant men het dadelijk uit en laat het achter de slede van een ander, rustig gaand paard loopen, waarbij men het kalmeerend toespreekt. Loopt het rustig achter de slede, dan brengt men het gaandeweg doormarcheerende, naast de slede van het voor hem loopende aangespannen paard.

Blijft het ook dan rustig, dan kan het weder voor de slede worden gespannen.

98. Ten slotte worden de paarden ook gewend

aan het voortbewegen van het stuk. Met gewillige paarden zal men dan geen last meer krijgen, als men er slechts voor zorg draagt, dat zij bij de wendingen niet met de achterbeenen tegen het lamoen stooten.

Toch moeten de strengen niet in de trekhaken worden gehaakt, doch met fouragestrikken zoodanig daaraan worden verbonden, dat bij verzet de strengen gemakkelijk kunnen worden losgetrokken.

Paarden, welke voor het stuk zelve of voor het gerammel daarvan angstig zijn, worden op dezelfde wijze behandeld als de paarden, die angstig zijn voor het geraas van de slede.

Helpt dit niet, dan moet het paard, hetzij door trekken van de slede, hetzij in een latere periode door het dragen, moede worden gemaakt, waarna het weer voor het stuk wordt gespannen.

Wanneer de paarden voor het stuk regelmatig trekken wordt het halthouden, voorwaarts gaan en wenden op de hulpen of de bewegingen van den geleider onderhouden.

Teneinde het geleerde bij het gewenningswerk te onderhouden, moet van de rusten gebruik worden gemaakt, om de beenen der paarden op te lichten, de paarden af- en op te tuigen, de munitiekisten op- en af te haken en aan- en af te spannen.

Eenmaal 's weeks wordt in geaccidenteerd terrein gemarcheerd met onopgetuigde paarden om het gewillig volgen van de paarden te onderhouden (1).

(1) Paarden, welke soms in geaccidenteerd terrein of voor hellingen met zware steenen bezaaid, weigeren te

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Het ontwikkelen van het trekvermogen duurt in normale omstandigheden 3 maanden.

99. *c.* ONTWIKKELING VAN HET DRAAGVERMOGEN.

1. Algemeen.

In het algemeen wordt het draagvermogen van de paarden ontwikkeld door geleidelijke opvoering van het gewicht van den te dragen last en door het langzamerhand vermeerderen van den tijd, gedurende welken deze moet worden gedragen.

In verband met het verkrijgen van de hoogst mogelijke volharding der paarden en van de grootst mogelijke duurzaamheid, is het echter lang niet onverschillig op welke wijze de last wordt gedragen. De ondervinding leert toch, dat verscheidene paarden dezen met gewelfden rug dragen en dit zijn in den regel de sterkste paarden met de meeste volharding.

Andere daarentegen laten, zelfs bij vrij geringe

---

te trekken, kunnen in het gewillig trekken worden geoefend door dergelijke hellingen aanvankelijk zonder stuk te doen beklimmen, waarbij de kanonniers aan de strengen tegenhouden, eerst weinig, doch gaandeweg sterker. Het paard mag daarbij niet voorwaarts gaan of halt houden dan op commando van den stukscommandant. Bovengekomen wordt het paard met een weinig gras of gaba (ook zoo mogelijk water) beloond. Zoodra het paard uit eigen beweging tracht halt te houden, moeten de kanonniers minder sterk tegenhouden. Niet voordat het paard regelmatig de helling beklimt, terwijl de kanonniers (4) zoo sterk mogelijk tegenhouden,, kan men beproeven het stuk naar boven te laten trekken, eerst met afgeladen vuurmond.

lasten, den rug zakken, zijn spoedig vermoeid, waggelen op de beenen, stooten dikwerf aan, vallen spoedig en zijn in moeilijk terrein bepaald onbruikbaar. Ook verzetten zij zich vaak tegen het opladen, vermoedelijk uit pijn.

Niet altijd zijn zwakte en ongunstige bouw (vooral van rug en lendenen), oorzaak van deze verschijnselen, welke het paard op den duur waardeloos maken als D. T. P., doch zijn een te snel opvoeren van het gewicht van den te dragen last of van den draagtijd, gepaard met onvoldoend toezicht tijdens het dragen of onvoldoende zaakkennis van de verschijnselen, welke zich bij het dragen voordoen, evenveel redenen daartoe.

Het laten zakken van den rug moet dus beschouwd worden een gevolg te zijn òf van ongunstigen bouw òf van zwakte òf van vermoeidheid door onoordeelkundig snel opvoeren van den te verrichten arbeid.

Alle paarden nemen bij het eerste beladen den last met een gewelfden rug op; de sterksten houden den rug in die houding — zij het dan ook met minder krachtig gespannen spieren dan aanvankelijk —, terwijl de zwakste paarden al vrij spoedig trachten den last in een andere houding te dragen, die oogenblikkelijk voor hen gemakkelijker is, dat is met geheel ontspannen rug- en buikspieren, m. a. w. met doorgezakten rug. Dit laatste geldt ook voor vermoeide paarden.

Die draaghouding met doorgezakten rug nu leidt tot ongemakken voor het paard, evenwel niet dadelijk, doch eerst op den duur.

Naarmate toch het doorzakken van den rug zich

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

in sterkeren graad voordoet — en hiertoe komen doorgaans al de paarden, welke in het ontspannen van den rug het middel gezocht en ook meenen gevonden te hebben om den last gemakkelijker te dragen —, wordt de achterhand onvoldoende onder het zwaartepunt van het beladen paard gebracht, wat tot onvoldoende activiteit van de achterhand en dus gaandeweg tot verslapping van de spieren daarvan en van de antagonisten der rugspieren leidt en dus een nog sterker doorzakken van den rug in de hand werkt. En zoo voortgaande laat het paard den rug ten slotte in zoo sterke mate zakken, dat de gang (stap) abnormaal wordt, — men verkrijgt de beenzetting van den draf —, en een druk wordt uitgeoefend op de, onder de doorgezakte lendenen gelegen nieren.

Het paard urineert dikwijls, doordat deze deelen min of meer ontstoken geraken en eindigt met stijfheid en zelfs met lendenlamheid. **Voor den africhter en gebruiker is het daarom een gebiedende noodzakelijkheid om een doorzakken van den rug, hoe gering ook, te voorkomen.**

Nu is het doorzakken van den rug, wanneer het in geringe mate plaats heeft, niet dadelijk aan den rug zelve zichtbaar. De meer opgerichte stand van den hals en het onvoldoende ondertreden van de achterhand zijn echter ontwijfelbaar kenteekenen van die verkeerde rughouding.

En aangezien rugwelving halsbuiging veroorzaakt en omgekeerd, heeft de africhter en gebruiker het in zijn hand, om de paarden steeds met rugwelving te laten dragen, wanneer hij kan zorgen, dat het paard hoofd en hals laag brengt.

Zooals de ondervinding leert, zijn de trekoefeningen voor de slede bij uitstek geschikt om de krachten van de paarden te verhoogen. Hoe krachtiger de paarden zijn, vóórdat tot het dragen van zware lasten wordt overgegaan, hoe meer de fouten in den bouw daardoor veronzijdigd worden, hoe minder dus de kans wordt, dat de paarden bij het opvoeren van het te dragen gewicht tot een laten zakken van den rug worden gebracht.

Geschiedt dit laatste ondanks stelselmatig toegepaste trekoefeningen, dan zal de africhter zijn toevlucht moeten nemen tot een bijzetteugel.

Door oordeelkundig gebruik van dezen teugel (1) heeft hij het in zijn macht, om bij zijn paarden het laten zakken van den rug te voorkomen.

Bij goed geleide en doorgezette trekoefeningen, ook in bergterrein, zullen bijzetteugels als regel echter overbodig zijn, vooral bij goed en scherp deskundig toezicht tijdens het dragen.

Is de onderwijzer omtrent de draagkracht van een paard nog in het onzekere, dan gebruike hij een bijzetteugel bij het opvoeren van het gewicht

(1) De bijzetteugel moet zoodanig worden aangebracht, dat hij alleen gespannen is, als het paard met hooge hals- en hoofdstelling loopt, doch zoodra hoofd en hals omlaag worden gebracht, ontspannen is. Dit verkrijgt men door den bijzetteugel zoo laag mogelijk aan de singels te bevestigen.

De ondervinding heefd geleerd, dat per paard met één bijzetteugel kan worden volstaan. Het eene einde wordt aan den voorsten singel, onder de borst, bevestigd, het andere einde wordt tusschen de voorbeenen naar voren gebracht en bevestigd aan een dubbel genomen riem 1 0,60 M., welks stooteinde, na door de beide trensringen gestoken te zijn, aan den gesp bevestigd wordt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

van den last. Bemerkt hij daarbij, dat het paard te dikwijls den bijzetteugel spant, dan moeten de draagoefeningen niet worden voortgezet, maar het paard teruggesteld worden tot de trekoefeningen.

2. **Eigenlijke oefeningen.**

100. De oefeningen tot ontwikkeling van het draagvermogen worden begonnen met voldoend krachtige paarden, die de voorgaande trekoefeningen met vrucht hebben doorloopen, en duren in normale omstandigheden 6 maanden.

De dieren zijn opgetuigd als D. T. P. en c.q. bijgezet en met munitiekisten beladen, welke, aanvankelijk ledig, later verzwaard worden met ijzeren blokken, kogels, lood, enz.

Na een paar dagen kan worden overgegaan tot het dragen van een totaal gewicht (1) van 60 K.G. hetwelk wekelijks wordt opgevoerd met 10 K.G., totdat de paarden 110 K.G. dragen. Daarna wordt dat gewicht om de 2 wekken met 10 K.G. verhoogd tot 130 K.G. Verder om de 2 weken met 5 K.G. verhoogd tot 150 K.G. en eindelijk om de 3 weken met 5 K.G. tot 160 K.G.

Het is duidelijk, dat vorengenoemde cijfers en getallen alleen gelden voor de werkelijk krachtige paarden.

Zwakkere of ongunstige gebouwde paarden hebben natuurlijk een veel langeren tijd noodig om op het maximum gewicht te komen. Hoeveel langer, hangt uit den aard der zaak af van elk

(1) Waar verder over totaal gewicht wordt gesproken, wordt daarmede bedoeld alles wat het paard draagt, dus harnachement, kisten enz. inbegrepen.

individu. **In het algemeen moet men bij de ontwikkeling van het draagvermogen zeer op zijn hoede zijn voor een te snelle opdrijving van de lasten.**

Nauwlettend gadeslaan van de verschijnselen, welke zich bij elk paard voordoen, is zeer noodzakelijk.

Vooral lette men op het behoud van eetlust en op de conditie van het paard en op den toestand van de draagvlakten der ruggen.

Traagheid, slechte eetlust, doffe haren, slaperige oogopslag, dikwijls mesten en urineeren, spoedig bezweet geraken, stilstaan tijdens de oefening, zonder dat het door schrik of iets anders wordt veroorzaakt, abnormale hartslag, slaan met de flanken, niet spoedig afproesten, zijn dikwijls aanwijzingen en kenteekenen, dat de gevraagde arbeid den krachten van het paard te boven is gegaan.

Zoodra dergelijke verschijnselen zich voordoen moet dadelijk de belasting worden verminderd en de opklimming langzamer plaats vinden, terwijl bij het constateeren van gevoelige draagvlakten de paarden moeten uitvallen om erger te voorkomen.

101. De tijd, gedurende welken in goede conditie verkeerende paarden in **het geheel** dagelijks moeten dragen (1), wordt als volgt geregeld:

(1) Aanvankelijk dragen de paarden niet langer dan $^3/_4$ uur achtereen. Na de 13e week wordt 1 uur achtereen gedragen. Een enkele maal — als de paarden krachtig zijn meermalen — kan langer achtereen worden gedragen, waarbij echter bijzonder rekening moet worden gehouden met de kans op het ontstaan van drukkingen enz.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

1e	week	1¼	uur	dragende	.....	60	K.G.
2e	„	1½	„	„	.....	70	„
3e	„	1¾	„	„	.....	80	„
4e	„	2	„	„	.....	90	„
5e	„	1½	„	„	.....	100	„
6e	„	1¾	„	„	.....	110	„
7e	„	2	„	„	.....	110	„
8e	„	1¾	„	„	.....	120	„
9e	„	2	„	„	.....	120	„
10e	„	2	„	„	.....	130	„
11e	„	2¼	„	„	.....	130	„
12e	„	2¼	„	„	.....	135	„
13e	„	2½	„	„	.....	135	„
14e 15e	„ „	2	„	„	.....	140	„
16e 17e	„ „	2	„	„	.....	145	„
18e 19e	„ „	2	„	„	.....	150	„
20e 21e 22e	„ „ „	2	„	„	.....	155	„
23e 24e 25e	„ „ „	2½	„	„	.....	160	„

102. Aanvankelijk wordt over effen terrein gestapt, later worden marschen over min of meer geaccidenteerd terrein gemaakt. Met deze oefeningen moeten die in het trekken gecombineerd worden, er voor zorgende, dat het dragen en trekken over alle paarden gelijkelijk worde verdeeld. Bij marschen zullen steeds een of meer onbeladen paarden worden meegenomen.

Aangezien de ondervinding geleerd heeft, dat sommige paarden, op vlakke wegen beladen marcheerende, eerder den rug laten zakken dan op geaccidenteerd of modderig terrein, waarbij zij zich flink moeten inspannen, moet het beladen marcheeren op vlakke wegen na de 12e week voor die paarden worden vermeden.

Nauwlettend toezicht gedurende den geheelen marsch is noodzakelijk.

Sterke hellingen, zoowel als sawahterreinen, waarin de paarden te veel in den modder zakken, moeten, vooral bij zwakkere paarden, aanvankelijk worden vermeden, zoolang zij nog niet geheel op krachten zijn gekomen, terwijl geen terrein wordt betreden, dat te voren niet verkend is geworden en waarvan niet is gebleken, dat het zonder bezwaar kan worden overgegaan.

Bij de marschen zoeke men af en toe kleine slooten en greppels op, om de paarden te gewennen deze rustig door te gaan en er niet overheen te springen.

Waar deze in de nabijheid van het kampement te vinden zijn, make men van kleinere of grootere bruggen en natte slooten gebruik om de paarden te gewennen ze rustig over en door te trekken.

Zoodra de paarden rustig en voldoende krachtig zijn wordt een aanvang gemaakt met het langzamerhand en zeer behoedzaam gewennen aan het op- en afladen, waarbij gebruik wordt gemaakt van plaatselijk aan te maken lichte houten voorwerpen in den vorm van een kanon, een affuit en

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

raden. Nadat de paarden hieraan gewend zijn en gedurende het op- en afladen stil blijven staan, worden zij van af de 18e week dagelijks op behoedzame en bedaarde wijze gewend aan het op- en afladen van kanon en affuit.

Aanvankelijk worden alle paarden gewend als 3e D. T. P. (1), eerst alleen met de raden, later met het achterstuk der affuit er bij.

Daarna oefent men ze als 1e en vervolgens als 2e D. T. P. (1).

Bij het eerste op- en afladen houdt de geleider het paard zoo rustig mogelijk door toespreken, strijken langs den hals enz.; zoo noodig houden 2 man het paard vast; bij onbetrouwbare paarden moet het hoofd wat omhoog worden gebracht, waardoor het achteruitslaan wordt bemoeilijkt.

De kanonniers zullen, bij het paard gekomen, dit toespreken en den last zóó hoog lichten, dat niet tegen het paard of den bok van worden gestooten en loopen kalm en zonder overhaasting door, totdat ze den last langzaam en behoorlijk op den bok kunnen strijken.

Uitdrukkelijk wordt gewaarschuwd tegen het ruw opladen van de lasten; deze moeten zeer behoedzaam op den bok worden gelegd zonder met den last tegen den bok te stooten, teneinde de paarden niet angstig en op den duur lastig te maken.

Moeten onbetrouwbare of kittelige paarden, welke slaan, worden opgeladen, dan kan het aanbeveling verdienen door een helper een voorbeen

(1) Zie noot (1) op blz. 143.

te laten opnemen, totdat de kanonniers de achterhand voorbij zijn. Uit den aard der zaak moet de helper zorgen het paard geen gelegenheid te geven op hem te steunen.

Tracht een paard den last af te bokken, dan wordt het hoofd in de hoogte gebracht of, als dit niet lukt, wordt het paard gedwongen zich op een volte te bewegen.

Onrustige, draaiende paarden moeten met den last niet tot staan worden gedwongen, het is beter ze dadelijk wat te laten rondstappen; trouwens moet over het algemeen het lang opgeladen laten stilstaan worden vermeden.

Om te voorkomen, dat sommige paarden zich opwinden door het lawaai van het uiteennemen van het stuk, het gerammel van gereedschappen enz., moeten de paarden aanvankelijk niet te dicht bij het stuk worden opgesteld en zoo mogelijk eerst aan die verschillende geluiden worden gewend.

Als einddoel moet worden bereikt, dat de paarden bij het op- en afladen volmaakt stilstaan.

Verdere oefeningen.

103. In de laatste maand der africhting, d.i. na het dragen van de kisten op 160 K.G., worden de marschen zoover opgevoerd, (de bijzetteugels worden, indien zij te voren toepassing vonden, afgelaten) dat 20 K.M. kan worden afgelegd, waarbij over ± 6 K.M. met gedragen materieel. Tevens worden de marschen dan door moeilijke terreinen met verschillende hindernissen gemaakt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Wordt in geaccidenteerd en moeilijk terrein gemarcheerd, waarbij veel geklommen moet worden, enz., dan wordt de duur van den marsch geregeld overeenkomstig de conditie en den graad van vermoeidheid, waarin de paarden bij den marsch verkeeren.

Eenmaal per week wordt in drassige terreinen gemarcheerd met getrokken materieel dan wel beladen met 135 K.G. als maximum.

Voorts worden oefeningen gehouden om de paarden te gewennen te trekken, wanneer zij voor elkaar zijn gespannen, en, zoo zulks nog niet is geschied, als trekpaard met het trektuig; verder worden de paarden gewend aan de trom en aan het schieten (punt 72).

De remonte-draagtrekpaarden zijn nu zoover gevorderd, dat zij bij de bergbatterijen kunnen worden ingedeeld.

WENKEN VOOR DE BATTERIJEN.

a. Algemeen.

104. Aangezien aan de jonge paarden, welke bij de batterijen worden ingedeeld, nog bijzondere zorg moet worden besteed en voorts eene oordeelkundige behandeling van alle paarden noodzakelijk is om hen zoolang mogelijk geschikt te doen blijven voor de van hen te vorderen diensten, volgen hieronder eenige wenken en aanwijzingen ter toepassing bij de batterijen.

1. Jonge paarden worden spoedig door onoordeelkundige behandeling op stal, tijdens het beslag of bij de oefeningen angstig gemaakt en tot verzet gebracht.

In de eerste plaats zorge men bij de jonge paarden geen stukrijders of geleiders in te deelen, die angstig zijn.

Bij de behandeling op stal dient gestreefd te worden naar een zachte gelijkmatige behandeling, ruwheid moet worden vermeden; men wake er echter voor, dat het streven naar zachtheid niet ontaardt in zachtheid uit angst voor de paarden en eische dus ook beslistheid in het optreden bij mogelijk verzet of ondeugd.

Het gewillig laten opnemen van de beenen is een punt van voorname zorg; wordt hieraan niet steeds de hand gehouden, dan worden de paarden lastig bij het beslaan enz.

Geëischt moet worden, dat alle paarden, zoowel

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

op stal als daarbuiten, zich de beenen gewillig laten opnemen en evenzeer dat al degenen, die met paarden moeten omgaan, behoorlijk de beenen der paarden kunnen opnemen.

Windzuigers en wevers worden op stal zooveel mogelijk van de anderen afgezonderd; paarden, die elkaar herhaaldelijk bijten of slaan, dienen zoo mogelijk naast andere paarden te worden geplaatst, waarmede zij zich beter verdragen.

2. Er dient rekening mede te worden gehouden, dat de jonge paarden bij het depôt niet gewend zijn aan geschutvuur; zulks behoort dus langzamerhand bij de batterijen te geschieden, waarbij in acht te nemen, dat de paarden als regel niet dicht bij de vuurmonden staan.

3. Voor het passend zijn van de verschillende tuigdeelen dient met zorg te worden gewaakt, aangezien niet passende tuigen vaak aanleiding geven tot verzet.

Het goed passen van zadels, draagbokken, hamen, broeken, staartriemen, borstriemen moet zorgvuldig worden nagegaan, de singels moeten niet te vast worden aangehaald.

Zoodra drukkingen of schavingen optreden, moeten de noodige maatregelen worden getroffen.

In het algemeen zijn Australiërs zacht in den mond, hetgeen dwingt tot het zorgen voor goed passende stangen en gebitten.

4. Paarden, die ziek of kreugel zijn geweest, eischen bijzondere maatregelen; in verband met eigenschappen, aard der ziekte, duur der ziekte enz. bepaalt de batterijcommandant hoelang een hersteld paard aan de hand medegaat, hoe lang

zonder bepakking enz. enz.; paarden, die niet geheel mede kunnen, spant men na een gedeelte van den marsch uit of deelt ze anders in; nimmer schrome men het advies van den paardenarts te vragen.

5. In het algemeen is goed waarnemen van de paarden tijdens en na hun arbeid noodig; afwijkingen in eetlust en gedragingen moeten terstond worden opgemerkt en nagegaan, niet alleen om dadelijk te kunnen vaststellen of een paard op een bepaalden dag dan wel sedert eenigen tijd te zwaar heeft moeten werken, doch ook om zich niet onnoodig ongerust te maken.

6. De batterij-, sectie- en stukscommandanten moeten op de hoogte zijn van de bijzonderheden van elk hunner paarden. Daartoe moet bij de batterijen het noodige omtrent elk paard worden aangeteekend; behalve de eigenlijke beoordeeling en de verdere wetenswaardige bijzonderheden (geschiktheid voor den dienst c.q. voor een bepaalde indeeling, beste plaats in de bespanning, herhaaldelijke ziekten, afwijkingen in het beslag, gebreken, ondeugden enz.) moeten worden vermeld de bloedclassificatie (1) en een der volgende aanteekeningen:

„Afgericht als officiersrijpaard", of „wegens onhandelbaarheid (ongeschiktheid) als trekpaard

(1) 1 = koudbloedig.
2 = een weinig bloed.
3 = tamelijk veel bloed.
4 = veel bloed.
5 = zeer veel bloed (gelijk te stellen met volbloed).
Behoeft niet te worden vermeld voor D. T. Pn. en Inheemsche paarden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

alleen afgericht als rijpaard", of „Afgericht als rijtrekpaard", of „Afgericht als draagtrekpaard".

Uit den aard der zaak behooren deze aanteekeningen bij verandering in den toestand geregeld te worden bijgehouden.

Door een en ander heeft ook een nieuw optredende commandant dadelijk een handleiding om hem het overzicht in den beginne te vergemakkelijken.

Bij overplaatsing van paarden worden de hen betreffende aanteekeningen, aangevuld met den datum van het laatste beslag, tegelijkertijd den nieuwen batterijcommandant toegezonden.

Vorenbedoelde beoordeelingen enz. worden in den stal ter mogelijke raadpleging opgehangen.

Zoo noodig kunnen eventueel benoodigde gegevens worden opgevraagd bij het depôt der bereden artillerie, waar dressuurstaten van de paarden worden aangehouden.

b. Veldbatterijen.

7. Zooals uit den leidraad africhting blijkt, worden alle rijtrekpaarden zoowel tot rijpaard als tot trekpaard afgericht.

Uit den aard der zaak echter zal het eene paard, krachtens zijn bouw, betere diensten als rijpaard dan als trekpaard leveren dan het andere en omgekeerd. Dit neemt echter niet weg, dat alle paarden zoowel voor rij- als voor trekpaard gebruikt moeten kunnen worden.

De verkregen geoefendheid voor het trekken en voor het gaan onder den man dient derhalve onderhouden en waar noodig vergroot te worden, terwijl door een oordeelkundige en doelmatige beweging gezorgd moet worden, dat de paarden in een flinken gezonden toestand blijven, dit vooral, wat betreft conditie en beenen, waarbij niet te vergeten, dat men te doen heeft met jonge paarden, die wel een zekeren arbeid kunnen presteeren, doch dienzelfden arbeid nog niet dagen achter elkaar kunnen volhouden.

Bij groote en bij meerdaagsche oefeningen plaatse men de jonge paarden bij voorkeur V. H. V. of V. H. M. en late men de slapsten liever als reservepaard achter de batterij volgen, terwijl bij kleine oefeningen in het garnizoen of op het exercitieterrein de paarden dan als B. H. V. en B. H. M. kunnen worden ingedeeld en de paarden, welke zich door hun bouw daartoe leenen, als V. H. A.

Aangezien alle paarden zooveel mogelijk ook achter moeten kunnen loopen en dit bij de africhting ook hebben gedaan, verdient het aanbeveling alle paarden nu en dan op het exercitieterrein als A.-paard in te spannen, zonder evenwel dadelijk twee jonge paarden naast elkaar in het achterspan te zetten.

Paarden, die zich door hun bouw beter eigenen tot rijpaard, kunnen bij kleine oefeningen in het garnizoen dan ingedeeld worden als rijpaard, evenwel bij voorkeur niet als verkenners- of trompetterspaard.

Wanneer na een jaar bij de batterij te zijn geweest, de paarden aan het werk daarbij meer gewend en krachtiger geworden zijn, kan langzamerhand meer van hen worden gevergd en kunnen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zij ook bij grootere oefeningen op de plaats worden ingedeeld, waartoe zij het meest geschikt zijn.

Nauwlettend toezicht van batterijcommandant, officieren en kader is evenwel noodzakelijk, daar anders minder geoefende ruiters of onverschilligen spoedig de jonge paarden zullen bederven.

Bij de rijpaarden openbaart zich dit door een z.g. uit elkaar vallen van het paard, waarbij de rugactie in meerdere of mindere mate opgehouden heeft te bestaan. Keeren, weigeren, steigeren en doorgaan als uiting van verzet zullen zich spoedig voordoen, wanneer geen maatregelen getroffen worden om het euvel te verhelpen. Het paard zal spoedig slijten.

Bij de trekpaarden openbaart zich dit bederven door luiheid, loomheid, zich steeds achter het haam houden, bij hooge halsstelling en onvoldoende rugactie, trippelen, enz.

Dergelijke paarden verminderen natuurlijk de capaciteit van de bespanning; zij zijn oorzaak, dat de overige paarden spoediger vermoeid en versleten geraken of dat de bespanning het stuk niet kan brengen waar het zijn moet. Behalve eigen slijtage, verhaasten zij het slijten van de andere paarden.

Een omwisselen van ruiter kan reeds gunstige resultaten opleveren. Soms kan ook het laten trekken als V. H. paard verbetering geven; men dient er echter op te letten, dat het paard dan ook werkelijk trekt. Is het kwaad te laat ontdekt, dan doet het dit niet, vooral als het in een bespanning van 6 loopt op goede wegen. Het beste is dan, dat zulk een paard als V. H. wordt geoefend bij

het voortbewegen van zware lasten, waarbij de last aanvankelijk licht behoort te zijn en gaandeweg wordt verzwaard.

Trouwens het houden van evenvermelde oefeningen, b.v. eenmaal in de week, zal er niet weinig toe bijdragen dat:

a. het trekvermogen onderhouden en ook ontwikkeld wordt;
b. het gelijk aantrekken bevorderd wordt, evenals
c. het gelijkmatig trekken van de V. H. en B. H. paarden en van de verschillende spannen.

8. Zijn de paarden door langdurigen dienst als trekpaarden op de voorhand gaan loopen, hetgeen in den manoeuvretijd zal voorkomen, dan dienen de paarden eenigen tijd in de „Ruiterschool" geoefend te worden onder de beste ruiters van de batterij, teneinde het nadeel, verkregen door eenzijdige oefening als trekpaard, te elimineeren.

Vooral de zitoefeningen zijn voor de rijpaarden geschikt om de rugactie te verkrijgen, noodig voor de verdere beoefening van de ruiterschool. Zitoefeningen zijn bovendien bij uitstek geschikt om aangenomen verkeerde gewoonten bij de ruiters te veronzijdigen en het zelfvertrouwen weder te verhoogen.

9. Paarden, die geruimen tijd ziek of kreupel zijn geweest, late men b.v. 8 dagen de batterij als V. H. in losse spannen volgen; daarna deele men hen in als V. H. paard in de bespanning, vervolgens als rijpaard en dan pas als B. H. paard.

Moet het paard dadelijk als rijpaard of B. H. paard invallen, dan zadele men het vroeger op dan

PERPUSTAKAAN NASIONAL

de andere paarden en late het een paar minuten aan de hand afdraven, een en ander om zadeldwang te veronzijdigen en bokken te voorkomen. Men late bij het opstijgen het paard z.m. aan het bakstuk vasthouden en het aan de hand van een helper even rondstappen.

10. Het overwinnen van terreinhindernissen moet vooral bij jonge paarden geregeld worden beoefend om hun gewilligheid zoo hoog mogelijk op te voeren. Hierbij moet evenwel niet worden gestreefd naar het overwinnen van zeer zware hindernissen in een minimum van tijd, doch naar het rustig en kalm in korte gangen overschrijden van slooten, galangans en dergelijke, het gewillig doorgaan van stroomend water enz. Het beste geschiedt zulks, indien met handpaarden wordt uitgerukt, de spannen door of over de hindernis te laten stappen, niet meer dan 3 of 4 hindernissen per keer.

Indien dit geregeld beoefend en ruwheid en geweld vermeden worden zullen de paarden, aangespannen zijnde, dezelfde hindernissen eveneens rustig nemen.

Mochten eenige paarden weigeren een hindernis te nemen, dan geen geweld gebruiken, doch andere gewillige paarden vòòr laten gaan en indien ook dit niet helpt, dan een andere minder zware hindernis opzoeken om zoo geleidelijk weder tot de vorige hindernis terug te komen.

Bij het doorgaan van slooten moet men trachten de rijtrekpaarden niet te laten springen, maar er door heen te laten stappen, daar zij anders in de bespanning ook springen, hetgeen natuurlijk tot

onrust en verwondingen aanleiding kan geven. Dit door de slooten laten stappen, niet verkrijgen door aan de teugels te trekken, maar door de sloot in een schuine richting te nemen.

Ook het opgaan van hellingen moet beoefend worden; deze moeten in een rustig stap worden genomen, aangezien de paarden dit later in de bespanning ook moeten doen. Alleen korte doch steile hellingen mogen in galop worden genomen.

11. Bij het vormen van spannen en bespanningen bedenke men, dat één lastig paard de geheele bespanning in het ongereede kan brengen, doch ook, dat een paard, dat door gebrek aan bouw, door onvoldoende training, slechte dressuur of eenige andere oorzaak niet met de andere paarden mede kan, de geheele bespanning tot zijn eigen peil verlaagt; bovendien mag men niet uit het oog verliezen, dat wanneer paarden van verschillend temperament samen in het span loopen, het paard met het meeste temperament gewoonlijk het meeste werk zal verrichten en daardoor eerder versleten zal zijn.

Als A.-paarden worden de krachtigste, zwaarste en grootste paarden genomen, als V.-paarden worden de vlugste en handelbaarste gekozen, terwijl de overige in de M.-spannen komen.

In elk span neme men paarden, welke zooveel mogelijk in bouw, grootte, gangen en temperament overeenkomen, en van deze het krachtigste, het best gedresseerde of het minst levendige als B. H.

Zooveel mogelijk vermijde men een aanmerkelijk verschil in grootte van de spannen voor eenzelfde bespanning, terwijl men de trekkracht van

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de verschillende bespanningen zoo gelijk mogelijk moet trachten te maken.

Afgescheiden van deze normale indeeling behooren nu en dan tot het onderhouden van de geoefendheid, B. H. en V. H. om te wisselen, V. en M. paarden in A.-span en rijpaarden in het span te loopen, waarbij de reservepaarden niet mogen worden vergeten.

Er moet naar worden gestreefd alle rijtrekpaarden geschikt te maken als B. H., ook met het oog op de te vorderen paarden.

Men passe aanvankelijk alleen die omzettingen toe, waarmede men veilig langs den weg kan gaan, anders probeere men het eerst op het oefenterrein.

12. Paarden van de officiersremonte, welke bij aflevering door het depôt niet worden aangevraagd en als rijpaard bij de batterijen zijn ingedeeld, moeten, evenals de weder bij den troep ingenomen officierspaarden, welke nog als zoodanig geschikt worden geacht, na ongeveer 1 jaar in het daarvoor bestemde tijdperk bij de batterijen worden afgericht als trekpaard, tenzij bijzondere omstandigheden (b.v. later ontstane ongeschiktheid als officierspaard door verwonding, ziekte als anderszins) het, ter beoordeeling van den betrokken korpscommandant wenschelijk maken reeds eerder tot die africhting over te gaan.

Voor het geval blijkt, dat deze africhting dan wel de herafrichting, bedoeld in den G. O. Ber. A., bij de batterijen voor enkele paarden onoverkomenlijke moeilijkheden opleveren, behooren deze paarden voor overplaatsing bij het depôt te worden voorgedragen.

c. Bergbatterijen.

13. Daar de jonge D. T. Pn. afgericht zijn met het 7 cM. K. A. materieel, moeten zij bij de batterijen voor zooveel noodig worden gewend aan de tuigen en het materieel van 7 cM. L/14 en aan de overige bij een bergbatterij voor hen bestemde lasten.

Overigens behoort bij de batterijen de verkregen geoefendheid in het trekken en het dragen van lasten te worden onderhouden en waar noodig vergroot, en het volhardingsvermogen der paarden langzaam te worden opgevoerd, zoodat, wanneer zware marschen moeten worden gemaakt, de paarden deze kunnen volbrengen zonder daardoor blijvend nadeel te ondervinden.

Ook hier moet door een oordeelkundige en doelmatige beweging worden gezorgd, dat de paarden in een flinken, gezonden toestand blijven en moet niet worden vergeten, dat de jonge paarden wel een zekeren arbeid kunnen presteeren doch dienzelfden arbeid nog niet dagen achtereen kunnen volhouden.

14. De stalvroolijkheid van paarden uit zich dikwijls als verzet. Om zulk verzet te voorkomen moet zoo mogelijk worden vermeden jonge paarden aangespannen uit het kampement te laten marcheeren. Ook singele men de dieren op stal slechts zoo vast aan, dat de draagbok goed blijft liggen; later na de 1e rust kunnen de singels vaster aangehaald worden.

15. Het opvoeren van het draagvermogen van de paarden boven den africhtingseisch moet nog

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

geleidelijker plaats hebben dan bij de africhting. De jonge paarden moeten na aankomst bij de batterijen, worden ingedeeld voor den lichtsten en den gemakkelijksten last; de oefeningen welke met andere geheel getrainde paarden moeten worden gehouden, kunnen dan doorgaan. Bij lange marschen en meerdaagsche oefeningen worden de jonge paarden aanvankelijk voor vorenbedoelden last en als T. P. ingedeeld; bij het dragen wordt de draagtijd verdeeld over beide paarden.

Heeft het jonge paard, ingedeeld als voren, alle oefeningen goed medegemaakt, dan kan het geleidelijk voor moeilijker en zwaarder lasten worden ingedeeld.

Vooral moet het lang achtereen dragen worden vermeden. Na elk uur marcheeren met gedragen materieel op vlak terrein moet gerust worden, de lasten afgenomen en de singels losser gemaakt worden. In sterk geaccidenteerd terrein moet eerder worden gerust. Een kleine rust van 5 minuten na elk half uur voldoet beter dan een groote rust van 10 à 15 minuten na elk uur marcheeren in dergelijke terreinen.

Bij gedragen materieel moet gezorgd worden voor een kort tempo, vooral in geaccidenteerd terrein.

16. Bij het opvoeren van het draagvermogen moet de batterijcommandant terdege rekening houden en doen houden met het gestelde in punt 99, met dien verstande, dat bij de batterijen het gebruik van bijzetteugels niet dan bij uitzondering mag plaats hebben en het doorzakken van den rug dus zoo mogelijk verbeterd moet worden door het

paard eenigen tijd te sparen, wat betreft het dragen, en het daarentegen veel te laten trekken.

Is het dragen met doorgezakten rug niet tijdig onderkend, dan late men het paard zoo mogelijk eenigen tijd in de weide loopen of in het geheel niet dragen en geve het krachtiger voeding, waarna aanvankelijk door trekken de krachten van het paard weder moeten worden opgevoerd.

Ook moeten de paarden, die geruimen tijd aan den dienst onttrokken zijn geweest en daardoor den arbeid ontwend zijn, eerst eenigen tijd als trekpaard bij de oefeningen worden ingedeeld om daarna den draagtijd weder gaandeweg te kunnen opvoeren.

17. Bij het opvoeren van het trekvermogen kunnen de paarden vaak tot verzet worden gebracht. Heeft het paard zich eenmaal verzet, dan is het zeer moeilijk het weer tot een gewillig en betrouwbaar paard te maken, omdat men bij de batterijen over geen middelen beschikt om het verzet te breken.

Moeilijke en lange hellingen moeten dus nimmer met één T. P. beklommen worden. Het gebruik van twee T. Pn. per stuk, het opladen van het kanon alleen, dan wel van kanon en affuit wordt aanbevolen. Dwingen de omstandigheden tot trekken, zonder dat het kanon opgeladen kan worden, dan moet dikwijls op de helling worden gerust.

In geen geval mogen de paarden zoo lang trekken, dat zij uit vermoeidheid uit eigen beweging blijven staan. Mocht zulks zich onverwachts voordoen, dan moet men het dadelijk weer laten trek-

PERPUSTAKAAN NASIONAL

ken, om wanneer zulks gewillig plaats heeft, dadelijk weer halt te doen houden op commando van den stukscommandant en op de hulpen van den geleider; het paard wordt dan beloond en afgespannen om te rusten.

Gaat het paard niet gewillig voorwaarts, dan wordt het kanon tijdelijk afgenomen en terzijde gelegd, waarop het paard weder moet aantrekken. Is het hierbij gewillig (zoonoodig helpen de kanonniers aan rem- en trektouwen), dan wordt dadelijk weer halt gehouden, beloond, afgespannen en gerust.

Het voorspannen van een tweede paard, desnoods van twee paarden, voor het lamoenpaard kan in zulk een geval ook gunstig werken.

In geen geval mag echter het paard worden afgespannen als het niet gewillig weder heeft aangetrokken; dit zou toch een premie zijn op het verzet van het paard.

Dikwijls is pijn in de borst oorzaak van het niet gewillig aantrekken. Het opzetten van het stuk en het geleidelijk in de strengen brengen van het paard brengt dan meestal verbetering.

Met de meeste ernst wordt gewaarschuwd tegen het opgaan van te zware hellingen met getrokken materieel.

Bij de beoordeeling hoe een helling moet worden beklommen, neme men steeds het zekere voor het onzekere. Is men niet zeker het met getrokken materieel te kunnen doen, als hiervoren aangegeven is, dan gaat men tot het opladen over.

18. Bij het overwinnen van hindernissen moet matiging worden betracht (zie Geleiderschool).

De hoofdzaak bij deze oefeningen moet zijn de contrôle op de gewilligheid van het paard, wat voldoende bereikt wordt door de hindernissen slechts eens, hoogstens twee maal daags te overschrijden.

Is door het niet in acht nemen van de aangegeven wenken een paard angstig geworden en stormt het over de hindernissen, dan spant men het paard af, plaatst het behoedzaam in of over de hindernis (sloot of galangan), spant het daarna weder aan en laat het dan langzaam aantrekken. Vooral mag het daarbij niet worden aangespannen, als het niet wil blijven stilstaan. Zoo noodig wordt door belooning (gaba) eerst het vertrouwen van het paard opgewekt. Weigert een paard, dan wordt het eerst afgespannen over de hindernis gebracht en vervolgens gehandeld als zooeven is vermeld.

Niet dan bij uiterste noodzaak mag het paard door ophoudreepen enz. tot overschrijden van de hindernis worden gedwongen.

19. Met verwijzing naar 3 hiervoren moet ook tegen ondoelmatig optuigen worden gewaakt en is contrôle hierop dan ook zeer noodig. De halsriem, welke bij het uitrukken op maat is ingegespt, blijkt dikwijls te lang te zijn voor het zwaar trekkend paard, dat zijn hoofd en hals sterk omlaag brengt, tengevolge waarvan de borstriem te laag (op of onder den boeg) komt te liggen. Een korter ingespen van den halsriem is dan noodig.

Omdat het zwaar trekkend paard zich vóór lager stelt dan een licht trekkend paard, is de helling

PERPUSTAKAAN NASIONAL

der streng bij het eerstbedoelde kleiner dan bij het laatstbedoelde paard, en zou dus bij zwaar trekken de draagriem een weinig langer gegespt moeten worden; vooral bij het trekken op zware hellingen komt dit in toepassing.

Ook moet er op worden gelet, dat de deken niet te veel naar voren wordt geplaatst, zoodat de draagbok daar niet midden op komt te liggen; het gevolg hiervan zou zijn lendenschavingen, veroorzaakt door den achterkant van de deken.

20. In het eerste oefeningstijdperk en in het algemeen wanneer om een of andere reden geen gelegenheid bestaat om uit te rukken, kan men de D. T. Pn., om ze behoorlijk beweging te geven, laten sledetrekken, op zachte vlakke wegen geremde stukken laten trekken, in een manege laten afdraven, lastige paarden longeeren enz.

21. Voor de indeeling van de D. T. Pn. zijn geen vaste regels te geven; normaal zullen de paarden worden ingedeeld voor die lasten, waarvoor zij zich het beste eigenen, niet alleen wat kracht betreft, doch ook wat bouw en gang aangaat, in verband met ligging, vorm, afmetingen en soort van last.

22. Een ieder moet doordrongen zijn van de noodzakelijkheid om in al die gevallen, waarbij de last uit de normale ligging is gekomen, af te laden en opnieuw op te laden.

Al zullen hierdoor de bedieningen dikwijls vermoeiende diensten hebben, niet moet worden vergeten, dat het beter is de paarden geschikt voor den dienst te houden dan dat door nalatigheid of onverschilligheid de bedieningen op een gegeven oogenblik in de noodzakelijkheid zouden komen om den last zelf te dragen.

Dragen is vermoeiender dan opladen.

23. Voor de rijpaarden geldt voor zooveel noodig hetgeen daaromtrent voor de veldbatterijen is gezegd.

Paarden van de officiersremonte en weder ingenomen officierspaarden, welke in aanmerking komen om te worden afgericht als trekpaard, moeten tijdig voor overplaatsing bij een veldbatterij worden voorgedragen.

Ook bij moeilijkheden bij de her-africhting van D. T. Pn. wordt gehandeld als ter zake voor de veldbatterijen is aangegeven.

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA